

ORSZÁGOS KÖZÉPISKOLAI TANÁREGYESÜLETI KÖZLÖNY

SZERKESZTI:

DR. MARCZINKÓ FERENC

LIV. ÉVFOLYAM. 36
1920 OKTÓBER HÓ 1.
1—2. SZÁM.

KIADJA AZ ORSZÁGOS
KÖZÉPISKOLAI TANÁR-
EGYESÜLET, BUDAPEST,
AZ ATHENAEUM IROD. ÉS
NYOMDAI R.-T. NYOMÁSA

KIADÓHIVATAL: BUDA-
PEST, I., FEHÉRVÁRI-ÚT
56/a.

TARTALOMMUTATÓ.

	Oldal
Meghívó az LIII. évi rendes közgyűlésre	1
Pintér Jenő: Az új középiskolai tanterv javasla- tának módosítása	2

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

O. J. A felvételi vizsgák ügye	9
--------------------------------------	---

EGYESÜLETI ÉLET.

Igazgatósági ülés.....	11
------------------------	----

KRÓNKA.

Tanárok Nevelő Háza	12
Dr. Moravcsik Gyula: Székely Lajos, Katona Gyula	12
Egyesületünk vezetősége a miniszternél.....	13
A M. Középisk. Tanárok Nemzeti Szövetsége a miniszterelnöknél	14
A M. Középisk. Tanárok Nemzeti Szövetségének közgyűlése	14
Hadviselt Tanárok Nemz. Szövetségének közgyű- lése.....	15
Új egyesületi tagok	15
Elhunyt kartársak.....	16
Szakértekezletek	16
Pályázat	16

Fontos!

Fontos!

DR THEISZ GYULA
NÉMET NYELVISKOLÁJÁNAK

I. és II. része okt. 15-én
a Szent István Társulat ki-
adásában fog megjelenni.
A III. rész u. o. kapható.

SZENT ISTVÁN TÁRSULAT
KÖNYVKIADÓHITATALA
BUDAPEST, VIII., SZENTKIRÁLYI-U. 30

NÉVSORA

azon tagoknak, kik az 1920 június 1-je és szeptember 15-ike
között tagdíjat fizettek:

1909/10-re : Alt Henrik (még 4 K).

1910/11-re : Alt Henrik, Balczér György, Cs. Lázár Ottó, Majoros Béla.

1911/12-re : Alt Henrik, Balczér György, Cs. Lázár Ottó, Majoros Béla,
Pröhle Vilmos, Zöld Ferencz (még 1 K).

1912/13-ra : Alt Henrik, Balczér György (2 K), Cs. Lázár Ottó, Majoros
Béla, Pröhle Vilmos, Zöld Ferenc.

1913/14-re : Alt Henrik, Cs. Lázár Ottó, Hettesheimer Ernő, Majoros
Béla, Pröhle Vilmos, Wirker Ernő (még 4 K), Zöld Ferenc.

1914/15-re : Alt Henrik, Cs. Lázár Ottó, Friedländer Jakab, Gockler
György, Hettesheimer György, Kőrös Endre, Majoros Béla, Mátyás Károly,
Nagy Pál Bp. (még 4 K), Pröhle Vilmos, Wirker Ernő, Zöld Ferenc.

1915/16-ra : Alt Henrik, Cs. Lázár Ottó, Gockler György, Hettesheimer
Ernő, Kőrös Endre, Majoros Béla, Máté Lajos (még 4 K), Mátyás Károly, Nagy
Pál Bp., Papp Dezső, Póka Gyula, Radó Endre, Wirker Ernő, Zöld Ferenc.

1916/17-re : Alt Henrik (4 K), Cs. Lázár Ottó, Gockler György (4 K),
Happ József, Hettesheimer Ernő, Janicsék József (még 1 K), Kőrös Endre
(4 K), Majoros Béla, Máté Lajos, Mátyás Károly, Nagy Pál Bp., Országh József,
Papp Dezső, Póka Gyula, Radó Endre, Schidella István, S. Szabó Márton
(még 4 K), Vértessy Sándor, Zöld Ferenc.

(Folytatása a boríték harmadik oldalán.)

ORSZÁGOS KÖZÉPISKOLAI TANÁREGYESÜLETI KÖZLÖNY

Az egyesület ügyeiben
minden irat
Dr. MADAI GYULA
főtitkárhoz küldendő VIII.,
Eszterházy-utca 14. sz. alá

Szerkeszti:
DR. MARCZINKÓ FERENC
II., Toldy Ferenc u. 9.

Az egyesület anyagi ügyei,
valamint a lap kiadását
illető ügyek
Dr. ROMSAUER LAJOS
pénztárnok (I., Fehérvári-út
56/a) hatáskörébe tartoznak.

Előfizetési díj egy évfolyamra 20 korona. — Évi tagdíj 20 korona.

MEGHÍVÓ.

AZ ORSZÁGOS KÖZÉPISKOLAI TANÁREGYESÜLET

1920 október hó 24.-én, vasárnap d. e.
10 órakor, Budapesten, a kegyesrendiek
főgimnáziumának tornatermében tartja

LIII. ÉVI RENDES KÖZGYŰLÉSÉT,

melyre a fővárosi és vidéki tagjainkat ezennel meghívjuk.

Tárgysorozat:

I. Tisztviselői jelentések:

1. Elnöki megnyitó. Mondja: *Dr. Lévy Ede.*
2. Főtitkári jelentés. Előadja: *Dr. Madai Gyula.*
3. Pénztárnoki jelentés. Előterjeszti: *Dr. Romsauer Lajos.*
4. A segélyalapról jelentést tesz: *Dr. Finály Gábor.*

II. Előadások:

1. *Dr. Jánosi Béla:* Szakfelügyelet Budapest középiskoláiban.
2. *Dr. Acsay István:* Különleges tanári sérelmek.

III. Indítványok. (A közgyűlést megelőzőleg írásban és úgy nyújtandók be, hogy azokat az igazgatóság is tárgyalhassa.)

A közgyűlés napján és helyén d. e. 9 órakor az O. K. T. E.

igazgatósága

és folytatólag ½10 órakor az O. K. T. E.

választmánya

ülést tart, melyre az igazgatóság, illetve a választmány tagjait ezennel meghívjuk.

Az elnökség.

1085/1920

AZ ÚJ KÖZÉPISKOLAI TANTERV JAVASLATÁNAK MÓDOSÍTÁSA.

Az itt következő sorok kivonatosságát magyarázza a papiros-
inség.

A Közlönyünk 1920. évf.-nak 7—17. lapjain megjelent középiskolai tanterv-javaslatról a Magyar Középiskolai Tanárok Nemzeti Szövetségének fölkérésére, csaknem valamennyi budapesti középiskola tanári testülete részletesen kifejtette véleményét s ugyanúgy résztvett a megbeszélés munkájában több vidéki gimnázium, reáliskola és leánygimnázium. Amint már jeleztem Közlönyünk 1920. évf.-nak 63—64. lapjain, bizonyos pontokra nézve úgyszólván mindnyájan egyetértettek. Az egyes tantárgyak óraszámának és tartalmi beosztásának kérdéseiben is sok értékes gondolat merült föl. Az itt közreadott javított tervezet változásai jórészt ezekből a behatóan megokolt gyakorlati tanácsadásokból erednek.*

Mind a fiúk, mind a lányok számára három fajtájú középiskola tartandó fenn: 1. gimnázium, 2. reálgimnázium, 3. reáliskola. Jogosításuk egyforma. A főiskolai tanulmányokra való képesség alapköveit rakja le mind a három.

Jogos és természetes, ha a leányközépiskolákkal szemben ugyanazokat a követelményeket állítjuk fel, mint a fiúközépiskolákkal szemben. A lányok ugyanazokat a jogokat kapják, mint a fiúk: végezzék tehát a fiúk számára előírt tananyagot.

* Memorandumaikkal résztvettek e tantervi megvitatásban a budapesti középiskolák közül: az I. ker. és fiókja, III., V., VI., VII. Barcsay-u. és fiókja, VII. István-úti, VIII. és fiókja, IX. és fiókja, X. tisztviselőtelepi és X. kőbányai áll. főgimnáziumok, a II. ker. kir. egyet. kath. főgimn., a II., V., VI. és fiókja áll. főreáliskolák, a ciszterciendi, érseki és kegyesrendi kath. főgimnáziumok, az ev. és ref. főgimnáziumok, a IV. és VIII. ker. közs. főreáliskolák, az Angol-kisasszonyok és Sophianum kath. leánygimnáziumok, a VIII. ker. közs. leánygimnázium, a Baár-Madas ref. főleányiskola, összesen 30 budapesti középiskola. A vidéki középiskolák közül: a kaposvári áll. főgimn., az egri és székesfehérvári áll. főreáliskola, az egri és székesfehérvári ciszterciendi főgimn., a kőszegi benedekrendi, tatái kegyesrendi, a kalocsai Jézustársasági, az aszódi ev., a kecskeméti, kiskúnhalmi és pápai ref. főgimnáziumok, a miskolci ref. leánygimnázium, összesen: 13. Észrevételeiket és javaslataikat írásban beadták: Balanyi György, Balázs István, Bán Aladár, Böhm Dezső, Erdélyi Alajos, Faragó János, Fodor Ferenc, Hámos Nándor, Hajdu János, Hankó Vilmos, Hittrich Ödön, Horváth Cyrill, Károlyi János, Kisparti János, Kmetykó Lajos, Koch Nándor, Kohlbach Bertalan, Kőrösi Albin, Kubacska András, Liber Béla, Madzsar Imre, Marczinkó Ferenc, Oberle József, Oberle Károly, Oppel Imre, Péch Aladár, Pozsgay Rezső, Schmidt Márton, Stimakovits László, Szabó Ferenc, Timár Pál, Tóth Géza, Varga Bálint, Woyciehowszky József, Vörös Béla, Vörös Cyrill, Zimányi József, Toborffy Zoltán, Méhes Gyula, Geszti Lajos igazgatók és tanárok. Azonkívül számosan előszóval. Az egyesületek közül behatóan foglalkoztak a szóbanforgó javaslattal: a Magyar Középiskolai Tanárok Nemzeti Szövetségének igazgatósága és szakcsoportjai, a Humanisztikus Gimnázium Híveinek Egyesülete, a Magyar Paedagógiai Társaság, a Kath. Középiskolai Tanáregyesület Budapesti Köre, a Tornatanárok Országos Egyesülete, az Énektanítók Egyesülete. Fáradozásukért hálás köszönet illeti meg valamennyit.

Ha az alsó osztályokban 40 tanulónál több nem foglalna helyet s ha a felső osztályos szelekció — ez az igazi iskolai áldás — megvalósulna, akkor az I—V. osztályok párhuzamosításába is bele lehetne nyugodnunk, mert így a nem párhuzamos VI—IX. osztályok sem fognak kongani az ürességtől az erős szelekció után. 10—15 felső osztályos tanulóért fenntartani egy-egy osztályt fényűzés volna.

A mai reáliskolák mind helyükön maradnak, de a gimnáziumok egy része átalakítandó reálgimnáziummá. Mivel a hitfelekezetek a legnagyobb valószínűség szerint a gimnáziumokat fogják pártolni, az államnak különös gondjának kell lennie a reálgimnáziumokra. Ahol csak egy állami középiskola van — és ez nem reáliskola — ez az intézet reálgimnáziummá szervezendő. A latin-görög gimnázium csak ott fog virágozni, ahol erős konzervatív közönség él, amelynek fiából kellő számban jut tanuló ebbe az iskola fajba is. (Budapestben pl. a jelenleg működő 15 állami fiúgimnázium közül gimnáziumok maradnának: a II. ker. kir. kath., az V. ker., VII. ker. Barcsay-u., VIII. ker. gyakorló-, X. ker. tisztviselőtelepi állami gimnáziumok. Ezek mellett bizonyára a latin-görög iskola mellett foglalnának állást: az I. ker. ciszterci-rendi, II. ker. érseki kath., IV. ker. kegyesrendi-, VII. ker. evangélikus és IX. ker. ref. gimnáziumok.)

Ami a tanterv készítőjének kezét bilincsbe veri, az elsősorban az óraszám korlátozottsága. Hetenkint 30 kötelező óránál többet nem lehet rákényszeríteni az ifjúságra. Ez is éppen elég. A teljesítmény maximuma. A világháború idején készült — de nyilvánosságra nem hozott — középiskolai tanterv-tervezetnek, mely egyébként igen lelkiismeretes és alaposan átgondolt munka gyümölcse volt, sarkalatos tévedése, hogy egyes osztályokban 34 órára emelte fel a kötelező heti óraszámot.

Azzal előre is tisztában kell lennünk, hogy olyan tanterv, amely valamennyi részletében ki tudja elégíteni az összes kívánságokat: nincs és nem is lesz soha. A szaktanárok lelkes tárgyszeretete mindig keveselni fogja az óraszámot s a részletekbe való belemélyedés elvonja a figyelmet a tantervnek, mint egységes egésznek, bírálatától. A tanterv igazi lényege különben sem a heti órászámtól függ, hanem az anyag milyenségétől, beosztásától, metodikus feldolgozásától: elsősorban — a tanároktól. A jó tanár heti 4 órában nagyobb eredménnyel tanítja akár a latint, akár a matematikát, mint egy gyengébb tanár heti 6 órában.

Arra, hogy az új tanterv a régihez képest fejlődés legyen, ne pedig ugrás: szorgosan kell ügyelnünk. Középiskoláink nem lehetnek színterei bizonytalan eredményű kísérletezéseknek.

Az érlelődés mai helyzetében az egyes tanulmányi ágak elhelyezkedése a következő:

I. A gimnázium tananyag-beosztása.

1. **Hittan.** — I—IX. osztály. A tanítás anyaga és beosztása a hitfelekezetek tanterve szerint. (A IX. osztályban: vallás-erkölcsi alapon álló szociológia.)

- 2. Magyar.** — *I. osztály.* a) Módszeres magyar nyelvtan. (A legszükségesebb nyelvtani fejezetek.) b) Prózai és verses olvasmányok. — *II. osztály.* a) Rendszeres magyar nyelvtan. (Az I. osztály anyagának rendszerezése és mérsékelt kibővítése.) b) Prózai és verses olvasmányok. — *III. osztály.* a) Fogalmazás és helyes magyarság. Polgári ügyiratok, levelek, leírások. b) Prózai és verses olvasmányok. — *IV. osztály.* a) Stilisztika és verstan. b) Prózai és verses olvasmányok. — *V. osztály.* a) Poetika és retorika. (Elsősorban epikusok és regényírók, továbbá a történetírás, szónoki és értekező próza fajtái.) b) A magyar olvasmányokon kívül: Homeros. — *VI. osztály.* Poetika és retorika. (Elsősorban drámai munkák és lírai költemények. Az eddigi stilisztikai, poetikai és retorikai elméletnek rendszeres összefoglalása. Esztétikai alapvetés.) b) A magyar olvasmányokon kívül Sophokles, Shakespeare és Molière. — *VII. osztály.* A magyar irodalom története a legrégibb időktől Vörösmarty Mihály föllépéséig. — *VIII. osztály.* A magyar irodalom története Vörösmarty Mihály föllépésétől Arany János haláláig. — *IX. osztály.* a) A magyar irodalom története Arany János halálától napjainkig. b) Tudományos magyar nyelvtan, általános nyelvtudományi alapismeretekkel. (Szinyeyi József Magyar Nyelvének és Középiskolai Magyar Nyelvtanának anyaga megfelelő bővítésekkel. A helyes magyarság elvei.) — A magyar tanítás sikerének kulcsa az olvasmányok és könyvnélküliek helyes kiválogatásán, felépítésén és magyarázatán alapul. Minden osztályra nézve megállapítandó, hogy az olvasókönyvben milyen prózai és verses szövegek foglalnak helyet. Ugyanúgy osztályról-osztályra a minden iskolára nézve kötelező könyvnélküliek minimuma s a nagyobb kötelező olvasmányok jegyzéke minden osztályra nézve: így pl. II. oszt.: Petőfi Sándor: János vitéz, Fazekas Mihály: Ludas Matyi, Kisfaludy Károly: Mátyás daák; III. oszt.: Gvadányi József: Falusi nótárius, Gaál József: Peleskei nótárius, továbbá szemelvények Jókai, Mikszáth, Herczeg és Gárdonyi munkáiból; IV. oszt.: Arany János: Toldi és Toldi estje, Tóth Ede: Falu rossza, stb. — A világirodalmi ismeretek a magyar irodalmi tanításba illeszkednek s természetszerűleg helyet nyernek a többi idegen nyelvi és irodalmi tanításban is. Az így gyűjtött ismereteknek a történeti fejlődés sorrendjébe való elhelyezése: a VII–IX. osztályok magyar irodalomtörténeti tanításában. A tudományos irodalom fontosabb ágainak leghíresebb művelőiről: az illető szaktárgy keretében.
- 3. Latin.** — *II–IX. osztály.* Az eddigi tanterv megfelelően módosítandó. Eredeti olvasmányok a IV. osztálytól kezdve. Az ókori klasszikusok mellett részletek a keresztény latin irodalomból, a Szentírásból, a középkori himnusz-költészetből, továbbá a magyarországi latin irodalomból: Anonymus, Bécsi Képes Krónika, Tripartitum, néhány oklevél. Minden iskolára nézve kötelező egységes könyv. Az alsó osztályokra nézve megállapítandó az a minimális szöanyag, melynek tudása nélkül egy tanuló sem bocsátható a következő osztályba.
- 4. Görög.** — *V–IX. osztály.* Az eddigi tanterv megfelelően módosítandó. Az ókori klasszikusok mellett részletek a Szentírásból. Minden iskola az attikai nyelvjárással kezdi a görögöt.

5. **Német.** — *III—IX. osztály.* Az eddigi tanterv megfelelően módosítandó.

6. **Történet.** — *III. osztály.* A magyar nemzet története a legrégibb időktől 1526-ig. — *IV. osztály.* A magyar nemzet története 1526-tól napjainkig. Befejezésül: a magyar közjog elemei. — *V. osztály.* Világtörténet a legrégibb időktől Kr. u. 476-ig. — *VI. osztály.* Világtörténet Kr. u. 476—1714. — *VII. osztály.* Világtörténet 1714-től napjainkig. Befejezésül: A modern államélet (Elméleti politikai ismeretek.) — *VIII. osztály.* A magyar nemzet oknyomozó története a legrégibb időktől 1711-ig. — *IX. osztály.* A magyar nemzet oknyomozó története 1711-től napjainkig. Befejezésül: Magyarország statisztikája, egybevetve a külföldi államok statisztikájával.

7. **Földrajz.** — *I. osztály.* Magyarország földrajza. — *II. osztály.* Európa földrajza. — *III. osztály.* Ázsia, Afrika, Amerika és Ausztrália földrajza. — *IV. osztály.* Fizikai földrajz. Etnografia. A csillagászati földrajz elemei. — *VIII. osztály.* Az öt világrész államainak politikai földrajza. (Minden állam geográfiai, gazdasági és műveltségi állapotának tárgyalása előtt az illető állam történetének áttekintése.) — *IX. osztály.* Természettudományi földrajz. (Beleértve a geológia elemeit.)

8. **Természetráajz.** — *I. osztály.* Elemi természetráajz. Magyarország fontosabb állatai, növényei és ásványai. — *V. osztály.* Ásványtan. (A földrajzi, mezőgazdasági, ipari és kereskedelmi vonatkozásokra mind itt, mind a következő osztályokban az eddiginél nagyobb súly helyezendő.) — *VI. osztály.* Növénytan. (Az anyag az eddiginél alaposabban dolgozható fel, mert a tanulók már a kémiai alapismeretek birtokában vannak.) — *VII. osztály.* Állattan. (Az anyag az eddiginél behatóbban dolgozható fel, mert az embertani rész a következő osztályokba jut.) — *VIII. osztály.* Embertan és egészségtan. (Szerves betetőzője a biológiai tanításnak, másrészt hozzákapcsolódik a következő osztály természettudományi földrajzi anyaga.)

9. **Kémia.** — *IV. osztály.* Elemi kémia. (A természetráajzi anyag megértéséhez szükséges vegytani ismeretek.)

10. **Fizika.** — *II. és III. osztály.* Elemi fizika. (A fontosabb fizikai törvényeknek, gyakorlati dolgoknak és közismert jelenségeknek kísérleti alapon való megismertetése.) — *VII—IX. osztály.* Rendszeres fizika. (Bevezetés. Hangtan. Hőtan. Fénytan. Elektromosságtan. Rendszeres mechanika. Koszmozgrafia.)

11. **Matematika.** — *I—IX. osztály.* Anyagbeosztás az Országos Középiskolai Tanáregyesület Matematikai Reformbizottságának munkálatai alapján. A mai rajzoló geometria a szabadkézirajz-részletek kivételével ebbe a tárgyba olvad. A felsőbb osztályokban helyet kap néhány részlet az ábrázoló geometriából.

12. **Filozófia.** — *IX. osztály.* Tananyag: mint a mai gimnáziumban.

13. **Rajz.** — *I—IV. osztály.* Tananyag, mint a reáliskola mai szabadkézirajzának tananyaga a *III—V. osztályban.* Az *I. osztályban* az iskolai év első hónapjai a szépírás beható tanítására fordítandók.

14. Torna. — *I—IX. osztály.* Az eddigi tantervi anyag megfelelően módosítandó. Az atletika, cserkészlet és katonás nevelés külön délutáni kettős órákban rendkívüli tárgy gyanánt a *III. osztálytól* kezdve.

15. Ének. — *I—IV. osztály.* Oélja egyrészt a szöveg és dallam szempontjából egyaránt értékes dalok betanítása, másrészt bevezetés a hangjegyekről való önálló éneklésbe. A betanulandó darabok egységesen állapítandók meg minden osztályban. (Régi magyar egyházi és világi énekkincs, népdalok, műdalok.) Ez a tárgy kiválóan alkalmas az ifjúság érzésvilágának nemesítésére, zenei élvezőkéességének fejlesztésére, a vallásos, hazafias és társas szellem ápolására. A további énektanítás rendkívüli tárgy gyanánt az *V. osztálytól* kezdve.

II. A reálgimnázium tananyag-beosztása.

1. A tananyag és órák száma azonos a gimnáziuméval és reáliskoláéval a következő tárgyakban: hittan, magyar, történet, földrajz, természetrajz, fizika, matematika, torna, ének.

2. A gimnázium tantárgyai közül hiányzik a görög, a reáliskola tantárgyai közül a francia és az ábrázoló geometria. Ellenben bővebb tanulmányt nyer a:

Kémia. — *IV. osztály.* Általános kémia. — *V. osztály.* Kémiai technológia. — *VI. osztály.* Szerves kémia.

Filozófia. — *VII. osztály.* Alapismeretek. Lélektan. — *VIII. osztály.* Gondolkodástan. Filozófiai problémák. — *IX. osztály.* A filozófia történetének legfőbb képviselői. Filozófiai írók olvasása. (Kívánatos egy filozófiai olvasókönyv.)

Társadalomtan. — *V. osztály.* Jogi ismeretek. — *VI. osztály.* Közgazdasági ismeretek. — (A két osztály anyagát megelőzi a *IV. osztályos* történethez fűződő közjogi alapvetés s befejezi a *VII. osztályos* történethez csatolt államtudományi vázlat.)

Rajz. — *I—IV. osztály.* Tananyag: mint a gimnáziumban. — *V. osztály.* A rajzon kívül a görög művészet története. — *VI. osztály.* A rajzon kívül a római és középkori művészet. — *VII. osztály.* A rajzon kívül a renaissance művészete. — *VIII. osztály.* A rajzon kívül a művészet története a renaissance után. — *IX. osztály.* A rajzon kívül a magyar művészet és iparművészet multja és jelene.

III. A reáliskola tananyag-beosztása.

1. A tananyag és az órák száma azonos a gimnáziuméval és reál-gimnáziuméval a következő tárgyakban: hittan, magyar, történet, földrajz, természetrajz, fizika, matematika, torna, ének.

2. A gimnázium tárgyai közül hiányzik a görög. Ellenben speciális tanulmányt nyer a:

Francia. — *III—IX. osztály.* Általában megmarad az eddigi reáliskolai anyag. (Budapesten, ahol kellő számú, angolul jól tudó tanár is működik, olyan reáliskolák is szervezendők, amelyekben a franciát az angol pótolja minden osztályban.)

Ábrázoló geometria. — *VII—IX. osztály.* Tananyag: mint a mai reáliskolában, néhány kevésbé fontos fejezet elhagyásával.

Kémia: mint a reálgimnáziumban, néhány kiegészítő fejezet bevonásával.

Társadalomtan: mint a reálgimnáziumban.

Rajz: mint a reálgimnáziumban.

IV. Rendkívüli tantárgyak.

Önként vállalkozó tanulók részére lehetőleg ingyen mind a három iskolafajban a következő tárgyak: **Kézimunka.** *I—IV. osztály.* — **Zene.** *I—IX. osztály.* — **Torna.** *III—IX. osztály.* — **Gyorsírás.** *III—IX. osztály.* — **Ének.** *V—IX. osztály.* — **Nemzetiségi nyelv.** *V—IX. osztály.* — **Fizikai gyakorlatok.** *VII—IX. osztály.*

A gimnáziumban:

Francia. *III—IX. osztály.* — **Rajz.** *V—IX. osztály.* (Az intézet rajztanára az önként vállalkozó tanulók részére megfelelő csoportokban ingyenesen tanítja a rajzot és a művészettörténetet. Egyes csoportok hetenkint két egymás után következő órában tanulnak.)

A reálgimnáziumban:

Francia. *III—IX. osztály.* — **Kémiai gyakorlatok.** *V—VI. osztály.*

A reáliskolában:

Latin. *V—IX. osztály.* (Kezdők és haladók csoportja.) — **Kémiai gyakorlatok.** *V—VI. osztály.* — Az önképzőkör az *V—IX. osztályos* tanulókra nézve — a leggyengébb elemek kivételével — kötelező.

V. A tanárok szakok szerint való megoszlása.

	Gim- názium	Reálgim- názium	Reál- iskola
magyar—latin	2	2	1
latin—görög	2	—	—
latin—német	—	1	—
magyar—német	2	2	3
magyar—francia	—	—	1
német—francia	—	—	1
történet—latin	1	1	—
történet—földrajz	1	1	1
természetrajz—földrajz ..	1	1	1
természetrajz—kémia	—	1	1
matematika—fizika	3	3	2
matematika—ábrázoló....	—	—	1
rajz	1	1	1
torna	1	1	1

Összesen: 14 14 14

Azonkívül az igazgató és hittanár.

A gimnázium óraterve.

[illegible]

A reálgimnázium óraterve.

[illegible]

A reáliskola óraterve.

Sorszám	Tantárgyak	Heti órák száma egyes osztályokban									Heti órák összege
		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	
1	Hittan	3	3	2	2	2	2	2	2	2	20
2	Magyar	6	6	4	4	3	3	3	3	3	35
3	Német	—	5	4	4	3	3	3	3	3	28
4	Francia	—	—	5	4	3	3	3	3	3	24
5	Történet	—	—	2	3	3	3	3	3	3	20
6	Földrajz	3	3	2	2	—	—	—	2	2	14
7	Természetrájt	3	—	—	—	3	3	3	2	—	14
8	Kémia	—	—	—	2	3	3	—	—	—	8
9	Fizika	—	2	2	—	—	—	4	3	3	14
10	Matematika	6	4	4	4	4	4	3	3	2	34
11	Ábrázoló geometria	—	—	—	—	—	—	2	2	2	6
12	Filozófia	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3
13	Társadalomtan	—	—	—	—	2	2	—	—	—	4
14	Rajz	2	2	2	2	2	2	2	2	2	18
15	Torna	3	3	2	2	2	2	2	2	2	20
16	Ének	2	2	1	1	—	—	—	—	—	6
Összesen.....		28	30	30	30	30	30	30	30	30	268

Pintér Jenő.

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

A felvételi vizsgák ügye. Egy bátor és okos miniszteri rendelet az I. osztályba iratkozó tanulók számára kötelezővé tette a felvételi vizsgálatot. Magát a miniszteri rendeletet nem ismertetjük, mert az mindenkinek rendelkezésére áll a Hivatalos Közlönyben. De nem lehet némán elmenni az ellenséges csatazaj mellett, mely e gyakorlatban fényesen bevált intézkedést nyomon kísért.

A radikális lapok ádáz gyűlölködéssel izgatták a közönséget az új vizsgálat ellen. A kapós témától nem sajnálták sem a vezércikket, sem az interjút. Mivel a cenzúra ezidőszereint lehetőleg gátat vet az internacionalista kűtmérgezés egyéb megnyilvánulásainak, a most megnyílt részen — a felvételi vizsgák dolga körül — annál vadabban tajtékzott a háború előtti jeles irányzat elfojtott dühe.

Főleg a Pester Lloyd tett ki magáért. Erről a sajtótermékről, amely vezércikkben rontott neki a magyar tanárságnak, helyesen írta az egyik magyar lap, hogy a jeles organum valósággal denunciálta a magyar kormányt a külföld előtt s oly gyűlöletes módon rágalmazta középiskoláink tanári karait, amiért más országokban huszonnégy óra alatt statáriumot ült volna felette a társadalom. »Joggal felvetődik az a gondolat — írja a Nemzeti Újság — hogy mi esoda jogállam az, amelyben egy heterogén nemzetiség sajtója minden kockázat nélkül beletörülheti sáros bocskorát a középiskolai tanárság jönevébe.»

Az az Újságban Bagyó János újságíró — szabad óráiban a Barcsay-utcai állami főgimnázium helyettes tanára — állt a szerkesztőségnek, Kóbor Tamásnak és társainak rendelkezésére. Rikoltozó cikkében — *Mikor a kicsikék maturálnak* — olvassuk többek között a következő mondásokat: »Néhány egyszerűbb bővített és összetett mondatot kellett leírni diktálás után. Persze hiba nélkül! Aki hibát ejtett, elzárta maga előtt az utat a középiskola felé. Aki malacot csinált, vagy az »i« betű fölé elfelejtette odatenni a pontot, vagy

pláne betűhibát követett el, annak a gyakorlatát félretették. Szigorú utasítás jött, hogy a vizsgálatnak a bizottság négy tagján kívül a tanári testület többi tagjai sem lehetnek fül- és szemtanúi. Titokzatos eset volt. Brutális dolog volt. Egy fücska pl. azért bukott meg az írásbeli vizsgálaton, mert ezt a szót: vakkore, egy »ke«-val írta. Számtalan ilyen eset történt. A szülők sírnak... stb.

Mindebből természetesen egy szó sem igaz. De a közönség legalább nem fizet hiába. Az előfizetési díjért megvan az elégtétele: a tanár úr mint az igazság bajnoka és riportere, ugyancsak lerántotta a leplet a Barcsay-utcai kollégákról. Sok ilyen riportert Kóbor Tamáséknak, de minél kevesebb példányt ebből a fajtából a magyar tanárságnak! A valóság az, hogy a felvételi-vizsga a tanári testületek egyhangú véleménye szerint bevált. Ez a vizsga olyan előnyöket biztosít a középiskola számára, amelyekről lemondani együgyűség és bűnös könnyelműség volna. Az utóbbi évtizedekben olyan tömegek zúdultak a gimnáziumokba és reáliskolákba, hogy a lehetetlen helyzetbe kerülő tanárság alig vállalhatta a felelősséget a nevelés és tanítás munkájának sikeréért.

A felvételi vizsgálatnak az volt a célja, hogy kirootálja a középiskolákba nem való gyermekeket. A felvételi vizsgálat hírére a tanulók legselejtebb része már is visszalépett a középiskoláktól s ment az elemi iskola V. osztályába vagy a polgári iskola I. osztályába. Magán a felvételi vizsgálaton átlag 15–20% bukott el: felette csekély %, ha meggondoljuk, hogy milyen első osztályos tanulónnyal kellett eddig sikertelenül küzdenie a tanárságnak.

A tapasztalatok — mind az írásbeli, mind a szóbeli vizsgálatoknál — egyenesen megdöbbentők voltak. A háborús esztendő és szénszünetek nyomorúsága elképesztő módon ütközik ki a dolgozatokból és feleletekből. A szülők ezentúl bizonyára nagy gondot fordítanak majd arra, hogy gyermekeik megfelelő módon készüljenek a középiskolai tanulmányokra. Ez mindenesetre olyan előny lesz, amely egyenesen a felvételi vizsgálatnak köszönhető.

Ha itt-ott megesett volna, hogy egy-egy tanuló érdemtelenül hullott el a felvételi vizsgálat rostáján, a siránkozásra még akkor sincs ok. A félreismeret kis gyermekeknek módjában van, hogy a polgári iskolában kimutassa a tehetségét és évvégén kitűnő bizonyítványa alapján átlépessen a gimnáziumba vagy reáliskolába. A különbözeti vizsgát természetesen szigorítani kell, mert különben el-lehetünk rá készülni, hogy az újabb beszűrődés nem lesz előnyére a középiskolának. Ami az állítólagos felekezeti elfogultságot illeti, ez mosolyt-keltő jajveszék. A keresztény állam nem proletárdiktatúra! Akkor megkísérelték a keresztény értelmiség kiirtását, most még a numerus clausust sem rendelték el. Holott a legjobb válasz az lett volna a felekezeti vérszkiáltásokra, hogy a felvett tanulók számát a lakosság felekezeti számarányához igazították volna. Lehet-e a zsidó tanulók visszaszorításáról beszélni, mikor a Barcsay-utcai állami főgimnáziumban csak 6%-kal törtek előre a zsidó tanulók a keresztények rovására s van olyan állami középiskola, ahol a zsidóság számaránya meghaladja a 80%-ot!

Némi javítás mindenesetre kívánatos lesz. Így az, hogy minden tankerületi főigazgatóság egy és ugyanazt a tételt adja minden középiskolájának s a vizsgálatot ne több bizottság, hanem egy és ugyanazon bizottság végezze. Ez az eljárás rendkívül elősegíti az azonos igazságú elbírálást. A kérdező tanároknak jól kell ismerniök az elemi IV. osztályos tananyagot és tankönyveket, mert hiszen kérdéseik ebben a körben mozognak. Szükséges továbbá az, hogy ne csak a magyarból, hanem a számtanból is legyen írásbeli. Ez lehetővé teszi azt is, hogy a nem magyarajkú vidékeken pusztán a magyar írásbeli alapján senki sem fog rövidséget szenvedni.

Egyébiránt sok függ a főigazgatók, igazgatók és tanárok böles belátásától. Az elföldön a nehezebben fejlődő magyar fiúkkal szemben a bizottságnak igazán éleslátónak kell lennie. Nevetséges volna, sőt lehangoló, ha ilyen helyeken szűklátókörű cenzorok akadályoznák jövőndő pályájukban azokat a fiúkat, akikből a magyar állam legmegbízhatóbb támaszai kerülnek ki.

Legyünk végre meggyőződve arról, hogy az ádáz bujtogatás és felelőtlen hazudozás hangja a jövő iskolai év elején sem fog megszűnni. A radikális szelforgatás és álhumánus kesergés azonban serkentse még szigorúbb munkára a testületeket. Egyben újból és ismételtlen csatolják az I. osztályos felvételi vizs-

gálathoz azt a követelést, hogy a felső osztályok valamelyikében sürgősen meghonosíttassék a szelekció. A mai érettségi vizsgálatok eredményei ezt a legnagyobb mértékben követelik.

O. J.

EGYESÜLETI ÉLET.

Igazgatósági ülés.

Igazgatóságunk július 30-án ülést tartott. Jelen voltak : Léway Ede elnök, Mikola Sándor és Takáts György alelnökök, Marczinkó Ferenc szerkesztő, Finály Gábor, a segítő-alap elnöke, Szentirmai Gizella, a segítő-alap pénztárosa, Koczogh András titkár, Acsay István, Baros Gyula, Gagyh Dénés, Kalmár Elek, Korpás Ferencz, Kisparti János, Krompaszky Miksa, Liber Endréné, Péch Aladár, Rados Ignác, Ravasz Árpád, Rátz László, Schmidt Alajos igazgatósági tagok ; Romsauer Lajos pénztáros — kormányképviselőül küldetvén ki — kimentette magát.

Elnök örömmel jelenti, hogy Négycs Lászlót, az Egyesület tiszteletbeli elnökét Szentcs városa országgyűlési képviselővé választotta ; indítványozza, hogy nagyvődemű volt elnökünket az igazgatóság beleegyezésével az elnökség keresse fel, üdvözölje és kérje fel a tanárság ügyének védelmére. Az igazgatóság ehhez örömmel és lelkesedéssel hozzájárul.

Az Egyesület vezetősége felterjesztést intézett a vallás- és közoktatási minisztériumhoz, a vizsgadíjak felemelésére vonatkozólag. A V. K. M. méltányolta kérelmünket s felemelte a vizsgadíjakat. Előterjesztést tettünk a minisztériumhoz arra nézve is, hogy az osztályfőnöki munkák honorálása céljából az igazgatók minden tanulótl 20 koronát szedhessenek, a minisztérium azonban csak 5 koronát engedélyezett.

Elnök sajnálattal konstátálja, hogy a Körök munkája nehezen indul meg, holott több fontos kérdés van (iskolareform, szakfelügyelet stb.), amelyekre nézve szívesen hallanók véleményüket.

Mikola Sándor, valamint Gagyh Dénés szerint igen fontos feladatok várnak megoldásra. Ajánlatos volna már most programmot készíteni, hogy ősszel a tanárság előtt kész tervezet álljon.

Léway Ede ajánlatára a gyűlés egy bizottságot választ, amely elkészíti a tervezetet. A bizottság tagjai : Takáts György mint elnök, továbbá : Gagyh Dénés, Mikola Sándor és Pintér Jenő.

Elnök folytatólagosan jelenti, hogy a 30 éves szolgálatra vállalkozó kollégák érdekében kérvénnyel járult a minisztériumhoz, amelyben részükre a lakásbérnél és a családi pótléknál a megadását kérelmezte.

Már a mult igazgatósági ülésen szóba került, hogy miként bánjon el az Egyesület kommunista érzelmű tagjaival. Belügyminiszteri rendelet a tisztító-munkát egy külön bizottságra bízta. A bizottságot a választmány van hivatva kiküldeni. Az igazgatóság a választmánynak a bizottságba való kiküldésre a következő tagokat hozza javaslatba : Sajó Sándor, Bozóky Endre, Hittrich Ödön, Pintér Jenő, Csapody Vera, Cseh Lajos, Schmidt Alajos, Ravasz Árpád, Szóts Gyula, Holló Alajos, Irsik József és Kundt Ernő.

Acsay István bejelenti, hogy a Közalkalmazottak Nemzeti Szövetsége ősszel közgyűlést tart, amelyen a tisztviselők sérelmeivel fognak foglalkozni. Egyébiránt ő, aki a Közalkalmazottak Nemzeti Szövetségében a tanárságot képviseli, minden alkalmat megragad, hogy a tanárság panaszait kifejezésre juttassa.

Hosszabb vita indult meg ezután arról, hogy tartsunk-e ősszel közgyűlést vagy nem. Léway Ede, Gagyh Dénés, Sajó Sándor, Marczinkó Ferenc és Kalmár Elek hozzászólása után az igazgatóság úgy határozott, hogy sérelmeink megbeszélése, valamint a nevezetesebb közoktatásügyi kérdések megvitatása céljából ősszel összehívjuk a közgyűlést. Dr. Koczogh András jegyző.

KRÓNKA.

KIMUTATÁS

a Tanárok Nevelő Házára 1920 június 1. óta befolyt összegekről.

Másodfokú fegyelmi büntetéssel sújtott középiskolai tanárok fizetésének terhére a székszárdi és sümegi állampénztártól.....	2095.93 K
A debreczeni ref. főgimn. tanári testülete az 1000. — K-ás alapítvány II. és III. részlete fejében	400. — »
A kiskunhalasi ref. főgimn. tanári testülete alapítványa	1000. — »
A kecskeméti ref. főgimn. tanári testülete	100. — »
A hajdunánási ref. főgimn. tanári testülete	900. — »
A debreczeni áll. főreáliskola tanári testülete	745. — »
A karczagi ref. főgimn. tanári testülete	501.43 »
A kunszentmiklósi ref. főgimn. tanári testülete.....	250. — »
A szolnoki áll. főgimn. tanári testülete	723. — »
A budapesti Baár Madas ref. felsőleányiskola tanári testülete.....	250. — »
Az ujbpesti áll. főgimn. tanári testülete	150. — »

Összesen: 7115.36 K

Budapest, 1920. szept. 15.

Dr. Romsauer Lajos
pénztárnok.

SZÉKELY LAJOS, KATONA GYULA
(1883—1919) (1886—1919)

Elkésve emlékezünk meg a magyar tanárság két hősi halottjáról, akik a távol Szibériában, sok-sok magyar élet e szomorú temetőjében fejezték be áldásos működésüket, mint a magyar tanügy és magyar tudomány két tehetséges, lelkes munkása, a magyar nemzeti eszme két rajongó, fiatal harcosa és a magyarság két tragikus vértanúja.

Sorsuk közös volt: a világháború kitörése után mindketten az északi harctéren küzdöttek, majd orosz fogságba esve a krasznnojarszki hadifogolytáborba kerültek. Tudásuk, energiájuk nagy részét ott fejtették ki, abban a kis elszigetelt magyar világban, Szibéria kellős közepén, a négyéves fogság nélkülözései és szenvedései közt is nevelői és tanári hivatásuknak élve. Törhetetlen hittel, fáradhatatlan erővel küzdöttek ott is nemzetük ügyéért s mint e harc mártirjai kerültek a messze idegen földön közös sírba.

Székely Lajos a marosvásárhelyi felsőkereskedelmi iskola tanára (sz. 1883 aug. 5. Mezőbergyenyén, Maros-Torda megye) 1915 július 27. esett orosz fogságba, mint a volt cs. és k. r. 63. gy.-e. tartalékos főhadnagya. A krasznnojarszki hadifogolytáborba kerülve sokoldalú, lelkes tevékenységet fejtett ki a hazájuktól elszakadt magyar hadifoglyok nemzeti irányú kulturális vezetésén. Élénk részt vett az 1916-ban megalakult magyar hadifogoly-tisztek »Szabad Lyceum«-a munkájában, melynek később elnöke lett. Itt, továbbá a »Magyar Tanítók Egyesületé«-ben és más tanfolyamokon számtalan előadást tartott szaktárgyai: a történet és földrajz köréből. Ugyancsak ő volt a krasznnojarszki hadifogolytáborban az ugyanott szenvedő és később tragikus véget ért Gyóni Géza költészetének első ismertetője és méltatója; szerkesztése alatt és közreműködésével készült a táborban egy Gyóni-emlékkönyv; ő gyűjtötte, rendezte és őrizte Gyóni Géza halála után a költő hátrahagyott kéziratait. 1818—19 telén a »Szabad Lyceum« keretén belül nemzeti ciklust nyitott, amelyen a magyar forradalmi események hatása alatt a magyarság területi integritásának főbb történeti és földrajzi argumentumait ismertette nagyszámú hallgatóság előtt. 1919 tavaszán a hadifogolytáborban megalakult »Magyar Szövetség« elnöke lett s mint ilyen lelkes buzgalommal fáradozott a messze idegenbe szakadt magyar hadifoglyok közt a nemzeti érzés ébrentartásán és erősítésén.

Katona Gyula, a gyöngyösi áll. főgimnázium tanára, (sz. 1886 április 7. Nagy-Zsók, Fehér megye), a 6. vartüzér e. tart. hadnagya, 1915 március 22

Przemysl várában került orosz fogságba. A krasznnojarszki táborban átélt négy esztendő alatt Székely Lajossal együtt a magyarság szellemi életének vezetője és irányítója volt s széleskörű és intenzív tudományos, pedagógiai és szociális munkásságot fejtett ki. Ő volt a megalapítója, legnépszerűbb és legtevékenyebb előadója a magyar »Szabad Lyceum«-nak. Se szeri, se száma azon előadásoknak, melyeket főként szaktárgyai: a matematika és fizika köréből — de ki-kitérve szociológiai és pedagógiai problémákra is — itt és különböző más egyesületekben és tanfolyamokon magyar és német nyelven tartott. Ő alapította és vezette hosszú éveken át e tábor »Természettudományi Könyvtár«-át s állandóan figyelemmel kísérte és támogatta a »Tiszti Magyar Könyvtár« működését. Ő szervezte és vezette 1918-ban a legénységi tanfolyamokat; tudásának és idejének nem kis részét áldozta a magyar legénység szellemi vezetésének, morális és anyagi támogatásának. Tevékeny részt vett a »Magyar Szövetség« életében és munkájában: meleg szívvel igyekezett enyhíteni a foglyok szenvedését és a fogság megpróbáltatásai közepette ébrentartani bennük a nemzeti érzést.

Hivatásukat teljesítve, nemzetükért munkálkodva érte a tragikus vég a magyar kultúra e két önfeláldozó harcosát: 1919 július végén egy orosz katonai lázadásból kifolyólag vizsgálat indult a hadifogoly-tábor ellen s a cseh-szlovák haditörvényszék 15 magyar hadifogolytársukkal együtt mindkettőjüket halálra ítélte. Cseh katonák végezték ki Székely Lajost 1919 augusztus 1-én, Katona Gyulát pedig 1919 augusztus 2-ikán.

Ártatlanul vérezték el a messze idegenben; bűnük csak az volt, hogy a rabságban is szabadságot és életet hirdettek nemzetük számára s egy más világ-részben is a magyar kultúra jövőjéért dolgoztak. De ha távol hazájuktól, idegen földben porladnak is, emlékü és amit önmagukból átadtak másoknak, tovább él azok lelkében, akikkel szomorú fogságukban megosztották tudásuk és meleg szívük kincseit s akik ezt a messze idegenből visszahozták a magyar földre!

Dr. Moravcsik Gyula.

Egyesületünk vezetősége Haller István miniszter úrnál. Az a növekvő elégtelenség, mely a tanári testületekben mindenfelé megnyilvánul s az elviselhetetlen életviszonyok, és a nagy nyomor, amely oly erősen sújtja a magyar tisztviselői kart, mint talán még soha egyetlen egy társadalmi osztályt sem, arra bírta az egyesület vezetőségét, hogy ismét miniszterünk elé járuljon. A küldöttséget, mely július 30-án jelent meg a miniszter úr előtt, Dr. Léway Ede elnökünk vezette s tagjai Takáts György alelnök, Dr. Maday Gyula főtitkár, Péch Aladár és a Közlöny szerkesztője voltak. Léway Ede hosszabb beszédben panaszolta el a tanárság siralmas helyzetét s feltárta az egyre növekvő elégtelenséget. Aggodalmának adott kifejezést ama legújabb kormányzati elvvel szemben, hogy a kormány egyes tisztviselői kategóriákat kiemel a tisztviselői közös státusból, azoknak helyzetét javítja s a többiek sorsán nem segít. Ez egyik oldalon elbizakodottságot, a másik oldalon fokozott elégtelenséget idézhet csak elő. Mi senkitől sem irigyeljük a jobb sorsot, de hasonlóképpen a magunk számára is, már csak azért, mert nem ismerhetjük el, hogy a tanítói munka érték tekintetében bármilyen más munka mögött állana. Rámutatott egyúttal arra is, hogy a nyomor következtében máris olyan beteges jelenségek észlelhetők, amelyek hatása helyre nem hozható erkölcsi károkat fog eredményezni. Kérte a minisztert, mint a kormány egyik legtekintélyesebb tagját, hogy sürgősen segítsen a magyar tanárságon. Haller István miniszter úr elnökünk szavainak első részére azt válaszolta, hogy a bírák minden országban külön státusban és aránylag jobb ellátásban részesülnek,

mint a tisztviselők: magasabbrendű állami érdek, hogy megközelíthetlenségük biztosítva legyen. A maga részéről teljesen átérzi a panaszok jogosultságát, de az állam pénzügyi helyzete lehetetlenné teszi, hogy a tisztviselőkön megfelelőképen segítsenek. A kormány azonban mindent elkövet, hogy naturáliák kiutalásával a tisztviselők megélhetését lehetővé tegye. A tisztviselő-ellátás élére Schnetzer tábornok fog kerülni s remélhető, hogy az ő keze alatt a tisztviselők tényleg meg fogják kapni természetbeni járandóságait.

Az elnökség erre némi eszmecsere után egy kérvényt adott át, amelyben a Tanáregyesület a felekezeti tanárok családtagjai részére is kéri a vasúti kedvezményes jegyet. A miniszter úr megígérte, hogy ez ügyben a kereskedelmi miniszter úrnál közbenjár.

A Magyar Középiskolai Tanárok Nemzeti Szövetsége a miniszterelnöknél. A Magyar Középiskolai Tanárok Nemzeti Szövetségének elnöksége a szüenidő alatt a Nemzetgyűlésnek memorandumot nyújtott be, amelyben rámutatott a tisztviselők s ezek között a tanárok tarthatatlan anyagi helyzetére és sürgős segítséget kért. »Ez a társadalmi osztály — mondja a memorandum — a legfőbb hordozója és táplálója a magyar nemzeti öntudatnak, a romlatlan magyar érzésnek, — enélkül pedig nincs nemzeti élet. Ezt azonban nem elég érezni és tudni, itt most már eselekedni kell! A magyar értelmiség anyagiakban annyira elnyomrodott, hogy gyors és hathatós segítség nélkül erkölcsében is okvetetlenül zuhlésbe vész: érzése elkeseredik, a nélkülözés szenvedéseiben nemzeti tudata ellankad e méltánytalanság rázúduló árában, magyarságának akarása megdermed végzete igazságtalanságának fagyától.« A szövetség mint erkölcsi testület kötelességszerűen emeli fel szavát a kormányzatnál. »Mi a magyar középosztály nevelői együtt kiáltunk a segítségért kiáltókkal: kenyeret és ruhát kérünk, mert élni akarunk.« A memorandumot gróf Teleki Pál miniszterelnöknek is átadta Sajó Sándor elnök vezetésével egy küldöttség, melynek tagjai voltak: Nagyessy László, Usetty Ferencz nemzetgyűlési képviselők, Lévy Ede és Kispart János. A miniszterelnök előtt Sajó Sándor ecsetelte a tanárság helyzetét s kérte jóindulatú támogatását. A miniszterelnök nagy megértéssel s a súlyos helyzetben jóleső szeretettel fogadta a küldöttséget. Kijelentette, hogy kollégának tartja magát: jól tudja, hogy egyedüli kincsünk a kultúra, ennek hordozója, fejlesztője és átszarmaztatója a tanárság, amelynek helyzetén feltétlenül segíteni kell; bízzék benne a tanárság s ha most konkrét módon nem is tudja megmondani a segítség mikéntjét, de a kormány legfőbb gondja a tisztviselők s köztük a tanárok megmentése. — A memorandumot a szövetség a kultuszminiszternek is átadta.

A Magyar Középiskolai Tanárok Nemzeti Szövetsége október 3-án tartotta meg ezidei közgyűlését a kegyesrendi főgimnázium tornatermében. Ünnepi hangulattal volt tele a terem levegője: címeres nemzeti színnű zászlók a falakon, előkelő vendégek, újságírók, az óriási termet csaknem teljesen megtöltő tanárok s a lelkekben az a büszke érzés, hogy itt komoly, nemzetmentő munkáról fognak számot adni. Haller István vallás- és közoktatásügyi miniszter halaszthatatlan teendői miatt levélben fejezte ki elismerését a Szövetség munkája iránt. Képviselőiben dr. Vízota Gyula tanker. kir. főigazgató, az V. ügy-

osztály főnöke jelent meg. A vendégek sorában ott láttuk báró Perényi Zsigmondot, az Országos Nemzeti Szövetség elnökét, Petri Elek református püspököt; a közoktatásügyi minisztériumból Vajdinger Gyula. osztálytanácsost, Frimmel Aladár, Benisch Artur igazgatókat. Megjelent a közgyűlésen a Nemzeti Szövetség alapítója: Pintér Jenő tanker. főigazgató, Usetty Ferenc nemzetgyűlési képviselő. A közgyűlésen Sajó Sándor elnökölt. Tanáregyesületi főtítkári jelentései a multban is mindig eseményszámba mentek, de most elmondott elnöki megnyitója valósággal remekbe készült. Visszapillantást vett a szövetség multjára megalakulásától, attól az időtől kezdve, »mikor kint az utcán oláhok trombitáltak«. A szövetségben »magyar nemzetőrök« egyesültek a magyar politikai célok védelmére, a magyar öntudatnak és a keresztény eszméknek, erkölcsnek iskolában és iskolán kívül való terjesztésére. Ezt tenni kötelessége minden igaz magyar nevelőnek, aki ezt nem csinálja, az vagy közönyös vagy gyáva. A nemzetnek a nevelés terén is harcos katonákra van szüksége s »aki nem válik be nemzetőrnek, nem válik be nemzetnevelőnek sem«. Széchenyi tanításképen feladatunk a magyar faj erényeinek kifejlesztése az emberiség javára. Tudatos, magyar, fajvédelmi politikát kell folytatnunk s így önmagunk védelme érdekében nem lehetünk liberálisak. »Nemzeti öntudat és kötelességérzet! Magyar tanár, erre nevelj az ifjúságot!« Ezt tartuk szemünk előtt! »Csonka Magyarország nem ország!« s ezért az irredata gondolatot égesük bele a magyar lelkekbe s hassunk oda, hogy ne csak a következő nemzedék, hanem a mostani is ne csupán szóval, hanem tettekkel is mindig készen legyen; mert itt Zrinyi szavai szerint »fegyver kívántatik és vitézi rezolúció«.

A magyar hazafi fájdalomtól sajgó lelke beszélt Sajó Sándorból; beszéde mélyen ható, szívhez szóló volt. Utána báró Perényi Zsigmond, az Országos Nemzeti Szövetség nevében üdvözölte a szövetséget s felajánlotta az Országos Szövetség támogatását.

Kispart János ügyvezető alelnök évi jelentésében beszámolt a Szövetség működéséről. A szövetségnek mintegy 1500 tagja van. A mult évben a szövetség különösen két irányban fejtett ki tevékenységet: 1. az iskolák purifikálása, 2. a fővárosi iskolák államosítása érdekében.

A közgyűlés ezután tudomásul vette Romsauer Lajos pénztárnoki jelentését s egyúttal a folyó évi tagsági díjat 10 koronában állapította meg. A Patek Ferenc főtítkár által előterjesztett alapszabálymódosításokat a közgyűlés egyhangúlag elfogadta. Ez új alapszabályok értelmében a Szövetség igazgatóságát a közgyűlés a következő tagokkal egészítette ki: Bitter Illés, Dombay Nárcisz (Esztergom), Dzsida Ottó (Győr), Faragó János (Pápa), Gaghy Dénes, Kristóf József (Kiskunhalas), Léway Ede, Lippay György (Szeged), Lóky Béla, Madai Gyula, Marczinkó Ferenc, Miklóssy István, Mikola Sándor, Perepatits István (Szombathely), Ravasz Árpád, Simon Miklós (Győr), Székely István, Usetty Ferenc, Vass Árpád, Zibolen Endre.

A Hadviselt Tanárok Nemzeti Szövetsége október 3-án tartotta meg elnökválasztó közgyűlését. A közgyűlés, melyen dr. Méhes Gyula szakfelügyelő ügyvezető alelnök elnökölt, egyhangúlag Csóka Lajos választotta meg elnöknek. A hadviselt tanárok szenvedélyes hangon tárgyalták azt a sok méltánytalanságot, melyet a kinevezések körül el kell tűnniök. Úgy az elnök beszámolójában, mint a felszólalók is mindannyian hangoztatták, hogy a mi minisztériumunkban, úgy az ügyosztályban, mint a miniszter úrnál is, a legteljesebb megértéssel találkoznak, de a pénzügyminisztériumi ügyosztály vezetőjénél csak »határozott rosszindulatot« tapasztaltak. Szinte hihetetlen, hogy a hazájukért szenvedett és előmenetelükben elmaradt szerencsétlen társainknak hála helyett rosszindulattal fizessenek! Akár tény ez, akár csak a jogos elkeseredés rémlettása, mindenesetre a hadviselt tanárok — akik legnagyobb részt mint helyettes tanárok amúgy is állásban vannak s így véglegesítésük számbavehető kiadástöbbletet az államkincstárra nézve nem jelent — megérdemlik, hogy az illetékes körök jóindulattal hallgassák meg kérésüket. S ki jóakarattal a hadviseltelk kérelme már teljesítve is van!

Új egyesületi tagok: Legutóbbi igazgatósági ülésein a következő kártársakat vettük fel az Egyesületbe: Dr. Pokorny Emánuel II. ker. érseki főgimn. igazgató. — Buday Péter, Cziky Vilmos, Dr. Gyomlay László Gyula

Sándor, Horn Antal, Hudyma Emil igazgató, Kun István, Martényi Elemér, Dr. Molnár Antal, Mutschenbacher Gyula, Müller Kálmán, Németh Imre, Dr. Radványi Kálmán, Reichl Sándor, Dr. Schinner Lajos, Dr. Schwartz Arthur, Thym Adolf, Dr. Weinmann Sándor, budapesti II. ker. érseki főgimn. tanárok. — Petényi István, Suhajda Lajos, Görner István, Teke Sándor, Kiss Gyula, Dr. Szalay László, Osztrogonác Ferenc, Dr. Radnai Béla, Taborszky Ottó, Dr. Fehér Géza kispesti főgimn. tanárok. — Bányay Géza, Gyönyör Béla és Miklóssy Kálmán erzsébetfalvai főgimn. tanárok. Konrád Ferenc budapesti VI. ker. leánygimn. tanár, Dr. Veszprémy Etelka Málnai-féle felső leányisk. tanár, Spányik Kornélné Csopey Vilma VI. ker. leánygimn. tanár, Vörös Cyrill kegyesrendi főgimn. igazgató, Balogh Sándor, Homonnai Imre, Miklósváry Endre, Szentesi Béla, Gyulai Béla, Földi Béla, Takács Andor, Dr. Hankiss János II. ker. áll. főreálisk. tanárok. — Kosztolányi Gusztáv, Zipser Sándor kispesti áll. főgimn. tanárok. — Nagy Lázár, Herboly András mezőtúri ref. főgimn. tanárok. Bellák Vince miskolci főreálisk. tanár, Dr. Péchy Alán, Sztramszky István, Duray Kálmán, Szikra Gyula, Hábor Gyula, Klekner János, Wagner József, Láng Ede, Dr. Gábel Pál miskolci kir. kath. főgimn. tanárok. — Dr. Rátkai Károly, Szabó Jenő, Tauszig Manó, Éva Anna, Scholtz Irén, Papp József, Schmirtzné Dr. Scholtz Margit, Ruttkay Irén, Domokos György, Demes Péter miskolci ref. leányközépiskolai tanárok. — Szabó László, Zsupán László, Kiss István, Tóth Kálmán, Benkő Béla, Bihari Ferenc, Molnár József miskolci ref. főgimnáziumi tanárok és Dr. Lázár István budapesti felső keresk. isk. tanár, Józsy Ferenc, Horváth Béla jászberényi áll. főg. tanár, Brunovszky Rezső sárospataki tanítóképző igazgató, Dezső Zoltán, dr. Csákányi J., Obendorf Gusztáv, dr. Kasztner Jenő V. ker. főreálisk. tanárok; Kolos Lajos, Kiss Ferenc, Debreczeni Ferenc debreceni ref. főg. tanárok, Mező Ferenc I. ker. főg. tanár. Összesen 88 új tag.

Elhunyt kartársak. *Himpfner Béla* nyug. főgimnáziumi igazgató, 1920 július 30-án, 42 évi tanári működés után, életének 67-ik évében Budapesten.

Kocsis Gábor mezőtúri ref. főgimnáziumi tanár 1920 aug. 14-én, élete 61-ik, tanári működése 36-ik évében.

Lehoczky József, budapesti X. ker. tisztviselőtelepi főgimn. tanár, meghalt 1920 aug. 26-án, élete 31., tanári működésének 8-ik évében.

Soós Károly budapesti V. ker. áll. főgimn. tanár 1920 szept. 16-án élete 31., tanári működése 8-ik évében.

Szakértekezletek. A budapesti tankerület szakfelügyelői tapasztalataik eredményét egy-egy előadásban közlik a szaktanárokkal. Eddig a következő szakfelügyelők tartottak előadásokat: *dr. Takács György* a történelem tanításáról, *dr. Székely István* és *dr. Schmidt Márton* a latin nyelv tanításáról, *Sajó Sándor* és *dr. Baros Gyula* a magyar nyelv és irodalom tanításáról, *dr. Méhes Gyula* a természetrajz tanításáról, *dr. Vargha György* a földrajz és *dr. Hankó Vilmos* a kémia tanításáról. Bár a tankerületi főigazgató elnöklése alatt tartott előadásokon a megjelenés minden szaktanárra nézve kötelező, mégis kívánatos volna, hogy a nagy nyomdai árak mellett is ezek az értékes előadások nyomtatásban is megjelenjenek és minden szaktanár számára hozzáférhetőkké váljanak.

A Magyar Földrajzi Társaság választmánya pályázatot hirdet földrajzi tárgyú ifjúsági olvassmányokra. A pályázat jutalma *Farkasfalvi Kornél* áll. főgimnáziumi tanár 10.000 koronás e célra szolgáló alapítványának mintegy 600 koronát kitevő kamatja. A pályamunka kívánatos terjedelme négy ív. A pályázat határideje 1920 december 31. A jelíges pályamunkák a Földrajzi Társaság titkári hivatalába küldendők. (Bpest, VIII. Sándor-u. 8.) Elsősorban magyar tárgyú pályamű jutalmaztatik.

Nyilvánossági jog. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter a budapesti izr. alapítványi főgimnázium I. és a budapesti izr. alapítványi leánygimnázium I. osztályainak a nyilvánossági jogot az 1919/20 tanévre megadta.

1917/18-ra : Benkő István, Cs. Lázár Ottó, Happ József, Janicsék József, Majoros Béla, Máté Lajos, Mátyás Károly, Nagy Pál Bp., Országh József, Papp Dezső, Póka Gyula, Radó Endre, Schidella István, S. Szabó Márton, Vértesy Sándor, Waldherr Gyula, Zalai János (még 4 K), Zöld Ferenc.

1918/19-re : Antal Erzsébet, Bakos István (még 8 K), Barts Gyula (még 7 K), Benesik József (még 4 K), Benkő István, Bonkáló Sándor, Borosnyay Károly, Breznayák János, Butorka Száva (még 4 K), Cs. Lázár Ottó, Csehák Lajos, Danielisz Jenő, Dávid Zoltán, Dienes János, Ellend József (még 4 K), Endróci László, Futó Mihály, Gombos F. Albin, Gonda József, Gosztönyi Gizella, Habán Mihály (még 6 K), Happ József, Harkó Gyula, Hegyi József (8 K), Horváth Cyrill, Jakucs István, Janicsék József, Jesch Mátyás (még 8 K), Jóvér Antal, Kerber János, Kertész Ilona, Kletz Gábor, Kocsis Gábor (még 8 K), Kondor József, Kosztolányi Zoltán, Kovách Gyula (még 4 K), Krix András, (még 4 K), Lakner József, Lányi Ernő, Lőrincz Gyula, Makoldy Viktor, Marcel Agoston (még 7 K), Márczy Béla, Máté Lajos, Mátéfi Mária, Mátyás Károly, Mitrovics Gyula (még 8 K), Morvay Ferencz, Müller Kálmán, Nagy Pál (2 K), Orosz József, Országh József, Papp Dezső, Pollner Arnold, Pongrácz Alajos (még 4 K), Póka Gyula, Radó Endre (8 K), Reithoffer Rezső (még 8 K), Sárosi Ödön (még 4 K), Schidella István, Skrovina Samu, Sorger József, Szakál Gyula, Szentirmay Ottó (még 4 K), Székely János, Széky József, Tóth Etelka, Tóth Sándor (még 4 K), Vakares Kálmán (még 4 K), Vértesy Sándor, Vida Sándor (még 10 K), Zala Miksa, Zalai János, Zivuska Jenő, Zöld Ferencz (1 K), Zsámboki Lajos, Zvarinyi Lajos.

1919/20-ra : Ády Lajos, Antal Erzsébet, Bakos István (12 K), Balogh Péter, Barcza József (még 10 K), Barts Gyula (1 K), Bauer Mihály, Bauer Vogel Gyula (8 K), Benesik József (4 K), Benigny Gyula, Benkő Béla, Berencz György, Bessenyei Lajos, Bihari Ferenc, Bonkáló Sándor, Borosnyay Károly, Bothár Dániel, Breznayák János, Butorka Száva (4 K), Cs. Lázár Ottó, Csabai István, Csehák Lajos, Csűrös Béla, Csűrös Ferenc, Dala Jenő, Danielisz Jenő (8 K), Danóczy Antal (12 K), Darkó Jenő, Dávid Zoltán (8 K), Debreczeni Ferenc, Dienes János, Duray Kálmán, Ellend József (16 K), Endrei Gerzson (még 11 K), Endróci László, Farkas Ignác, Fazekas Sándor, Ferencsik Lajos, Fülöp Béla, Frank Ferenc, Frencz Géza, Fray Jenő, Futó Mihály, Gaál László (12 K), Garami Elek (még 12 K), Gombos F. Albin (8 K), Gonda József (8 K), Goschi Péter, Gosztönyi Gizella (8 K), Gröger Rezső, Gulyás István, Györe János (12 K), Habán Mihály, Happ József, Harkó Gyula, Harsányi Gyula, Hegedüs Károly, Hemző Lajos, Hollós János, Homonnai Imre, Horváth Béla, Horváth Cyrill (8 K), Horváth József (12 K), Horváth L. László, Ignáth Ernő, Jakucs István, Janicsék József, Jeanpleng József, Jesch Mátyás (12 K), Jóvér Antal, Jössy Ferenc, Kalvoda Ferenc, (még 12 K), Karai Sándor, Katona Mihály, Kárpáti Károly, Kárpáti Kelemen, Kármán Ferenc, Kecskeméti Lajos, Kerber János (8 K), Kertész Ilona, Kiss Ferencz, Kiss István, Kiss Pál, Kletz Gábor, Kocsis Gábor, Kolos Lajos, Kollwentz Rezső, Konez Aurélné, Kondor József (6 K), Konrád Teréz, Kosztolányi Zoltán, Kovách Gyula (4 K), Kovács Lajos (12 K), Krémusz Róbert, Krix András (4 K), Kronstein Béla, Kuesera Rezső (még 15 K), Kulesár Endre, Kuthy Erzsébet, Lakner József, Lauringer Ernő, Lányi Ernő, Lengyel Károly, Leszczinszky Kornél, Lévai Sándor, Lóky Béla, Lőrincz Gyula, Madai Pál, Magyar Sámuel, Major Aladár (12 K), Makoldy Viktor, Marcell Agoston (13 K), Marczinkó Ferenc, Matolesy László, Matusik István (még 18 K), Mattyasovszky Kasszián, Matyó Sándor (még 8 K), Málnai Mihály, Márczy Béla, Márton Jakab, özv. Mártonffy Józsefné, Máté Lajos, Mátéfi Mária, Mátyás Károly, Medgyesi Lajos, Medveczky Lajos, Mentovich Ferenc (12 K), Mitrovics Gyula (12 K), Moeskonvi József, Molecz Béla, Molnár János, Molnár József, Morvay Ferenc, Mutschenbacher Gyula, Müller Kálmán, Nagy János, Nagy István, Nagy Zsigmond, Nádasdi Alajos, Nádasdi József, Nánay Béla (még 15 K), Nyári Béla, Neukomm Gyula, Novák Kálmán (még 12 K), Olasz Imre (12 K), Orosz József, Országh József, Osváth Ödön, Pap Károly, Papp Dezső (6 K), Papp Ferencz (Debreczen), Pálffy József, Pápay József, Peezko Ernő, Pesti Balázs (12 K), Pollner Arnold, Pongrácz Alajos, Posch Jenő (10 K), Póka Gyula, Reithoffer Rezső, Révész Lajos, Rodt Lajos, Sárközy Pál, Sárosi

Ödön (4 K), Schidella István, Schneider Mátyás (12 K), Sebők Emánuel, Sinka Sándor, Skrovina Samu, Sorger József, Spanberger Aranka, b. Splényi Berta, Stimakovits László (2 K), Strohmajer Antal, S. Szabó József, Szabó Kálmán, Szabó Lajos, Szabó László, Szakál Gyula, Szeremley Béla, Szentirmay Gizella, Szentirmay Ottó (4 K), Székely János (8 K), Székely István, Szóts Gyula (még 14 K), Szűts István, Tóth Etelka, Tóth Józsefné (még 16 K), Tóth Sándor (4 K), Török Veremund, Uferbach Jenő, Vakares Kálmán, Varga Bálint, Veszprémi Vilmos, Vértessy Sándor, Vida Sándor (10 K), Visnya Aladár, Vörös Balduin, Zalai János (4 K), Zala Miksa, Zivuska Jenő, Zsámboki Lajos (6 K), Zvarinyi Lajos, Zwickl Pál.

1920/21-re : Barcza József (10 K), Bonkáló Sándor (20 K), Erdélyi Irén (8 K), Frensz Géza (20 K), Garami Elek (20 K), Happ József (20 K), Hemző Lajos (8 K), Horváth L. László (20 K), Jeanplong József (20 K), Kucsera Rezső (5 K), Matusik István (6 K), Matolcsy László (5 K), Matyó Sándor (12 K), Mátyás Károly (20 K), Nánay Béla (5 K), Sebők Emánuel (4 K), Tóth Józsefné (4 K), Visnya Aladár (12 K).

1921/22-re : Bonkáló Sándor (8 K), Garami Elek (8 K), Jeanplong József (20 K), Mátyás Károly (16 K).

Előfizettek 1918/19-re : a budapesti IX. ker. áll. főgimn., az erzsébetfalvai áll. polg. leányiskola, a gyulai róm. kath. főgimn., a kisujszállási ref. főgimn. (még 4 K), a kőszegi polgári iskola (még 8 K), a nagykanizsai áll. polg. iskola, a pápai bencés főgimn. tanári könyvt., a sátoraljaújhelyi róm. kath. főgimn., a sárospataki áll. elemi tanítóképző-intézet, a szegedi áll. főreáliskola.

1919/20-ra : a budapesti IX. ker. áll. főgimn., a X. ker. tisztviselőtelepi áll. főgimn., az erzsébetfalvai áll. polg. leányiskola, a gyöngyösi áll. főgimnázium, a gyulai róm. kath. főgimn., a kecskeméti áll. főreális., a kispesti áll. polg. leányiskola, a kisujszállási ref. főgimn. (8 K), a kőszegi polgári iskola (12 K), a miskolci ref. főgimn. könyvt., a nagykanizsai áll. polgári iskola, a pápai bencés főgimn. tanári könyvt. (8 K), a sárospataki áll. elemi tanítóképző-intézet, a sátoraljaújhelyi róm. kath. főgimn., a soproni bencés főgimn., a soproni ág. ev. főgimn., a szegedi áll. főreáliskola, a szegedi kegyesr. főgimn., a tanítóképzőintézetek szakfelügyelősége, az ujbpesti II. sz. polg. fiú- és leányiskola, a zalaegerszegi áll. főgimn.

1920/21-re : a budapesti V. ker. áll. főreáliskola, a nagykanizsai áll. polgári iskola, (8 K), a sátoraljaújhelyi róm. kath. főgimn. (8 K).

Felvételek fizettek : Antal Erzsébet, Balczér György, Benkő Béla, Bihari Ferenc, Cs. Lázár Ottó, Debreczeni Ferenc, Dienes János, Duray Kálmán, Frank Ferencz, Gröger Rezső, Harkó Gyula, Homonnai Imre, Horváth Béla, Jóvér Antal, Józsy Ferencz, Kertész Ilona, Kiss Ferencz, Kiss István, Kolos Lajos, Kondor József, Krywald Ottó, Lányi Ernő, Mátéfi Mária, Molnár József, Morvay Ferenc, Mutschenbacher Gyula, Müller Kálmán, Országgh József, Spanberger Aranka, Soós Mihály, b. Splényi Berta, Szabó László, Szentirmay Gizella, Thym Adolf, Tóth Etelka, Zsámboki Lajos. *Összesen 36 tag*

Budapest, 1920 szept. 15.

Dr. Romsauer Lajos
pénztárnok

Csonka Magyarország nem ország,
Egész Magyarország mennyország!

ORSZÁGOS KÖZÉPISKOLAI TANÁREGYESÜLETI KÖZLÖNY

SZERKESZTI:

DR. MARCZINKÓ FERENC

LIV. ÉVFOLYAM. 3
1920 DECEMBER HÓ
3—4. SZÁM.

KIADJA AZ ORSZÁGOS
KÖZÉPISKOLAI TANÁR-
EGYESÜLET, BUDAPEST
AZ ATHENAEUM KÖNYVTÁRÁVAL
NYOMÁSA

KIADÓHIVATAL: BUDA-
PEST, I., FEHÉRVÁRI-ÚT
56/a.

TARTALOMMUTATÓ.

	Oldal
Dr. Lévay Ede: Közgyűlési elnöki megnyitó	17
Dr. Madai Gyula: Főtktkári jelentés	22
Dr. Jánosi Béla: Szakfelügyelet Budapesti közép- iskoláiban	26
Dr. Ácsay István: Különleges tanári sérelmek ...	33

EGYESÜLETI ÉLET.

Közgyűlési jegyzőkönyv (dr. Koczogh András).....	39
--	----

KRÓNIKA.

Tiltakozás a trianoni béke ratifikálása ellen	43
A Katholikus Tanáregyesület díszygűlése.....	44
A Kolozsvári Kör feloszlása.....	44
Igazgatói és tanári kinevezések	45
Hírek.....	46

BEKÜLDÖTT KÖNYVEK a boríték 3. oldalán.

N É V S O R A

azon tagoknak, akik az 1920. szeptember 15-ike és december 1-je között
tagdíjat fizettek :

- 1906/907-re : Schwicker Brunó (még 3 K).
 1907/908-ra : Schwicker Brunó.
 1908/909-re : Schwicker Brunó.
 1909/910-re : Domonkos Károly, Schwicker Brunó (1 K).
 1910/911-re : Brebovszky Elemér, Domonkos Károly, Szőke Elemér.
 1911/912-re : Brebovszky Elemér, Domonkos Károly, Hartmann János,
 Mirkva János, Sulyok János, Szőke Elemér.
 1912/913-ra : Bodnár Lajos, Brebovszky Elemér (2 K), Domonkos Károly,
 Hartmann János, Kuncz Aladár, Mirkva János, Sulyok János, Szőke
 Elemér.
 1913/14-re : Baranszki E. László, Bodnár Lajos, Domonkos Károly,
 Hartmann János, Kuncz Aladár, Mirkva János, Rácz Jenő, Sulyok János,
 Schützenberger Alajos (még 4 K), Szőke Elemér.
 1914/15-re : Baranszki E. László, Bodnár Lajos (4 K), Bőhman József,
 Domonkos Károly, Görög Imre, Hartmann János, Kuncz Aladár, Mirkva
 János, Ragán Béla, Rácz Jenő, Schützenberger Alajos, Sulyok János, Szőke
 Elemér, Ughy Endre.
 1915/16-ra : Alliquander Lajos, Baranszki E. László, Benes István,
 Bodor Aladár, Boltizsár József, Bőhman József, Csepreghy Kálmán (még
 4 K), Domonkos Károly, Görög Imre, Hartmann János, Koczogh András,
 Kronberger Ede, Kuncz Aladár, Lenkei Henrik, Milinkovich Frigyes, Mirkva
 János, Mohr Győző, Ondrus Pál, Ragán Béla, Rácz Jenő, Schützenberger
 Alajos, Sulyok János, Szőke Elemér, Tóth Géza, Ughy Endre, Vujsz János.
 1916/17-re : Alliquander Lajos, Baranszki E. László, Benes István,
 Bodor Aladár, Boltizsár József, Bőhman József, Bujdosó József, Csepreghy
 Kálmán, Domonkos Károly, Dörner István (még 4 K), Fodor Ferenc, Görög
 Imre, Hartmann János, Irsik József, Kallos Ede (még 7 K), Koczogh András,
 Kronberger Ede, Kuncz Aladár, Lenkei Henrik, Milinkovich Frigyes, Mirkva
 János, Mohr Győző, Ondrus Pál, Ragán Béla, Rácz Jenő, Rédei Kornél,
 Roboz Andor, Rózsa Kálmán, Sulyok János, Tóth Géza, Ughy Endre, Vargha
 György, Vujsz János.
 1917/18-ra : Alliquander Lajos, Barta Mór, Baranszki E. László, Bar-
 dócz Lajos, Bán Aladár, Benes István, Birkás Géza (még 2 K), Bodor Ala-
 dár, Boltizsár József, Bőhman József, Bruck Ferenc, Bujdosó József, Csep-
 reghy Kálmán, Csetri Károly, Domonkos Károly, Dörner István, Édes Jenő,
 Farkas István, Fodor Ferenc, Görög Imre, Hartmann János (2 K), Irsik Jó-
 zsef, Kallós Ede, Koczogh András, Kronberger Ede, Kuncz Aladár, Lenkei
 Henrik, Losonczy Lajos, Martos János, Milinkovich Frigyes, Mirkva János,
 Mohr Győző, Ondrus Pál, Pázmány József, Priváry Géza (még 6 K), Ragán
 Béla, Rácz Jenő, Rédei Kornél, Roboz Andor, Rózsa Kálmán, Schmidt Már-
 ton (még 1 K), Sulyok János, Tóth Géza, Trombitás Gyula, Ughy Endre,
 Vargha György, Vujsz János, Zolnay Dezső.
 1918/19-re : Alliquander Lajos, Alszegehy Zsolt (még 10 K), Ambrózy
 Pál (még 8 K), Anyos Mihály, Balázs Sándor, Baranszki E. László (10 K),
 Bardócz Lajos, Barkász Lajos, Barta Mór, Bán Aladár, Benda Jenő, Benes
 István, Birkás Géza, Bodor Aladár, Boltizsár József, Borzsoyay Béla, Bőh-
 man József, Bruck Ferenc, Bujdosó József, Csallókózy Jenő, Csepreghy Kál-
 mán, Csetri Károly, Czékus Kálmán, Dér István, Domonkos Károly, Dörner
 István, Elek Oszkár, Eskulits Ferenc, Édes Jenő, Farkas István, Felleg,
 Alajos, Fodor Ferenc, Geduly Olivér, Govrik Sándor (még 4 K), Görög Imre,
 Greszler Gyula (még 4 K), Gyergyay J. Dezső, Hegedüs Izidor, Hunyadi
 József, Ince Lajos, Irsik József, Kallós Ede (2 K), Keresztes Miklós, Ko-
 czogh András, Kovalovszky János, Kovács Miklós (még 4 K), Kovács Sán-

(Folytatása a boríték negyedik oldalán.)

ORSZÁGOS KÖZÉPISKOLAI TANÁREGYESÜLETI KÖZLÖNY

Az egyesület ügyeiben
minden irat

Dr. MADAI GYULA
főtitkárhoz küldendő VIII.,
Eszterházy-utca 14. sz. alá

Szerkeszti:

Dr. MARCZINKÓ FERENC
II., Toldy Ferenc u. 9.

Az egyesület anyagi ügyei,
valamint a lap kiadását
illető ügyek

Dr. ROMSAUER LAJOS
pénztárnok (I., Fehérvári-út
56/a) hatáskörébe tartoznak.

Előfizetési díj egy évfolyamra 20 korona. — Évi tagdíj 20 korona.

ELNÖKI MEGNYITÓ,

mondotta: *dr. Lévy Ede*

— Az Országos Középiskolai Tanáregyesület 1920. évi október hó 2.
Budapesten tartott LIII. és LIV. évi rendes közgyűlésén. —

Tisztelt Közgyűlés!

Hagyománya egyesületünknek, hogy évenként, ünnepi keretben, a tagok összességének, gyakran közéletünk kiválóságainak jelenlétében beszámol az elmúlt tizenkét hónap oktatásügyi aktualitásairól; programmot ad, célokat tűz ki a legközelebbi jövő számára; alkalmat nyújt a testületi szellem ápolására és fejlesztésére; minél szélesebb körű érdeklődést és rokonérzést iparkodik felkelteni a magyar középiskolai tanárság nemzetépítő működése iránt.

Evi közgyűléseit nagyjából nem a fővárosban tartotta az egyesület. Egy-egy jelentősebb vidéki központ szíves hívására, a hatóságok és a városok magyar társadalmának vendégeiként mentünk el egyszer Fiuméba, majd Pécsre, Szabadkára, Pozsonyba, Selmeczbányára, Kassára, Besztercebányára, Máramarosszigetre, Nagyváradra, Kolozsvárra, Székelyudvarhelyre, Temesvárra, Aradra... virágzó telepeire a magyar kultúrának.

Rajta voltunk, hogy közgyűléseinket a közművelődés ünnepnapjaivá avassuk. Elvittük magunkkal azokra a helyekre legjobb tudásunkat, a közoktatásügy érdekében leggyümölcsözőbbnek ígérkező gondolatainkat, lelkes hivatásszeretetünket. Cserébe magunkkal hoztuk a központba a vidéki magyarság üde haza- és fajszeretetét; erőt merítettünk benyomásainkból jövő munkálkodásunkra és boldogan gondoltunk a legközelebbi viszontlátásra. Nem volt az nagyon régen, hogy így volt; és mégis most, hogy rettentő katasztrófánk izgalmas napjait éljük, a messze távol kódében elmosódónak látszik lelkiünk előtt a boldog múlt képe.

Ma újból összejöttünk. Most itt a fővárosban, hogy beszámoljunk arról, ami történt, programmot adjunk a jövőre, ápoljuk a testületi szellemet, érdeklődést keltsünk nemzetépítő működésünk iránt. Össze-

jöttünk — meggyötört testtel és lélekkel bár — összejöttünk tanúságot tenni arról, hogy nem pusztult el a magyar tanárság, hogy bennünk és általunk él és élni fog a magyar kultúra; összejöttünk, hogy újból kezdődjék az alkotó munka, hogy előkészítsük az utat újra Fiuméba, Pécsre, Pozsonyba, Kolozsvárra és közgyűléseink többi, gaz idegenektől sanyargatott, nekünk most százszorosan kedves városaiiba.

Nem kívántunk túlságosan ünnepi keretet adni mostani összejövete-lünknek. Nem időszerű ez. De nem tagadhatjuk, hogy jelentőssé és emlékezetessé válik ez a nap a körülmények következtében, melyek között élünk. Jelentőssé válik ez a nap már azért is, hogy egyáltalában összejöhattunk; hogy újból életre kelthettük pusztulásra ítélt egyesü-letünket; jelentőssé válik azáltal, hogy közoktatásügyünknek ezidő-szerint hivatott intézője, a mi vezérünk, miniszterünk közgyűlésün-ket személyes megjelenésével volt kegyes kitüntetni, a legközvetlenebb és a legteljesebb mértékben lekötendő jelét adva ezáltal a tanárság működése iránt tanúsított igaz érdeklődésének. Emlékezetessé válik ez a nap, mert módokról és eszközökről kívánunk tanácskozni, melyek felhasználásával a megtámadott, de soha el nem pusztítható ezeréves magyar igazság új életre kél és diadalmaskodik. Emlékezetessé tehet-jük ezt a napot, ha ma határkövet állítunk fel multunk és jövőnk közé és mindazt, ami hátráltatta boldogulásunkat, ami okozója volt szeren-csétlenségünknek, a multnak hagyjuk; ami lábra állíthatja a nemze-tet; ami régi határaink visszaszerzéséhez segíthet bennünket, jövő fejlő-désünk alapjaivá tesszük.

Ha visszatekintünk az utolsó félszázad eseményeire, megállapít-hatjuk, hogy nagyhangú és lelkiismeretlen szociológok és reformerek már régebben megkezdték és évtizedeken át folytatták a mételyezés és rombolás munkáját. Sajtójukban, egyesületeikben, gyűléseiken fen-nen hirdették, hogy haza, vallás, nemzet lomtárba való ósdi fogalmak; a hagyományokon nyugvó bevett erkölcsi rend: akadály a tömegek boldogulásának, előmozdítója a gyöngék kizsákmányolásának. Aki hazaszeretetről mert beszélni, azt lemosolyogták; a vallásos embert kigúnyolták; a tekintélyeket lerombolták; hadat üzentek még a tiszta családi életnek is. Így iparkodtak fokozatosan és tervszerűen kiöl-ni a nemzedékekből a régi ideálokat; magasabbrendű, boldog, új életet ígértek és helyette romba döntötték ezt a virágzó, dicső multú, nagyra hivatott országot.

Aldatlan munkájuk közben az iskolát sem kímélték meg; azt is céljaik eszközeivé igyekeztek tenni. Nagyon is útjukban állott az, hiszen ellentétben az ő világfelforgató tanításaikkal, az iskola feladatához és hagyományaihoz híven a vallásos és hazafias nevelés útján haladt. Le kellett tehát rombolni az iskola hitelét és tekintélyét. El kellett hitetni, hogy az iskola úgy, amint van, hiányos, egyoldalú, elavult intéz-mény, mely semmiképen sem alkalmas arra, hogy az ifjúságot jövő feladataira kiképezze. Különösen heves támadásoknak volt az irodalmi, történelmi és vallásoktatás kitéve. A lekicsinylés és a gúny eszközei-vel elérték, hogy a szülők, a társadalom, de sok esetben még a sajtó s támogatás helyett támadták az iskolát és okolták olyan eredménye-

kért is, melyekért a környezet, a sajtó, a család, a színházak, az olvasmányok, az utca voltak felelősek, mint olyan tényezők, amelyeknek az ifjúság jellemének kifejlesztésében legalább is akkora részük van, mint az iskolának. Amennyiben — sokszor a közjük tartozó tanárok útján — hozzáférközhettek az ifjúsághoz, iparkodtak annak lelkéből kiölni a vallásos hitet, a régi ideálok tisztelétét, a hazafias lelkesedést.

Az iskola megpróbálta felvenni a küzdelmet ezzel a veszedelmes áramlattal szemben, de ez a küzdelem — meg kell vallanunk — talán megfelelő támogatás híján, nem volt elég energikus, nem volt elég bátor, nem volt elég határozott s azért nem is járt a kívánt sikerrel. Ifjúságunk nagyobb része — amint kritikus időkben fényes tanujelét adta — hű maradt régi ideáljaihoz ; egy része azonban kisiklott a tanárság kezéből és teljesen idegen befolyás alá került. Nem szenvedhet kétséget, hogy a dolgok ilyen alakulásában része volt annak a sokszor ismétlődő mellőztetésnek, példátlanul mostoha elbánásnak is, melyben a tanárságot évtizedeken át részesítették, nyomorogni hagyták és arra utalták, hogy igazaiért folytatott harcokban vesztgesse el tehetségét, idejét és erejét. A mellőzött, mostohán ellátott tanár hitelét és tekintélyét nem volt nehéz a társadalom, a szülők, de sok esetben még a tanítványok előtt is kikezdeni. Az ifjúságnak az a része, mely becsületes, hazafias szellemben munkálkodó tanárait cserbenhagyta, nemcsak a nemzeti eszményektől szakadt el, hanem elvetemült vezetőinek tanításai nyomán erkölcsében is elfajult, hálátlanná, önzővé, lelkiismeretlenné, hitvánná fejlődött. Ezek közül nőttek ki a nemzetgyilkosok mellett azok a most is köztünk forgolódo lelketlen családok is, akik előtt a felebaráti szeretet, igazmondás, hűség, becsület balga előítéletek csupán, melyek az embert céljainak elérésében akadályozzák, akiknek hazugság és csalás a hitvallásuk és minden törekvésük a vagyonnak és a pénzzel megvásárolható élvezeteknek minél könnyebb és gyorsabb megszerzésére irányul. Dante poklában az ámtők és a csalók lelkei forró szurokfürdőben nyerik el méltó büntetésüket. Közmelegnyugvást keltene, ha a mi csalóink, mielőtt oda jutnak, a földi igazságszolgáltatás kezének súlyával is megismerkednének.

De ne időzzünk tovább ezeknél.

Reánk küzdelmes, áldozatos, de magasztos feladat vár. Összefogni a nemzet legjobb fiaival ; eltakarítani a romokat és megkezdeni az újraépítés nehéz, de dicsőséggel teljes munkáját.

Kétségtelen, hogy a nemzet jövője és iskolájának munkája között benső kapcsolat áll fenn. Ha az iskola tiszta erkölcsű, nemes jellemű, erős akaratú, kötelességtudó, dolgozó, áldozatra kész generációkat bocsát ki falai közül ; akkor a nemzet jövője biztos alapon nyugszik. A mi iskoláinknak ilyenre kell formálni a magyar ifjúságot, hogy nemzetünk újjászületése bekövetkezhessek. A magyar fajnak legfényesebb erkölcsi és értelmi tulajdonságait, ami benne jó, nemes, bölcs és igaz van, kell nevelésünk és oktatásunk útján ifjúságunkban megnyilatkoztatnunk. Az iskoláinkból kikerülő nemzedékeknek lelkük egész odaadásával, akaratuk teljes erejével, nemes önzetlenséggel kell szeretniök a hazát, tenniök, küzdeniök kell, hogy új oltárt emeljenek a romok helyén ;

új világot teremtsenek a düledékek világából; az egész hazát újból viasszaszerezze a nemzetnek és annak megtartását örök időkre biztosítsák. *Tanulniok kell*, művelniök a tudomány minden szakát, mert csak annak a nemzetnek van biztos jövője, amely komolyan törekszik és valóban képes is magas tudományos színvonalra felemelkedni s a népek nagy versenyében helytállani. Aminek hiánya oly sok átkot hozott már nemzetünkre, *egyetértésre* kell nevelnünk a magyar ifjúságot. »Sok kincsel áldotta meg a természet hazánkat, — mondja Deák Ferenc — de az irigy sors megtagadta tőlünk legszebb áldását, az egyetértést; talán azért, hogy a magyar soha virágzó nagyságra ne emelkedhessék, soha igazán független és szabad ne lehessen.« Meg van itt mondva, mit kockáztatunk a széthúzással, mennyire szükséges, hogy a szeretet köteleke fűzzön össze honfitársainkkal, szükséges, hogy a magunk akaratát alá tudjuk rendelni a nemzeti érdek követelményeinek, hiszen az egyetértés hiányának ára: függetlenségünk és szabadságunk elvesztése. Ezt a tanítást mélyen be kell ifjúságunk lelkébe vésnünk.

A közelmúlt megtanított bennünket arra, hogy *nemzeti gondolat* nélkül nincs államfenntartó erő; a *keresztény igazságok* diadala nélkül nincs haladás, nincs jövő számunkra. A keresztény nemzeti eszme az a csálhatatlan iránytű, mely a biztos és boldog magyar jövő felé mutat, ezt a kijelölt irányt kell követnünk; nevelő és oktató eljárásunknak egyetlen célja csak az lehet, hogy a jövő nemzedéket ebben az irányban kalauzoljuk. Tartsunk ki szilárdan e nagy eszmék mellett; óvakodjunk attól, hogy még egyszer a megalkuvások kitaposott és pusztulásba vezető útjára lépjünk, akkor bizony számíthatunk reá, hogy lesz még derűje, napsugara és ragyogása a sötét felhőkkel borított magyar égnek.

A magyar tanárság teljesíteni fogja kötelességét. Minden tanár becsvágyát kielégítheti annak tudata, hogy munkájával a magyar jövőt szolgálja; tartsuk magunkat Deák Ferenc útmutatásához: »Aki hazáját nemcsak a lelkesedésnek fellobbanó hevében, hanem mindig igazán szereti, törekedni fog minden úton, minden alkalommal használni a hazának. Nem ijed vissza a nehézségektől, nem attól, hogy csak parányi azon áldozat, melyet ő hozni képes, nem attól, hogy törekvéseinek sikere nem rögtöni, sőt talán ki sem számítható. Tesz, amit tehet, és hogy később még többet tehessen, igyekszik saját képességeit is magasabbra emelni. Ezt pedig leginkább tanulás és tanítás által lehet elérni.« Minden pere, amit erre fordítunk, »egyszersmind a haza oltárára tett áldozat«.

De amikor elvárjuk a tanárságtól, hogy szent kötelességét nem lankadó lelkesedéssel teljesítse, közéletünk vezetőitől, társadalmunktól viszont az iskolának, az iskola munkájának és munkásainak megbecsülését kívánjuk. Sok szellemi szükséglete van a nemzetnek, a nemzeti társadalomnak, ami csakis az iskola útján nyerhet kielégítést, méltán mondhatjuk tehát, hogy az iskola megbecsülése és támogatása: *nemzeti érdek*, az iskolával szemben tanúsított ellenséges indulat, de már a részvétlenség is, az iskola munkásaival szemben megnyilvánuló szűkekltség: *súlyos vétkek a haza ellen*.

Most, a rettenetes megpróbáltatások idején a magyar tanárság némán tűri nyomorúságait, nem tartja megengedhetőnek, hogy a szegény tönkrement anyát — a magyar hazát — követelésekkel zaklassa; de elvárja a haza sorsának intézőitől, hogy a rossz sorsba jutott anyához hasonlóan, aki egyenlően osztja fel gyermekei között rendelkezésére álló, megfogyatkozott javait, ők is igazságosak legyenek, ne tegyenek különbséget az egyes foglalkozási ágak művelői között, ne kedvezzenek az egyik részen állóknak azon a címen, hogy fontosabb hivatást töltenek be és ne mellőzzék a többieket. Mi tanárok nem kívánunk különleges elbánást, nem külön kedvezést többi tisztviselőtársainkkal szemben, de a mellőztetést sem viselhetjük el és nem fogadhatjuk el helytállónak, hogy lenne foglalkozási ág, mely a nemzeti lét biztosítása tekintetében a miénknél fontosabb hivatást töltené be. Megkívánjuk tehát, — a nemzet érdekében kívánjuk meg — hogy az egész vonalon az igazságosság, az egyenlő elbánás elve érvényesüljön.

Egyesületünknek kötelessége őrtállani és megfigyelni, vajjon egyrészt az iskola, a tanári kar megteszi-e, amit tőle méltán és joggal elvár a nemzet; másrészt, vajjon az iskola, a tanári kar elnyeri-e azt a megbecsülést a társadalom és a kormányzat részéről, mely őt munkájának fontosságánál fogva megilleti. Ha akár az egyik, akár a másik részen mulasztást vesz észre, fel kell emelnie a szavát s gondoskodnia kell az orvoslásról.

Egyesületünk ötvennégy éves multja tanúságot tesz arról, hogy mindig hűséges gondozója volt az iskola és a tanárság érdekeinek. Az kíván lenni a jövőben is. Hivatalos közlönyünk ötvennégy évfolyamának ugyanannyi vaskos kötete páratlanul gazdag és becses tartalmával tanúságot tesz arról, hogy egyesületünkben — a nagy összeomlás idejéig — mindenkor egységesen hazafias szellemű, hivatása magaslatán álló tanárság tömörült össze, amely munkásságával, tehetségével, és lelkesedésével derekasan szolgálta az iskolát s ezzel párhuzamosan a nemzet boldogulásának és az emberiség haladásának ügyét. Azt akarjuk, hogy ez a jövőben is így legyen. Akarjuk, mert ez adott a multban és csak ez adhat a jövőben is jogot arra, hogy magunknak az iskola és a tanárság ügyeiben megfelelő befolyást biztosítsunk.

T. közgyűlés! Egy ilyen alkalommal el nem kerülhető hézagosság-gal mutattam reá a mult hibáira és a jövő feladataira. Szent a meggyőződés, hogy kartársaim bölcsesége kiegészíti a hiányokat és gazdag tartalommal tölti ki a hézagokat. Hosszú útra indulunk. Célunk a nagy, a szabad, a boldog Magyarország elérése. A három legmagasztosabb keresztény erény: a hit, remény és szeretet világítsa be küzdelmis utunkat és vezessen bennünket a boldog magyar jövő felé.

Öszinte szeretettel köszöntve egybegyűlt vendégeinket és tagjainkat, az Országos Középiskolai Tanáregyesület LIII. és LIV. évi rendes közgyűlését megnyitom.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország föltámadásában! Amen.*

FŐTITKÁRI JELENTÉS.

Tisztelt Közgyűlés !

A magyar tanárság ezidőszere két zászlót lobogtat kezében. Egyik a Magyar Tanárok Nemzeti Szövetségének üde színekben játszó ifjú zászlaja, másik a nagyhagyományú Tanáregyesület sok vihart látott, glóriás, öreg lobogója. Rejtély az, tisztelt Közgyűlés, hogy az anyagilag porba sujtott tanárság ma két közéleti szervét is friss tevékenységben tudja tartani. Rejtély és — diadal a démonok felett. Mert démonok vannak és a démonok lázítanak. Lázítják a tanárt épúgy, mint a többi nyomorgó köztisztviselőt : nem vagy kötelezve többre, mint amivel nyomorult éhbéred épen ledolgozod. Légy cinikus, lanya, szobatóló gép. Állíts föl pontos egyenleget béred és munkád között s egy lattal se adj többet, mint amennyit kaptál. Dobd sarokba a híres, magyar tanári jellem s becsületérzés feszes lovagi csizmáját s vedd elő helyette a megalkuvás, a korrupció nesztelenül suhogó, kényelmes selyemcipellőjét ! És éld a legönzőbb testi életet, te kiszolgáltatott és megalázott ember. Föl vagy te már mentve úgyszólván az eszmények kultuszától, mert a fej magasztos eszmék tüzeben lángot nem vethet ott, ahol hideg ősz évadján a cipő lyukas talpán befolyik a víz . . .

Nem volna csoda, tisztelt Közgyűlés, hogyha a kísértő szavára hallgatnánk. Nem volna csoda, hogyha teljesen megszűnne most a tanári közélet minden életmegnyilvánulása s legjobb esetben is dermedten, tétlenül zord vállvonogatással várnánk, csak várnánk egy jobb kor hajnalhasadását . . .

S íme mit látunk mégis, tisztelt kartársaim ! ? A magyar tanárság duzzogó cinizmus helyett megkettőzi a maga fórumi munkásságát. Nemcsak hogy talpra állítja a maga félszázados, nagy testületét, az Országos Középiskolai Tanáregyesületet, de egy egészen új szervet teremt ki magából, az új életre támadt fajvédelmi gondolat harci szervezetét : a Magyar Tanárok Nemzeti Szövetségét ! Itt a kegyesrendi főgimnázium falai között, mint Nemzeti Szövetség sastollal írunk hadüzenetet az országrombolás hidráinak. Odaát az Esterházy-utcai kis vár bástyafokáról pedig mint Tanáregyesület tógánk szárnyával és doktori kalpagunkkal integetünk a hatalom ablakai felé, hogy : élünk és élni akarunk !

Munkamegosztásunk köztudomású.

A Magyar Tanárok Nemzeti Szövetsége a tanárság erkölcsi és szellemi erőit a keresztyén, nemzeti újjászületés jegyében sorakoztatja csatsorba. Politikát csinál e fogalom szeplőtlen, magas értelmében. Egyesületünk viszont — hagyományainak megfelelően — elsősorban a tanárság gazdasági, pedagógiai és rendi érdekeinek őrállója. Ilyen értelemben fogtuk fel hivatásunkat az új tisztikar megválasztása óta lezajlott küzdelmes esztendő alatt. — Annyit azonban le kell szögeznünk, hogy az Egyesület jelenlegi vezetősége is bizonyos csendes, házi revolúció eredménye. Azok a vezetők ugyanis, akiket a proletárdiktatúra összeomlása után a tanárság hazafias fölbuzdulásának vihara elsöpört Egyesületünk éléről, tejtestvérei voltak azoknak a sárkányfiúknak, akik oly gyászos és véres betűkkel írták be nevüket a magyar katasztrófák történetének

könyvébe. Egy emlőt szívtak valamennyien: nemzetietlen, keresztyénietlen, országromasztó elméleteknek emléjét. Csak természetes, hogy az ország eszméltre döbbsent tanársága olyan vezérkart állított az Egyesület kormányrúdjához, amely szellemében szintén a faji öntudat és keresztyén valláserkölcsei világnézet kategórikus imperatívusát képviseli.

A mi működésünkben, tisztelt Közgyűlés, ennyi a politikum, egyébként szerény munkásságunk, mint fentebb érintettem, teljesen a tanárság szociális és rendi érdekeinek istápolására szorítkozott.

Elénk érdeklődéssel kísértük és szorgalmaztuk annak idején az elmaradt tanári státusrendezés végrehajtását. Aggodalommal és egyszerűen tettekre készen figyeltük azt a néma aktaháborút, melyet minisztériumunk a pénzügyi kormányzat érthetetlen vonakodásával szemben értünk megvívni kényszerült. S bár azt a státusrendezést, amely az egyetemi képesítésű tanár számára nem biztosít nagyobb előmeneteli lehetőséget, mint ami pl. a minisztériumok érettségi vizsgás számtisztjei számára biztosítva van, nem fogadhattuk valami nagy elragadtatással, mégis örvendünk kellett, hogy a kultuszminisztérium annyi huzavona után mégis tető alá juttatta státusrendezésünk 1918. évi ismert tervezetét.

Erkölcsei kötelességünknek éreztük, hogy az illetékes tényezők figyelmét nyomatékosan rátereljük ama szánandó helyzetbe került kartársaink felháborító sérelmeire, akik annak idején a 30 évi szolgálat vállalásával vonultak nyugalomba. Hiszen jól tudjuk, hogy az egyetemes tanárság annak idején pedagógiai meggyőződésből a 30 éves szolgálati idő elvi alapjára helyezkedett és még ma is a harminc éves tanári szolgálat elvi alapján áll. S most ama szerencsétlen, kiöregedett kartársainkat, akik az egyetemes tanári állásfoglalás gyakorlati konzekvenciáit is levonták, az államhatalom lakbérük és családi pótlékaik megvonásával bünteti. Két beadványban kértük a kultuszminisztériumot e kegyetlen elbánás orvoslására. És panaszkodunk — ezt örömmel jelenthetem — odafönt megértésre talált. Értesülésünk szerint a miniszter úr, ha törvénymódosítás árán is, de módot fog keresni arra, hogy megsanyargatott kartársaink utólag a 35 évi szolgálatvállalással járó előnyök élvezetébe belépjenek. Igaz, hogy ez az intézkedés, mely kartársaink égő sebeit most begyógyítja, a mi elveinken ütött nagy sebet orvosolatlanul hagyja, de most, ezekben a rettentő időkben, sajnos, nem az elvi csaták kardforgásában keressük örömlünket, hanem abban, hogy a szűkölködő kartársainknak egy karaj kenyérrel vagy egy lapát szénnel többet juttatni segítsünk...

Nem kerülték ki figyelmünket a Tanárképző-Intézet életében fölmerült változások sem. Haller István vallás- és közoktatásügyi miniszter úr ugyanis az Országos Tanárképző-Intézetet kivette a minisztérium egyetemi ügyosztályának kezéből s természetes helyére, a középiskolai ügyosztály hatáskörébe helyezte át. Igazgatóságunk a miniszter urat e nevezetes intézkedésének megtétele alkalmából feliratilag üdvözölte s egyben kifejezte abbéli várakozását, hogy a kezdeményező lépést a T. K. I.-nek az új felfogás szellemében való teljes átszervezése fogja

követni. Hiszen mi tanárok valamennyien éreztük eddig a magyar tanárképzés rettentő fogyatkozásait. Éreztük a mélységes szakadékot, mely az egyetem öncélú tudományközlő rendszere és az iskola gyakorlati követelményei között tátongott. Ezt a szakadékot nekünk, a régi rendszer szerint képezett tanárnemzedéknek éveken át tartó kísérletezés és önképzés hangyamunkájával kellett áthidalnunk. Az egyetem ugyanis bevezeti az ifjú bölcsészt a tudományos bűvárlat módszereibe, sőt a tudományok anyagából is közöl annyit, amennyi a tudományművelés módszereinek demonstrálásához elengedhetetlenül szükséges, de a középiskolai oktatás nagyterjedelmű anyagát Tantervünk kívánalmai szerint a maga egészében, a maga egységében föl nem dolgozza. De mert a tanárvizsgálati szabályzatok a teljes középiskolai anyag tudományos ismeretét követelik meg: a jelölt kénytelen — középiskolai tanulmányi emlékeire támaszkodva — közvetlenül vizsgák előtt, idegölő erőfeszítéssel, önszorgalomból pótolni azt, amit az egyetem megadni nem tudott, mert megadni feladatának sem tekintette. Valamennyi szakon lényegileg ugyanaz a panasz. Az egyetem nem adja a középiskolák tananyagát a maga tantervszerűleg körülhatárolt egészében. Ad többet és ad magasabbat, de épp azt, aminek közvetítésére a tanár hivatott, azt nem adja.

Az újjászervezendő Tanárképző-Intézet volna tehát hivatva a tanárképzésnek — hogy úgy mondjuk — mesterségbeli részét, a mesterré-képzés munkáját elvégezni. Ennek keretében dolgoznák fela Tanárképző-Intézet tagjai egy-egy tárgy teljes középiskolai anyagát 15—20 éves oktatói multra visszatekintő, kiváló, középiskolai szaktanárok vezetése mellett úgy, hogy a felölelt anyagot ez a docens rendszeres methodikai és didaktikai útmutatásokkal is kísérné. Míg az egyetemi oktatás fókuszában a tudomány és tudás szempontja áll, ennek az új tanárképzőintézeti oktatásnak tengelyébe az iskola és a gyermek szempontja kerülne. Így érnék el a kettős célt, melynek szerencsés összetalálkozása adja a tökéletes tanár típusát, azét a tanárét, akit a tudományos készség minden kellékével fölvertezt az egyetem, s akit a középiskolai oktatás gyakorlatában már eleve otthonossá, mesterré nevelt a Tanárképző-Intézet.

Úgy vagyunk értesülve, hogy ez a feliratunk sem tévesztette el hatását: a tanárképzés terén üdvös reformok életbeléptetésére lehetünk elkészülve.

Tagjaink és köreink sürgetésére ugyancsak a kultuszminisztériumhoz intézett beadvánnyal kértük a magánvizsgálati, felvételi, különbözeti és bizonyítvány-kiállítási díjak felemelését, amit a minisztérium tudvalevőleg, ha nem is az általunk javasolt módozat szerint, de mégis közmegnyugvást keltő mértékben honorált, sőt egy ezt követő másik beadványunk kezdeményezésére az állami intézetekben eddig ismeretlen osztályfőnöki díj szedését is engedélyezte. Megvalljuk, hogy nem a jókedv, hanem az anyagi letörtségében olyannyira ingerült tanári psziché szülte azokat az ötleteket, melyek az indirekt segélynyújtásnak olyan módjaira mutattak rá, mint amilyen pl. az osztályfőnöki díj. Hiszen mi egy kimerült és lábadozni csak most kezdő állammal, meg egy hihetetlen gazdasági hullámmásban élő társadalommal állunk szemben. A gazdasági hullámmást úgy értjük, hogy minden foglalkozási ág ma az élet

napról-napra fokozódó terheit hullámszerűleg hárítja át a többi foglalkozási ágak vállára. Csak mi, tanárok és tisztviselők álljuk tehetetlenül az összes hullámok csapkodását anélkül, hogy azokból a hullámokból tovább lökhetnénk valamit. Az iskolai díjaknak ez az új, merészebb arányokban való emelése az első kísérlet arra, hogy az iskola is alkalmazkodjék az élet eleven törvényeihez s — természetesen a szociális szempontok figyelembevételével, a szegénysorsú szülők legmессzebbmenő kímélésével — azoktól követeljen a viszonyoknak megfelelő ellenszolgáltatást, akiknek számára dolgozik.

Ebből a gondolatból sarjadt ki igazgatóságunknak az a határozata is, hogy felír a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz tanulónként öt korona különdíj szedésének engedélyezése iránt a Tanárok Nevelő Háza javára.

Nekünk alig van nagyobb szeretettel dédelgetett eszménk, mint ez a Ház. Ház az ország fővárosában, amely a mienk. Tűzhely, amely árváinknak és a pesti Babilonba fölkerült vidéki tanárgyermekeknek nyújt meleg otthont és erkölcsi fődőzékét. A magyar tanári buzgóság e célra úgyszólván fillérekből hordott össze eddig mintegy harmadmillió koronát. Jelentékeny tőke volt ez hat esztendővel ezelőtt. Akkor fundamentuma lehetett volna egy kétemeletes palotának. Ma nem jelent többet, mint egy háromszobás, kis családi házikó értékét. Pedig az élet ma beszél velünk a legszörnyűbb szuperlatívusokban. Ma legnagyobb az inség. Ma legnagyobb a segélyre szorultak száma. Itt vannak hősi halottaink árvái, ott vannak vidéki kartársaink egyetemi tanulmányokra hivatott gyermekei! Ezeken ma kell segíteni! Beláttuk, hogy itt lassú, filléres, évtizedekre berendezkedő gyűjtési buzgalom nem elég. Ebbe a kérdésbe öblösebb marokkal kell belenyúlani. Így született meg fentebb érintett beadványunk, melyet miniszterünk szociális bölcsessége teljes egészében magáévá tett, az ötkoronás díj szedését az ország összes állami iskoláiban kötelezően elrendelte s az így évenként rendszeresen befolyó hatalmas összeggel a Tanárok Nevelő Házának megvalósulását s áldásos működésének haladéktalan megindítását intézményesen és örök időkre biztosította.

A kereskedelmi miniszterhez a vasúti menetdíjkezdvezménynek a nem állami tanárok családtagjaira való kiterjesztéseért folyamodtunk. Régi, régi, számtalanszor megújított kérelme ez a felekezeti tanárságnak. Igéretnél többet sohase sikerült elérnie. És ha most kivételesen bízni merünk ennek az igazságos ügynek kedvező elintézésében, az ismét Haller István vallás- és közoktatásügyi miniszter úr jóindulatának és erélyes intervenciójának lesz köszönhető. Folyamodásunkat ő közvetítette. Ő kapott már eddig ez ügyben két olyan levélbeli választ a kereskedelmi miniszter úrtól, amely pusztá udvariassági ténynél többnek, egyenesen a közeli siker záloglevelének tekinthető.

Igen tisztelt kartársaim! Figyelmüket bizonyára megragadta, hogy az Egyesület egyévi működéséről szóló jelentésem aranyfonálként húzódik végig vezetőségünknek fölöttes hatóságunkkal, a kultuszminisztériummal való szívélyes, termékeny összeműködése. Ez nem volt mindig így. És mi hajlandók volnánk most is inkább a folyton vesszőzött,

mostoha gyermek szerepét vállalni, ha a jó viszony tőlünk lemondást követelne s mi nem képviselhetnénk minden erőnkkel s szabadon a jogos tanári érdekek teljességét! Hála azonban az idők fordulatának, a középiskolai ügyosztály élén most tanárember áll! Tanárember, aki előtt a mi sorsunk és a mi lelkünk — nyitott könyv. Ő viszont panaszainknak, eszméinknek, törekvéseinknek olyan miniszter előtt adhat kifejezést, aki velünk a legszorosabb lelki és szellemi rokonság kötelékében áll s akinek javítani, segíteni, újat alkotni, s avult formákat ha kell összetörni, van bátorsága és ereje.

Ha ezen a csapáson haladunk mi és ezen a csapáson maradnak ők, akkor Trianon Magyarországnak csonka fatörzsén az élet első mosolya gyanánt a *tanügyi konszolidáció* rügye fog kihajtani!

Dr. Madai Gyula.

SAKFULÜGYELET BUDAPEST KÖZÉPISKOLÁIBAN.

Az elmúlt iskolaév elején középiskoláinkban egy fontos, szükséges és következményeiben sokunknak hite szerint messzire kiható új intézmény lépett életbe: a szakfelügyelet rendszere. A tankerületi főigazgatósághoz intézett kevésszavú miniszteri rendelet hívta életre. Felállítás nélkül, zajtalanul jött. Nem készítették elő hangulatkeltő ismertetéseket, sem beható tanácskozások, ankétek; nem hirdették, nem köszöntötték a sajtó harsonái, a tanügyi folyóiratok sem méltatták jelentősége szerint, a nagyközönség alig vett róla tudomást, sőt maga a tanárvilág, mint legközvetlenebbül érdekelt fél is szinte közömbösen, sőt némi bizalmatlansággal fogadta. Talán az első pillanatban inkább a kényelmetlenségre gondolt, mely az új intézkedésből fakadhat, mint esetleges üdvös hatásaira.

Azóta egy iskolai év múlt el és meghozta tanulságait, melyeket gondosan kell értékesítenünk.

Megtettük-e vajjon mindazt, ami tőlünk függött s megfeleltünk-e a jogos várakozásnak? Ennek mi nem lehetünk hivatott bírálói, ezt illetékes tényezők ítélik meg. Vannak azonban eredményeink, vannak biztató jelek s elismerő nyilatkozatok, melyek arra engednek következtetni, hogy helyesen értelmeztük feladatainkat s jó úton haladunk. Hisszük, hogy a tanári közvélemény ítélete munkánkról nem kedvezőtlen, az esetleges ellenérzés bizonyára eloszlóban van, s aligha kell igen tisztelt kartársaim ellenmondásától tartanom, ha azt állítom, hogy a szakfelügyelet intézménye, amennyire egy rövid időszak eredményeiből következtethetjük, bevált; jótékony hatással volt már eddig is, a jövőt illetőleg pedig a fejlődhetőség mély távlatait nyitja meg.

A tárgynak ez a fontossága s időszerűsége indította a Tanáregyesület tisztelt vezetőségét arra, hogy ezt a kérdést mai közgyűlésünk tárgysorozatába illessze. Kifejtésére én kaptam megbízást.

Midőn ennek a megtisztelő felhívásnak készségesen megfelelni igyekszem, tisztelt kartársaim ne várjanak tőlem értekezést a megjelölt kérdéstről. Úgy érzem, visszaélnék a közgyűlés türelmével, ha pl. a

szakfelügyelet állapotát a külföld iskoláiban tenném szóvá, vagy az idevágó irodalomnak kritikai méltatására akarnék vállalkozni. Még azokat a nem nagyszámú, de értékes hozzászólásokat sem ismertetem, melyek idehaza tanügyi folyóiratainkban régebben megjelentek. Egyszerű ismertetője kívánok lenni annak, ami nálunk legújabbban e téren történt, rámutatva az okokra, melyek a szakfelügyelet felállítására közzrehatottak s a szempontokra s elvekre, melyek minket vezettek.

Azt hiszem ezzel szolgálatot teszek az ügynek s hozzájárulok ahhoz, hogy tisztelt kartársaim munkánkról tiszta képet nyerve, törekvéseinkről helyes véleményt alkothassanak.

Bizonyára nem kell részletebben fejtegetnem, hogy a szakfelügyelet szükséges.

Mindenki, aki ehhez a tárgyhöz tanügyi irodalmunkban 20—25 év óta hozzászólt, meggyőződésesen és nyomatékosan vallotta ezt. A köztudatban is meggyökeresedett az a nézet, hogy a felügyelet szokásos módja nem kielégítő. Az állam eddig is küldött néha, igaz, hogy nagyritkán és inkább ötletszerűen, valamelyik tárgy tanításának ellenőrzésére egyes intézetekhez szakférfiakat, mint biztosokat. Valamiféle reform szükséges voltát tehát általában érezték s érzik. Nekünk is munka közben egy év alatt középiskolai tanításunkban számos öröndetes és megnyugtató jelenség mellett elég módszertani hibát s egyéb gyarlóságot, — alapos, mélyreható munkálkodás mellett elég műkedvelősködő felületességet és kapkodást, — elismerésre méltó sikerek mellett elég eredménytelenséget, — modern észszerű methodikai elveken alapuló eljárás mellett elég avultság, az újabb tudományos vizsgálódás előtt érvényt és hitelt vesztett szempont és eljárás továbbtengődését kellett tapasztalnunk. Mindez előttünk is bizonyossá tette az ellenőrzés szigorítására, a tanítás egységes és helyes megalapozására s eredményesebbé tételére irányuló törekvésnek szükségességét és időszerűségét.

Az eddigi iskolai felügyelet két fogyatékoságban szenvedett: nem volt eléggé beható s nem volt szakszerű. Az igazgatóknak s tankerületi főigazgatóknak vezető és ügykezelő tisztükből folyó hivatalos elfoglaltságuk nem engedett elég időt az ellenőrzés gyakorlására. Talán nem is tekintették ezt mindig elég fontosnak, mert az igazgatói ellenőrző látogatás egyik-másik iskolában elég ritka jelenség számba ment. Főigazgatóink rendszeren 3—4 napot töltöttek el évente iskoláinkban az ügyeletnek, a felszerelésnek, az irodának, az intézetben fennálló viszonyoknak, az igazgató s a tanári kar munkájának, a növendékek tanulmányi előhaladásának s fegyelmének megfigyelésével. Ez a futólagos vizsgálat elég lehetett arra, hogy általános tájékozást nyújtson, de részletekbe hatolást nem engedett, többé-kevésbé felszínes maradt.

Mennyivel behatóbb a felügyelet most, mikor 15 szaktárgy tanítását 17 szaktanár ellenőrzi, szerény középszámítással a mult csonka iskoláiban egyre-egyre 150 órát véve, 2550 órában. A 35 intézet mindenikére majdnem teljes 73 óra esik. Ennyi idő alatt egy iskola tanulmányi viszonyainak meglehetősen tiszta képe bontakozhat ki a megfigyelők előtt. Ami pedig a szakszerűséget illeti, tisztelettel el kell ismernünk,

hogy főigazgatóink és igazgatóink a maguk tárgyaiban rendesen ott-honosak voltak, alapos elméleti s gyakorlati pedagógiai jártassággal is bírtak, a többi iskolai tárgyhoz is értettek, de az összes tudományok roppant anyagában s ezek tanításának módszertanában olyan jártasságot nem érthettek el, hogy a szaktanárok működését érdemileg ellenőrizhessék s nekik szükség esetén utasításokat és tanácsokat adhasanak. Hiszen az egyes tudományok haladásának s a pedagógia s didaktika terén feltűnő újabb eszméknek s irányoknak figyelemmel kísérése szakemberektől is nagyon sok időt s nagyon sok munkát kíván.

Egyébiránt az igazgatói s főigazgatói tanulmányi ellenőrzés, bár valamit veszített jelentőségéből, a szakfelügyelők látogatása mellett sem válik fölöslegessé. A benyomások frissesége, a saját szemével látás közvetlensége olyan értékek, melyeket az iskola javára gyümölcsöztetni kell. Most azonban ez a felügyelet szakemberek megállapításaiból megbízható tájékozást nyerve, könnyebb s alaposabb lehet, mélyebben hatolhat a viszonyok ismeretébe s határozottabb véleményt formálhat az emberekről s munkájukról. Viszont a főigazgató ilyenkor bírálhatja felül a szakfelügyelők jelentéseit s győződhetik meg arról, hogy meglátják-e a hibákat, nem húnynak-e szemet az érdem előtt, nem veszik-e dolgukat könnyen, vagy nem követelnek-e túlságos sokat. Mivel a főigazgatói ellenőrzés általánosabb természetű és tágabb körű, mint az egyes szakfelügyelőké, az iskolai munka egészének áttekintésére, összehasonlításokra s egymásra vonatkoztatásokra is bő alkalmat nyújt.

A szakfelügyelet tehát, amint az előbbieken megállapítani igyekeztem, szükséges és a felügyelet eddigi gyakorlásával szemben több szempontból haladást jelent. Most csak az a lényeges, hogy eltaláljuk a megvalósítás helyes módját, kiaknázzuk az előnyöket, kikerüljük a bajokat, melyeket hozhat, s beváltuk a létrejöttéhez fűzött reményeket. Gondos körültekintéssel kell eljárunk. A legegészségesebb intézményt is meg lehet rontani, ha nem vetünk számot emberekkel, viszonyokkal s nem válasszjuk meg aggódo óvatossággal a legcélszerűbbnek látszó eszközöket.

Nem ringatózunk abban a hitben, hogy mindenben megtaláltuk a leghelyesebb s a cél elérését leginkább biztosító utat, de azt igenis állítjuk, hogy ezt a leghelyesebb, a legcélravezetőbb utat becsületesebben igyekezzünk keresni.

Irányító elveinket s eljárási módjainkat illető megállapodás a következők:

Feladatunk általában a megfigyelésre s a tanácsadásra, a figyelemztetésre s az irányításra szorítkozik. Hogy *mit* kell megkívánnunk tanítási anyag s az ennek közlésében követendő módszer tekintetében, meghatározóak a »Tanterv« s az »Utasítások«, melyekhez a középiskolai tanítás az egész vonalon igazodik. *Miképen* járunk el ellenőrző tisztünkben, nem írják szorosan körül szabályok §-ai. A tankerületi gatóságtól nyert szóbeli utasításokon kívül alapul vettük az igazgatói s főigazgatói ellenőrző munka szabályozására szolgáló megállapodásokat, egyebekben pedig saját belátásunkat követve, a magunk lábain igyekeztünk járni. Személyi biztosítékaink voltak arra, hogy tévutakra

nem kerülünk. Valamennyien középiskolai tanárok vagyunk s a tanárság gondolkozását, törekvéseit, bajait, a tanítás nehézségeit, a tanulók lelki világát, erőnyeiket, hibáikat sok évi tanári gyakorlatból jól ismerjük; pályánkat nyitott szemmel, gondolkozó fővel jártuk meg s úgy érezzük, hogy átélt küzdelmeink s nem mindenben kellemes emlékü tapasztalataink nem ölték ki szívünkben a szeretetünket az iskola, a tudomány, pályatársaink s a magyar ifjúság iránt.

Munkánk nem könnyű, nem is kevés. A most már negyvenre szaporodott budapesti középiskoláknak tervszerű és lehetőleg gyakori meglátogatása sok időnket s erőnk javát leköti. Ezt méltányolta a közoktatásügyi kormány, midőn a tanítástól teljesen felmentett. Mi magunk kértük azonban, hogy bizonyos óraszámmal tanintézetünk egy osztályában szaktárgyunkat tovább is taníthassuk, érintkezésben maradjunk a fiatalsággal, ne szakadjunk el végleg tanári foglalkozásunktól s egyúttal alkalmat nyújtsunk érdeklődő szaktársainknak arra, hogy minket munka közben meglátogatva, az eljárásmódokat, melyeket alkalmazunk s ezek eredményeit megismerhessék.

Mindig egész órákat hallgattunk meg, hogy a tanítás tervszerűségéről, az anyag helyes beosztásáról, vagy az ezek ellen elkövetett hibákról meggyőződhetünk. Arra is törekedtünk, hogy egy tanárnak lehetőleg három egymásra következő óráján jelenjünk meg ugyanabban az osztályban, mert nagyobb összefüggő egészet tekinthettünk volna át a feldolgozás módjáról s az eredményekről biztosabban ítélethetünk volna. Sajnos, órarendi okokból s az iskoláknak egymástól távolra való elhelyezése miatt ez ritkán történhetett meg. Igen nagy időpazarlással járt volna.

Kezünk egyébiránt az órák megválasztásában nem volt kötve, hogy kihez és hányszor menjünk el, tőlünk függött s elhatározásainkra a többiek közt kartársaink egyéni kiválósága, vagy bizonyos irányban tapasztalt esetleges gyengesége is befolyt.

Iskolaügyünk szerencséjére ugyanis van sok jeles képzettségű, nem mes becsvágytól sarkalt, az iskolának élő tanár, ki fáradságot nem ismerve, egész lélekkel csüng munkáján, a kötelesség erős érzésével szívében kötelességteljesítésre neveli s lelke hevületének szuggesztív erejével magával ragadja tanítványait. — Másoknál azonban hiányoznak ezek a becses tulajdonságok s ezért gyenge az eredmény, kétes a munka. Ezek a kartársaink nem sokat törődnek az iskolával. A tanári munka s nem hivatás számukra, hanem csak hivatal, nem a kedvvel, hanem csületesen végzett munka jóleső érzésének s a siker látásából eredő örömeinek forrása, hanem terhes kötelesség csupán, melynek úgy érezzük, hogy, jól-rosszul mégis csak meg kell felelni. Munkájukból hiányzik a szeretet, munkájukon nincsen áldás. Nem keresem most ennek a közömbösségnek okait, sem esetleges, állítólagos mentségeit. Csak épen megismétlem, hogy ez a típus középiskoláink tanszékein valóban megtalálható. Mondom, hogy sok ilyen kartársra akadunk, de ilyenből a kevés évenként. — Végre vannak buzgón dolgozni akaró kollégáink, kiknek azonban még nincs a tanításban kellő gyakorlottságuk s akik ezért többé-kevésbé beavató kísérletezésre vesztegetik idejüket. Ez a csoport eléggé népes;

kivált a háborús évek alatt lett azzá. A körülmények kényszere odaállította kartársainkat a tanszékre, melyre becsületes igyekezetükön és sokszor kifogástalan szakbeli tudásukon kívül egyebet nem hozhattak magukkal. Ha van kitartásuk, előbb-utóbb megszerzik a hiányzó ügyességet, de nem egy balfogás, sok kárba vesztett fáradság és sok-sok idővesztés árán.

A szakfelügyelő szerepe a vázolt három tanártípussal szemben más és más.

Bár ritkábban, el fogunk látogatni jeles kartársaink óráira is. Az összehasonlítás szempontjából érdekel, hogy ügybuzgalmukkal mit tudnak elérni. Tanulni is szeretnénk tőlük. Lehetnek az eljárásban alkalmazott szerencsés ötleteik, fogásaik, miket az ügy érdekében általánosan ismertekké óhajtanánk tenni. Meg aztán sokszor egyáltalában nem irigylésre méltó munkánk közben miért ne legyenek igazi örömeink is, midőn jól irányított, lelkes tanításban s ennek szép eredményeiben gyönyörködhetünk? Legfontosabb tennivalónk azonban a harmadik csoportnál mutatkozik. Fiatal, jóra való kartársainkat tanácsal ellátni, a bizonytalan tapogatózásnak kínos idejét megrövidíteni, a sikert megkönnyíteni s így a pálya iránt való szeretetet s az önbizalmat bennök ébrentartani, gyönyörű feladatunk, melynek betöltésére szívesen szentelünk annyi időt és fáradságot, amennyi csak szükségesnek mutatkozik. Ellenőrző munkánk, a szó szoros értelmében, a második tanártípusnál kezdődik s ott is végződik. Minden erőnkkel oda kívánunk hatni, hogy a tanítás ne szenvedjen egyesek kényelemszeretete vagy közömbössége miatt. Kartársainkat meg akarjuk nyerni a komoly munkának. A kialudt vagy meg sem gyúlt szövétneket lelkükben lángra törekszünk lobbantani saját tárgyszeretetünk és lelkesedésünk tüzétől. Megtesszük, amit tisztünk előír, kímélettel, ha lehet, erélyesen ha kell, de velük szemben megalkuvás nélkül képviseljük az iskola érdekeit. Ha ezt nem tennők, és mulasztásaikat palástolnók, hibáik részeseivé lennénk.

Különben az órákon még látszatát is kerüljük annak, mintha a tanár munkáját figyelnök, s a tanulóknak azt a hitet igyekszünk megerősíteni, hogy kizárólag az ő munkateljesítményüket bíráljuk fölül. Általában azt, hogy nem ridegen, hanem megértéssel, nem hivatalos kimértséggel, hanem kollégialis érzéssel közeledünk hozzájuk, hogy nem nagyképpen, fölényes modorban utasítgatunk, hanem a tapasztaltabb munkatárs közvetlen, szíves hangján tanácsolunk, hogy feladatunk, amint felfogjuk, nem rosszakarátú, kicsinyes, szórszálhasogató hibakeresésben merü ki, hanem meglátjuk s örömmel méltányoljuk a helyes törekvést minden formájában, hogy nem szándékozunk az egyéni szabadságot békóba verni s az önálló felfogást kizárni, hanem ezeknek a becses tulajdonságoknak egy magasabb cél szolgálatában pedagógiai és didaktikai értékük szerint — a »Tanterv« s az »Utasítások« korlátain belül — érvényesülést engedünk, — mindezt meg kellett érezniök kartársainknak s ha nem csalódom, meg is érezték.

Néha bizony az, amit mondanunk kellett, ha kíméletes formában hangzott is el, nem lehetett kellemes s az első pillanatban talán egyeseknek érzékenységet bántotta. Elfogulatlan meggondolás után azon-

ban be kellett látniok, hogy igazunk volt s eljárásunkban magasabb szempont, leromlott iskolánk helyreállításának vágya vezetett, amely törekvés jogosultsága felől magyar tanárnak eltérő felfogása s külön véleménye nem lehet. Nem egyszer örömmel láttuk azt is, hogy az elhínt mag gyökeret eresztett s gyümölcsöző fejlődést ígér.

Megjegyzéseinket óra után, vagy sorozatos látogatásaink befejeztével közöljük szakkollégáinkkal, velők megbeszélve, hogyan lehetne az esetleg tapasztalt bajokat elkerülni s a tanítást eredményesebbé tenni. Személyi és tárgyi vonatkozású megjegyzéseinket az intézet igazgatójának is tudomására hozzuk, valamint időnként a tankerületi főigazgatósághoz is fölterjesztjük. Végül egész évi s az egész tankerületre kiterjedő tapasztalatainkat összefüggően kifejtjük a tankerületi főigazgató elnöksége alatt, az igazgatók s szakfelügyelő társaink, valamint az illető szak összes tanárainak jelenlétében előadott jelentésünkben, melyből szakmánk tanításának állapota teljes egészében kidomborodik s a bajok megszüntetésének s a nehézségek elhárításának módja is konkrét javaslatokban helyet talál.

Látogatásaink alkalmával többnyire a megfigyelő álláspontjára helyezkedtünk s nem avatkoztunk a tanár munkájába, de bármikor kérdezhetünk mi is egyetmást a tanulóktól, hogy tudásuk terjedelmét s biztosságát megismerjük. Gyakran tapasztaltuk, hogy kartársaink, elejtve az óra eltöltésére előre megalkotott tervüket, számunkra bemutatott előadásokat rögtönöztek, hogy feltűntessék, mit végeztek s minő eredményt értek el. Mindez csakugyan érdekel is minket, de figyelmünk elsősorban mégis a tárgyalás módjára, a módszeres feldolgozás mikéntjére s a tanár és a tanítvány együttes munkájára irányul. Ezért rendes lefolyású tanórák képét óhajtjuk látni, ami már csak azért is kívánatos, nehogy gyakrabban ismétlődő megjelenésünk az osztályokban minduntalan kizökkentse a tanítást kerékvágásából s az előrejutást akadályozza. Több órán át figyelve, a tanulók tudását úgy is meg tudjuk ítélni.

A szakfelügyelőnek a maga tárgya irodalmát úgy a szaktudomány, mint a pedagógiai elmélet s gyakorlat szempontjából figyelemmel kell kísérnie s ismernie kell az új mozgalmakat nálunk s a külföldön. A szakterületeken alkalma nyílik a felmerült eszméket, ha értéküknél fogva a velők való foglalkozást gyümölcsözőnek ítéli, behatódóbb ismertető s értekező tárgyalásban részesíteni. Ifjú kartársait, ha eziránt hozzáfordulnak, tanulmányaikban is támogatja. A szertárak és könyvtárak célszerű kiépítését és kiegészítését illetőleg is tanácsokat ad s egyes jeles szaktudományi munkákat megszerzésre és olvasásra ajánlhat.

Az általános pedagógiai és didaktikai kérdések, valamint a szakfelügyelet közös ügyeinek megbeszélésére igen hasznosnak ígérkezik a szakfelügyelők időnkint egybehívandó együttes tanácskozása. Ez főleg arra volna jó, hogy a szakfelügyelők összhangzó együttműködését biztosítsa, de célszerű fejlesztéssel a tanulmányi ügyek legkülönbözőbb kérdéseiben is állástfoglaló s véleményező testületté válhatnék.

Ime, tisztelt Közgyűlés, ilyennek képzeljük, s amennyiben lehetett, már eddig is így gyakoroltuk szakfelügyelői tisztünket. Hisszük, hogy a velünk szemben felállítható méltányos követelményektől nem marad-

tunk el messzire. Az ügy érdekében óhajtanók, hogy az intézmény állandósítására s fejlesztésére történjenek meg a még szükséges intézkedések. A szakfelügyelői állás rendszeresíttessék s ne csak beosztás s megbízatás természetével bírjon. Ne csupán elég tekintélyes munkatöbbletet jelentsen, mint ma, hanem megfelelő javadalmazással is járjon, hogy a legjobb erők is törekedhessenek utána. Ami a fővárosban bevált, terjesztessék ki a vidékre is. Ott is megvan a baj s közös bajnak közös az orvossága. Adassék meg, ami még hiányzik, hogy az intézmény megszilárdulhasson és hosszú életű lehessen. Ne sorvadjon el, mint a fiatal fa, melynek mélyebbre hatoló gyökerei a fejlődésre kedvezőtlen talajréteget érnek el. Ne maradjon az intézmény esetleg két jóakarattal teljes s az ügy iránt eleven érzéket tanúsító közoktatásügyi miniszterünknek, (kik közül az egyik az intézményt megalapította, a másik — iskolaügyünk jelenlegi, mélyen tisztelt vezére, ezt felkarolta és fentartotta), valamint a minisztérium több, minden tiszteletet megérdemlő vezető férfjának érdekes, de rövidéletű kísérlete. Ne legyen egy nagyérdemű, lelkes tankerületi főigazgató s egy kis csoport buzgó tanár odaadó munkájának emlékét megőrző epizód csupán a magyar iskolaügy történetében, hanem megerősödve fejthesse ki minél jobban a benne rejlő jótékony hatást. S mindez történjék meg a lehetőség szerint hosszú halogatás nélkül, mert a szakfelügyeleti ellenőrzésre ma iskoláink jobban rászorulnak, mint valaha. Csonka hazánk jelenlegi összezsugorodott területén pang, senyved minden. Irodalom, művészet, tudomány áldatlan gazdaság viszonyaink nyomasztó súlya alatt szenved s föllendülni képtelen. A sok tennivaló közül mihez fogjunk legelőször? Egy nagy emberünk, költőink fiatallelkű Nesztora, a magyar újságírás s a magyar stílus mestere, akire a Kisfaludy-Társaságban épen ebben az órában lefolyó ünnepeltetése alkalmából mi is büszkeséggel és tisztelettel gondolunk, úgy nyilatkozott, hogy az ország organizmusát kell mindennekelőtt rendbehozni, minden egyéb aztán magától jön. Az irodalom, a művészet, a tudomány várjon addig, míg az élet teljességével megjön az ő ideje is. Ezekben a szavakban kétségtelenül van igazság. De a tanügyet ő sem állította, mi sem tehetjük azok sorába, amiknek várniok kell. A leromlott iskolát ki kell ragadni tespedéséből, inkább ma, mint holnap. Az ifjúságot, mely a háborús évek egész sorozatának izgalmaival és súlyos bajait átélte s tanulmányaiban alig pótolható hátramaradást szenvedett, az ifjúságot, amelynek közszellemét, becsületes magyar lelkét, erkölcsi érzését, fegyelmét, hitét, hazafiságát, kötelességérzetét kikezdte a forradalmi év romboló örülete, meg kell mentenünk. Sok történet már ebben a tekintetben, még több van hátra s a megindult egész-séges áramlatnak megállania vagy meglassúdnia nem szabad. Az óriási munkából, mely e téren még a magyar tanárságra vár, a szakfelügyeletnek is kijut a maga fontos része. Vajha tanártársainkkal teljes egyetértésben, együttesen, egybevágóan járva el, felelhetnénk meg annak, amit a súlyos idők tőlünk követelnek!

Dr. Jánosi Béla.

*Csonka Magyarország nem ország,
Égész Magyarország mennyország!*

KÜLÖNLEGES TANÁRI SÉRELMEK.

Ha természetesnek és megokoltnak találtuk, hogy már évek óta nem volt tisztviselői és tanári összejevetel, nagyobb értekezlet vagy éppen közgyűlés, melyen anyagi helyzetünk javításával, fizetésünk rendezésének kérdésével elkeseredett reménységgel ne foglalkoztunk volna, úgy a mai rettenetes megélhetési viszonyok közt, a tisztviselői nyomor kellős közepében nemcsak teljesen jogosult és megokolt, de feltétlenül szükséges is anyagi helyzetünkkel komolyan foglalkoznunk.

S ha rövid előadásomban mégsem fogok az általános tisztviselői nyomorral és a segítés módzataival foglalkozni, az ne lepjen meg senkit sem közülünk, mert ennek egyszerű oka az, hogy a közszolgálati alkalmazottak nemzeti szövetsége a legkomolyabban, a legnagyobb elszántsággal és minden rendelkezésére álló hatalommal és eszközzel az *egyenlő elbánás elve alapján* akarja az összes tisztviselők fizetésrendezésének ügyét megoldani. Mint olyan, aki közelebbről szemlélhetem eme szövetség lelkes és kitartó akcióját a tisztviselők anyagi ellátásának érdekében, eléggé aggályoskodó természetem mellett is megnyugtathatok mindenkit, hogy ezidőszert sorsunk a légjobb kezekben van és ha a sok, az igen sok ellenségünk nem fog mégis diadalmaskodni felettünk, teljes bizodalommal nézhetünk, ha nem is egy jó, de egy jobb jövő elé.

Ez azonban nem annyit jelent, hogy most már nyugodtan, sőt talán tétlenül várhatjuk sorsunk jobbra fordultát, hanem ellenkezőleg: elsőrendű köteleességünkké teszi nekünk, hogy ezt a szövetséget a szétvonás átka helyett egyetértő, harmonikus munkánkkal segíteni és támogatni igyekezzünk.

Ilyen harmonikus munkának tartom azt, ha mi most a nagy nyilvánosság előtt és annak számára, annak felvilágosítása végett *pár szóval* ismertetjük a középiskolai tanárság különleges helyzetét, fontos társadalmi hivatását és az ebből folyó jogos kívánalmainkat.

A szolgálati idő. Régi időktől fogva a hozzáértő tapasztalat bölcs útmutatása alapján a középiskolai tanárok szolgálati kötelezettségét 30 évben állapította meg a törvény. Ennek ellenére 8 évvel ezelőtt, míg a többi ugyanazon minősítésű tisztviselők szolgálati éveit 5 évvel leszállították, addig a mienket — talán az egyformaság kedvéért — ugyanannyival felemelték és a törvénynek *visszaható erőt adva* kényszerítették a már szolgálatban álló tanárokat is, hogy vagy fogadják el a 35 évet vagy ha a 30 év mellett megmaradnak, úgy a nyugdíjazás idejére mondjanak le a lakbérilletményekről. Most nem volna aktuális és célszerű dolog régi jogaink visszaállítását kérni, de azt igenis jogosan kérhetjük az államtól, hogy nyugdíjazás esetén a lakbérilletményben azokat a tanárokat is részesítsék, akik a tiszteletreméltó elvi álláspontra helyezkedve az *állammal kötött eredeti és egyedül érvényes szerződésük mellett* megmaradtak.

A szolgálati kötelezettségnek 35 évre való felemelése a tanárságra sérelmes volt, mert szerzett jogaitól fosztotta meg, a tanügyre nézve pedig káros volt és lesz, mert nem számolt azzal a gyakorlati ténnyel, hogy a tanítás lélekölő nehéz munkája nem 30 év, de sokszor már 25 év

alatt teljesen kimeríti épen a komolyan dolgozó tanárok lelki erejét és idegzetét és nagyon kevés azoknak a tanároknak száma, akik a 30 évi szolgálat után is változatlanul megtartották nem a maguk, de mások véleménye szerint fegyvelmező képességüket. Minthogy pedig a kellő és helyes fegyvelmezés az eredményes tanítás és az okszerű nevelés elengedhetetlen alapja, a 30 éven felül szolgálni kénytelen tanerők különben jóindulatú munkájából igen sokszor mérhetetlen nagy kár háramlik a tanügyre és a tanulóifjúságra.

E káros intézkedést a tanügy érdekében legalább azzal kellett volna ártalmatlanná tenni, hogy a fáradt energiájú, de különben kiváló tanárokat szellemi képességüknek megfelelőleg — minden erkölcsi és anyagi szerzett jogaiknak épségben tartása mellett — az aktív tanítás helyett a tanügy más terén kellett volna és kellene helyesen és üdvösen alkalmazni. Nagyon fontos és életbevágó kötelességünk annak követelése, hogy a 30 évi szolgálat után nyugdíjazott tanárok lakbér, családi pótlék és általában minden tekintetben a többi állami alkalmazottakkal teljesen azonos elbánásban részesüljenek. Ugyanis a Közszolgálati Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége igen erős akciót indított azon nagy fontosságú elv törvénybe iktatása mellett, hogy a *nyugdíjazott és az aktív szolgálatban álló* állami alkalmazottak *fizetése, lakbér és egyéb illetményei közt semmi különbség sem legyen sem a nyugdíjazás időpontjában, sem később.*

Ennek célja egyrészt a nyugdíjasok megélhetésének biztosítása, másrészt a nyugdíjasokat ezáltal biztosítani arról, hogy az időközben esetleg beálló fizetésrendezés vagy emelésben *automatice* ők is részesülnek.

Még ide számíthatjuk azt a nagy erkölcsi hatást is, hogy ily módon a nyugdíjazandókat megmentenők attól a nagy lelki depressziótól és keserűségtől, mely a mai viszonyok közt őket akaratlanul is eltölti és arra készteti, hogy minden befolyásuk és összeköttetésük felhasználásával minél messzebbre kitolják a nyugdíjaztatás idejét, mert az rájuk nézve nem pihenés, nem a jól elvégzett becsületes munkáért kijáró jutalom, hanem újabb nélkülözések, gondok és megaláztatások keserves kálváriája. Ez a valószínűleg valóra váltható nyugdíjtervezet is a leg-sürgősebb és legfőbb kötelességünk ké teszi, hogy már most nyomatékosan gondoskodjunk arról, hogy a 30 évi szolgálat mellett megmaradt elvű kollégák — nyugdíjaztatásuk esetén — a többi tanárokkal, illetve közszolgálati alkalmazottakkal minden tekintetben egyenlő elbánásban részesüljenek, mert csak így látom megélhetésüket biztosítva.

Státuszrendezés. A szolgálati idő felemelését nemsokára a státuszrendezés követte, ahol a tanárokat a többi tisztviselőtársaikkal szemben ismét sérelem, még pedig igen hátrányos sérelem érte.

A szolgálati idő felemelése már magával hozta, hogy az előmenetel 5 évre visszaszorlódott. Az idősebb szolgálattal bíró és nyugdíjazás előtt álló tanárok ugyanis mindnyájan a 35 évet választván, a rangsorban üresedések nem állottak be s így előléptetésről szó sem lehetett. Ezzel szemben a többi tisztviselőnél a 40 év helyett 35 évre szállván le a szolgálati idő, a váratlan sok nyugdíjazás folytán a rangsorbeliek maguknak is meglepetésszerűleg ugrottak elő pár évvel korábban, mintsem erre sor kerülhetett volna. Míg tehát a többiek 5 évet nyertek, mi ugyan-

annyit veszítettünk, azaz a többiekkel szemben 10 évvel elmaradtunk az előléptetésben.

Ezt az anomáliát akkor kellett volna és lehetett volna némileg jóvátenni, amikor a státusrendezések történtek. De ahelyett, hogy nálunk emelték volna az előléptetések százalékát, a többi hasonló képesítésű tisztviselőkkel szemben ismét erősen visszaszorítottak, mert az 1918. év őszén meg nem csinált és az 1919. év őszén rosszul megcsinált státusrendezésnél oly csekély előléptetési százalékot állapított meg az illetékes hatóság, hogy annyi sok évi várakozás és mellőzés után igazán kiábrándító volt, annál is inkább, minthogy, míg közülünk sokan még a mai napig sem részesültek semmiféle előléptetésben, addig a többi hasonló képesítésű tisztviselőtársaink közt egyesek két fizetési fokot is ugrottak egyszerre. A legtöbb tanár nem annyira büszkeséggel, mint inkább a mellőzöttség és lenézetség fájó érzésével konstataálta, hogy 10—15 évvel fiatalabb tanítványai, anélkül hogy soron kívül léptek volna elő, magasabb fizetési osztályban vannak, mint ők. Gondolja-e valaki, hogy ez ambicionálni fogja akár az idősebb, akár a fiatalabb tanárokat a lelkes, önzetlen és ernyedetlen munkára, melyet oly szép szavakkal és leereszkedő buzdígtatásokkal ajánlgatnak fel a tanároknak erkölcsi és anyagi elismerés gyanánt vagy helyett.

Míg tehát a többiek éveket és rangosztályokat nyertek a státus rendezésével, mi ugyanannyit veszítettünk és ezt a veszteséget ma is érezzük a lakáspénzben, a háborús segélyben és más egyéb rendkívüli segélyezéseknél. De még jobban fogjuk ezt érezni, ha most egy újabb rendezés lesz. Mert bármiféle *fizetésrendezés* jöjjön is, mindig és mindenben a *jelenlegi rangbeli és fizetésosztályba való soroltságunk fog annak alapjául szolgálni!*

Epen azért a legfontosabb és legsürgősebb teendőnknek tartom státusrendezésünk *azonnali revízióját!* Megemlítve még, hogy a felekezeti vagy más iskolából átlépő tanároknak a rangsorozás folytán keletkezett visszás, hátrányos, sőt sérelmes helyzetének megfelelő megoldását szintén a státusrendezés kérdései közt tartom elintézendőnek, semmiféle részletkérdésbe sem megyek, csak azt tartom feltétlenül kívánatosnak, hogy a revízió feltétlenül megtörténjék, még pedig úgy, hogy a *velünk egyenlő minőségű többi tisztviselőkkel teljesen egyenlő státusrendezésben részesüljünk.*

Ne feledjük el azt sem, hogy ez *nemcsak anyagi helyzetünknek, de erkölcsi és társadalmi presztizsünknek is komoly kérdése.*

Helyettes tanárok. A helyettes tanárok ügye nem külön kérdés, hanem szorosan összefügg az előbbi kérdéssel és csak azért említem fel, hogy ezzel is kiemeljem ezt a kérdést és újból az érdeklődés középpontjába helyezzem. Véleményem szerint a helyettes tanár nem ugyanaz mint pl. a bíróságnál vagy a számvérvőségénél a gyakornok, mert ennek a gyakorló tanárjelölt felül meg és mégis azt látjuk, hogy már a gyakornokok is részesülnek oly előnyökben, melyektől a helyettes tanárok még mindig meg vannak fosztva, pl. eskütétel, vasúti kedvezmény stb. Minthogy a helyettes tanár ugyanazt a munkát végzi, mint a rendes tanár, legalább is megfelel a bírósági jegyzőnek vagy segédfogalmazónak's ennek alapján

a helyettes tanár is beveendő a rangsorba. És ez nemcsak a helyettes tanárok, de a többi tanár érdeke is, mert besoroztatásuk esetén növelnék az előléptetési százalékot.

Végül a gyakorló *tanárjelöltek*re vonatkozólag csak az a megjegyzésem, hogy ha az állam komolyan akarja, hogy ezek a legtöbbszörire vagyontalan tanárjelöltek tényleg az iskolának, a gyakorlásnak és az ismeretszerzésnek szentelhessék idejüket és tehetségüket, úgy legalább a létminimumot adják meg nekik, legalább is annyit, amennyit ma a helyettes tanár kap.

Az összes tanárok státuszrendezésére vonatkozólag még igen fontos követelmény az, hogy a különféle címeken, pl. előléptetés, kinevezés, elhalálozás, nyugdíjazás stb. üresedésbe jövő állások a státusz keretén belül töltsenek be, még pedig lehetőleg azonnal, hogy így egy kis élet, változatosság és mozgalmasság legyen a tanárok előmenetelében, ne pedig az a csigalassúság és az egyes fokozatokban a hosszas tespedés, mely lelketlő alumnával a frissen lüktető szellemi életet, az élet- és munkakedvet és az ambíciózus munkát megdermeszti. Az előléptetések és kinevezések most, sajnos, majdnem az összes tisztviselői státuszokban be vannak szüntetve, de ez a körülmény nem gátolhat bennünket abban, hogy mi is a többi tisztviselővel együtt kérjük a kormányt, hogy ezt a tilalmat mielőbb szüntesse be és kezdődjének meg újra a tisztviselők előléptetési és kinevezési, mert anyagilag az államnak ez nem sokat jelent, viszont az érdekeltekre erkölcsileg igen jó hatású lenne és mintegy megmutatná a kormány ezzel is, hogy a rendes munka, a konszolidáció útja felé haladunk.

Nem hagyhatom még megjegyzés nélkül a tanárok érzékenységet mélyen sértő azt az eljárást, mely most a nyugdíjazásoknál szokásba jött, azt t. i., hogy érdemes, kiváló tanárok az iskolaszolgáltól tudják meg nyugdíjaztatásukat, amikor t. i. az a hónap elején tudtára adja, hogy a tanár úr már nem kapott fizetést. Ezt a megszégyenítő helyzetet fokozza még az a másik sajnálatos körülmény, hogy a nyugdíjazandó tanár ugyanakkor a nyugdíjat sem kapja meg s így esetleg hetekig fizetés nélkül gyötrődhetik. Minthogy ez csak adminisztratív és technikai lebonyolítás kérdése, azt hiszem, hogy ezen rövid idő alatt segíteni fogunk. Különben a nyugdíjazás kérdésével behatóbban itt sem foglalkozom, mert annak elintézését egységes alapon, mint már említettem, a Községi Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége vette kezébe. De itt is kénytelen vagyok rámutatni arra a visszás helyzetre, hogy ha státuszrendezésünk a mi képzésünknek megfelelő arányban (%) történt volna, a nyugdíjazottak közül többen egy-egy magasabb fizetési osztállyal és esetleg magasabb ranggal mehetnének volna és mehetnének nyugdíjba, mint így. Az ezeket ért sérelmeken igyekezzék az illetékes hatóság megfelelő címek és kitüntetések adományozásával segíteni, ami által nemcsak a szegény nyugdíjasokat részesítené legalább erkölcsi elismerésben, de emelné a tanári állás tekintélyét és közjogi helyzetét és az aktív szolgálatban álló tanárokat is animálná tevékenyebb és lendületesebb kulturális munkálkodásra.

Még a tanügy igen fontos és érdekes kérdésével, a pályázatokkal és

a tantestületek önkiegészítésének nagyhorderejű problémájával kellene foglalkoznom, de minthogy az most teljesen megvalósíthatatlan, jobb időkre halasztom e kérdés taglalását, előre is jelezve, hogy annak felújítását és kibővítését épen a tanügy érdekében fontosnak, előnyösnek és szükségesnek tartom.

Javaslatok. E rövid és rapszodikus, de különben céltudatos bevezetés után kívánságainkat a következőkben összegezem :

1. A 30 éves szolgálattal nyugdíjazott tanárok lakbér és családi pótlék, ill. minden tekintetben a többi állami alkalmazottakkal teljesen azonos elbánásban részesüljenek.

2. A nyugdíjazás a nyugdíjazandók kellő kimélésével, sőt tanári működésük alatt szerzett érdemeiknek megfelelő elismerések, címek és kitüntetések adományozásával mindig megtisztelő és elismerő formában történjék.

3. A tanári státus sürgősen rendeztessék, még pedig a velünk egyenlő minőségű tisztviselőkkel teljesen azonos előléptetési arány és idő alapján.

4. A helyettes tanárok a 3. évre vonatkozó régi törvénynek fenntartása mellett a megfelelő fizetési osztályba soroztassanak.

5. A gyakorló tanárjelöltek legalább a létminimumnak megfelelő jutalom vagy ösztöndíjban részesüljenek.

6. Az előléptetés, kinevezés, nyugdíjazás, elhalálozás vagy más egyéb ok folytán megüresedő állások lehetőleg azonnal töltsenek be és más egyenrangú tisztviselőknél szokásos helyi előléptetések és címek adományozásával a tanári állás kulturális jelentőségét elismerjék, biztossítsák és kiemeljék.

7. Mihelyt az ország viszonyai megengedik, a tanári és tanügyi állások pályázatok útján töltsenek be és ezáltal biztossítsassék a tantestületek önkiegészítési joga és lehetősége.

8. A hadviselt tanárjelöltek alkalmaztassanak, illetve neveztessenek ki és harctéri szolgálatuk számíttassék be ezeknél is az állami szolgálatba.

Hogy e szerény kívánságainkat megvalósíthassuk, mint minden kérdésnél, úgy itt is legelőször : pénzre van szükség. Eme kívánságaink teljesítéséhez azonban az én véleményem szerint aránylag oly csekély összegre van szükség, hogy annak megtagadása legfejlebb csak : kifogás lehetne. Különben is a rendezéshez szükséges pénzt az állam az 1919. és 1920. években a rendezés elmaradása folytán már megtakarította.

Épen ezért a pénzkérdéssel itt nem is foglalkozom, hanem a megvalósításhoz szükséges másik két tényezőt emlitem csak fel. *Egyik a felsőbb hatóságnak megértő jóindulata*, ezt tartom a legfontosabb és egyedül döntő tényezőnek. Erre — ismerve a mai vezetőség és az intéző hatóságok nobiles gondolkozásmódját — a magam részéről feltétlenül számítok és mindnyájan számíthatunk is. A másik tényező: az egész tanárság szoros összetartása e kérdésben és kérésben. Bár nem nagy erényünk az összetartás, mégis remélem, hogy ebben az esetben — okulva az eddigi széthúzások káros következményein, — félretéve minden különben igazolt személyi érdeket, minden egyéni sérelmet vagy más egyéb kisebb jelentőségű, de különben jogos kívánságunkat, egy

szívvel-lélekkel megbonthatatlan összetartásban foglaljunk állást a tanári nyugdíj és a tanári státusrendezés ügyében. És ha ezt meg fogjuk vagy meg tudjuk tenni, akkor az eredmény nem maradhat el.

Evégből indítványozom, hogy kívánságaink megvalósíthatása végett felkérendő az elnökség, hogy vagy ő maga vagy egy erre a célra összeállított kisebb bizottság útján haladéktalanul lépjen érintkezésbe az illetékes tényezőkkel és *a közgyűléstől nyert teljes felhatalmazással és annak teljes szolidaritása mellett* reparálja a közgyűlés által elfogadott kívánalmak alapján a tanárság régi sérelmeit.

Mielőtt rövid előadásomat befejezném, még egy különös körülményre óhajtom nem annyira a kartársak, mint inkább a nagyközönség és különösen kultúrpolitikusaink jóindulatú figyelmét felhívni.

Lehet, hogy *lekicsinylés* vagy *szánakozó gúnymosoly* lesz az osztályrészem, de meggyőződésem biztos tudatában mégis kimondom *azt az örök igazságot, hogy az összes polgári foglalkozások közt a legfontosabb, a legalkotóbb és épen azért leginkább megbecsülendő: a tanári munka*, azaz a kultúra ápolása, az egész nemzetnek és a nemzet egész ifjúságának tanítása, nevelése és jellemképzése. Ha ez a kultúra nemzeti és keresztény erkölcsi alapokon áll, ha a kultúra munkásai európai műveltségű szakemberek és a nemzet kiválogatott legjobbjai lesznek, akkor az ország boldogulása biztosítva lesz, akkor annak fennmaradása és továbbfejlődése oly biztos alapokra lesz fektetve, hogy a pokol kapui sem diadalmaskodhatnak felette.

Épen azért minden intelligens, minden hazáját igazán szerető embernek, minden kultúrpolitikusnak feltétlenül arra kell törekednie, hogy a kultúra apostolai mindenkor a keresztény erkölcs és a nemzeti eszme alapján álljanak és hogy a kultúrmunkások *tudás, jellem és társadalmi megbecsülés* tekintetében a nemzet legjobbjai közé számíttassanak. Félre tehát azzal az *ósdí lekicsinylő gúnnyal*, mellyel a félművelt emberek a tanárságot és a tanárokat elintézni szokták, félre azzal az *általános idegenkedéssel*, mellyel az előkelőség a tanári pálya iránt viselkedik, de viszont kultúrpolitikusaink és vezérférfiaink hassanak oda, 1. hogy a tanári pályára jelentkezők közt esetleg később is megfelelő szelekció létesíttessék, nehogy a destruktív elemek ismét megmételtyehessenek egy újabb nemzedéket; 2. emeljék a tanári állást társadalmi és anyagi szempontból oly kívánatos működési térül, hogy arra legjobbjaink is örömmel és büszkeséggel vállalkozhassanak és végül 3. tegyék lehetővé, hogy az arra hivatottak, ha különben nincs meg hozzá az anyagi képességük, az állam rendszeres támogatásával európai műveltségű és társadalmilag kifogástalan tudósokká és szakemberekké képezhessék ki magukat. Mert csak a valóban művelt, csak a valóban hozzáértő szakember tud másokat igazán tanítani, csak a jó magyar és az igaz keresztény gondolkodású ember tud magyar és nemzeti gondolkodású becsületes keresztényeket nevelni, csak az ilyenek méltók arra, hogy az egész nemzet ifjúsága, az egész nemzet minden reménysége és boldogulása az ő kezükre bízassék.

Meg vagyok róla győződve, hogy épen az átélt rémes idők keserű tapasztalatai meg fognak mindenkit győzni arról, hogy a tanításra,

kulturának, iskolaügyünknek nagymúltú, értékes öre, a viszonyok kényszerítő nyomása alatt kénytelen volt működését beszüntetni és feloszlását kimondani. A körnek utolsó záró ülésén nemcsak a kolozsvári, hanem nagyon sok vidéki iskola tanárai és tanítói is megjelentek. E feloszló ülésen dr. Márki Sándor méltatta a Kolozsvári Kör eddig végzett munkásságát s egyuttal irányelveket tűzött ki az új alakulás számára.

Amit eddig alkottunk, — mondotta — abban áll, hogy a nemzeti szellemet erősebbé, iskoláinkban pedig a nemzeti szellem minden sérelme nélkül a nyugati felfogást hathatósabbá tettük. Iskoláink hazafiasak voltak a túlzó sovinizmus és a tudományos irány nemzetieskedésének túlságai nélkül s legjobb úton arra, hogy Erdély tanulóinak vallás- és nemzetiségi különbség nélkül megadják mindazt, amire az egyest az emberiség, a társadalom, vallás és a haza kötelezi. Valóban van valami szerény része körünknek abban, hogy Erdélyben az Apáczai Cseri Jánosok, Brassaiak, Sámiaiak hazájában a tanítás színvonala nemcsak az egyes katedráknál, hanem az utolsó népiskolában is emelkedett szellemű volt. Épen az erők megfeszítését követelő munka okozta, hogy nemcsak pedagógiai, hanem szociológiai kérdésekkel is behatóan foglalkoztunk s követeltük, hogy az iskolafenntartók a tanárok és tanítók fokozottabb munkáját anyagi helyzetük biztosításával tegyék lehetővé. Ma azonban, hazánk négyfelé szakításának idején az anyagi kérdések — a megélhetés soha nem tapasztalt nehézségei közt is — csak másodrangúak lettek a nemzeti nevelés színvonala megóvásának kötelessége mellett.

A magyar tanítás ügye ma még gyorsabb és rohamosabb változáson ment át, mint II. József vagy Ferenc József abszolutizmusa idején. Ezek még adtak néhány esztendőzt az átalakulásra; emitt egyik napról a másikra akartak volna velünk hazát, gazdát, nyelvet és szellemet cseréltetni. A kegyetlen béke megkötése, a fájó szenvedelem lecsillapodása után egyetlen bizalmunk maradt a magyar történelem filozófijára: »még sohasem volt úgy, hogy valahogy ne lett volna s a felekezetek, melyeknek kezében van most Erdély magyar nevelésének sorsa. Nyugodt hatalmat érzünk abban a kötelességtudásban, melyet Erdély felekezeti tanárai az oláh állam Sturm und Drang periódusában megmutattak.

Mi, akik most feloszlunk, hogy erősebbekké újjáalakuljunk, negyedszázadon át megtettük a magunkét, az utódegysület is tegye meg a magáét.

Az északi féltekéről a délire átutazó más csillagokat lát, de más emberré nem lesz azzal, hogy az egyenlítő alatt a matrózok megkeresztelik s belemártogatják az óceán vizébe. Van rajtunk valami olyan tulajdonság, amit nem egy, hanem minden óceán vize nem moshat le rólunk.

Márki Sándor gyönyörű beszéde után a jelenvoltak egyhangulag kimondták a Kolozsvári Tanári Kör feloszlását s röviddel utána megalakították a Magyar Felekezeti Tanárok és Tanítók Egyesületét. A tiszttikart a mintegy 76 magyar tanintézet képviselői a következőképpen választották meg: Elnök: *Rielly Károly*; alelnök: *dr. Kiss Ernő*; titkár: *dr. György Dénes*; jegyzők: *Gálfi Zsigmond*, *Gergely Jenő*; pénztáros: *Deák István*; ellenőr: *dr. Valentiny Elvira*; ügyész: *dr. Klumák János*. Választmányi tagok: *Márki Sándor*, *Ravasz László*, *Petres Kálmán*, *Kovács Dezső*, *Bartók György*, *Gál Kelemen*, *Makkay Sándor*, *Varga Béla*, *Pálmay Lenke*, *Radnóthy Dezsőné*, *Pallós Albert*, *Sz. Nagy Gyula*, *Tordai József*, *Hantos Gyula*, *Papp Domokos*, *Brósz Ilona*, *Kovács Kálmán*.

Igazgatói kinevezések. A minisztertanács határozata alapján *Molnár Gyula* a nagykálói áll. főgimnázium, *dr. Dingfelder Ede* a budapesti István-úti áll. főg., *dr. Kujáni Gábor* a budapesti I. ker. áll. főg., *Lauringer Ernő* a soproni áll. főreáliskola, *Obermüller Ferenc* az esztergomi főreáliskola és *Horváth Viktor* a pécsi áll. főreáliskola igazgatójává neveztetett ki.

Rendes tanári kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter a következő hadviselt helyettes tanárokat később megállapítandó rangsorozási kelettel a IX. fiz. osztály 3. fokozatába középiskolai rendes tanárrá nevezte

ki s egyelőre jelenlegi beosztási helyükön meghagyta: *Frecska István* bpesti I. k. áll. fóg., *Boleraczký Gyula* zalaegerszegi áll. fóg., *Regős József* bpesti VIII. k. áll. fóg., *Gyönyör Béla* erzsébetfalvai fiókfóg., *Jávor Andor* balassagyarmati áll. fóg., *Kiss László* és *Dr. Máhr Károly* bpesti Barcsay-u. fiók fóg., *Máthé Károly* albertiirai főgimn. előkészítő tanfolyamhoz beosztott, *Olé István* bpesti V. főreál., *Dr. Rapszky Béla* bpesti X. áll. fóg., *Venglárcsik Ferenc* mezőkövesdi kir. kath. fóg., *dr. Bicskey Ferenc* kecskeméti ref. fóg.-hoz beosztott, *Leitgeb Pál* soproni honv. főreáliskolához beosztott, *Mayer Péter* ceglédi áll. fóg., *Józsy Ferenc* jászberényi áll. fóg., *Schmidt Brunó* kecskeméti áll. főreál., *Vaszelits Pál* szentesi áll. fóg., *Bartha Károly* kisvárdai áll. fóg., *Illés István* bpesti V. k. fóg., *Mora János* bpesti III. k. fóg., *Hárs János* ceglédi áll. fóg., *dr. Tóth Tivadar* szolnoki áll. fóg., *Béres Jenő* kaposvári áll. fóg., *Mantuánó József* gyöngyösi áll. fóg., *dr. Mészáros Ede* dombóvári kir. kath. fóg., *Csikós György* kúnszentmiklósi ref. fóg. alkalmazott állami, *Eperjesi Kálmán* makói áll. fóg., *Devich Sándor* szegedi áll. fóg., *Baitz Károly* szentgotthárdi áll. fóg., *Sabjanics Károly* szentesi áll. fóg., *Csatkai József* kecskeméti áll. főreál., *Hanuska Gyula* kaposvári áll. fóg., *Földi Béla* bpesti II. k. főreál., *Megessy István* pestújhelyi polg. iskolához beosztott áll. középiskolai, *Gruber Miklós* bpesti VII. István-úti fóg., *dr. Hajnal István* M. Nemz. Múzeumhoz beosztott, *Táborszky Ottó* kispesti áll. fóg., *Radulovits Agoston* kisvárdai áll. fóg., *Molnár László* dombóvári kir. kath. fóg., *Steyrer Gyula* szolnoki áll. fóg., *Remsey György* debreceni áll. főreál., *dr. Firtás Oszkár* szegedi áll. főreál., *Gulyás Sándor* bpesti István-úti fóg., *dr. Kossányi Béla* bpesti VI. k. főreál., *Mihalovits László* bpesti VI. Munkácsy-u. fóg., *Balázs György* dombóvári kir. kath. fóg., *Hommer László* jászapáti kir. kath. fóg. tanárokat; továbbá a X. fizetési osztály 2. fokozatába rendes tornatanfőkká: *Bihari Gyula* gyöngyösi áll. fóg. és *Tihanyi Béla* bpesti X. Tisztv. telepi fóg. helyettes tornatanítókat.

A Budapesti Kör 1920 nov. 7-én ülést tartott, melyen *Bozóky Endre* tartott előadást a magyar iskolapolitikáról. Az előadásról szóló részletes tudósítást helyszüke miatt csak a legközelebbi számunkban közölhetjük.

Műteti segély. Több oldalról hallottunk panaszt, hogy az állami alkalmazottak számára biztosított ú. n. műteti segélyt a 30 évet szolgáló tanárok nem kapják meg. Sajnos, ez igaz. Illetékes helyen azon az alapon utasították el az ily irányú kérelmeket, hogy egyrészt ez a műteti segély csak az 1912: LXV. t.-c. határozmányai alá tartozó tisztviselők kaphatják, másodszer pedig — és ez a főérv ellenünk — hogy a műteti segélyt a nyugdíjalap járulékaiból fizetik ki, már pedig a 30 évre vállalkozott tanárok ehhez az alaphoz nem járulnak hozzá. Késérő gondolat az, hogy amiatt, mert jogainkhoz ragaszkodtunk, folytonosan éreztetik velünk az állam büntető kezét olyankor is, mikor ez a kéz tisztviselőtársainknak nyújt valamit. Ebbe lehetetlen belenyugodni annál kevésbbé, mert ilyen mellőzéseknak a jövőben is mindenkor ki lehetünk téve. Minisztériumunk keresi is a megoldási módokat. Ezek egyike volna az, hogy a 30 évi szolgálat alapjára helyezkedett tanároknak módot kívánnak nyújtani, hogy a nehéz viszonyokra való tekintettel szintén 35 évi szolgálatra vállalkozzanak s ezzel ők is az 1912. évi LXV. t.-c. határozmányai alá tartozzanak.

Ítélet Imre Sándor államtitkár és Schack Béla főigazgató sajtóperében. *Imre Sándor* államtitkár és *Schack Béla* főigazgató többrendbeli hírlapi cikk miatt rágalmazás és becsületsértés miatt pert indítottak *dr. Hindy Zoltán* és *dr. Kiss Menyhért* ellen. A budapesti törvényszék bűnösnek monotta ki a vádlottakat s ezért *Hindy Zoltánt* 3000 kor. fő- és 400 kor. mellékbüntetésre, nem fizetés esetén 17 napi fogházra, *Kiss Menyhértet* pedig 21 napi fogházra és 400 korona pénzbüntetésre ítélte.

Tanárok Nevelő Háza. Gaal Mózes nagyszerű eszméje ismét egy hatalmas lépéssel közeledett a megvalósulás felé. Minisztériumunk rendeletéből ezentúl a beiratási díjakból minden tanuló után 5 korona jut erre a nemes célra. Az igazgatóság legutóbbi ülésén hálás köszönettel vette tudomásul ezt a rendelkezést s egyúttal bizottságot küldött ki, melynek feladata a befolyó összegnek leghelyesebb felhasználása iránt javaslatot tenni.

A Katholikus Tanáregyesület díszgyűlése. Október 25-én az Országos Kath. Nagygyűléssel kapcsolatban ünnepi ülést tartott a Katholikus Tanáregyesület is. Az ünnepi ülésnek — melyen *Bitter Illés* elnökölt — különös jelentőséget adott *Haller István* miniszterünknek és *Usetty Ferenc* nemzetgyűlési képviselőnek előadása. A miniszter az iskola nagy feladatairól és fontosságáról beszélt. Az embert az iskola alakítja ki. A mult legtöbb emberének az volt a hibája, hogy nem voltak eszméi és gondolkodásuk nem tudott felülemelkedni az anyagon s az érdekeken. Nekünk, akik az iskolában dolgozunk, más embereket kell nevelnünk. Első kötelességünk, hogy az embereknek világnézetet adjunk. De sokféle világnézet van. A multban a naturalisztikus világnézet dominált, a jövőben keresztény világnézetre kell az ifjúságot nevelni. Az iskola második feladata, hogy a reá bízott ifjúságot műveltette tegye. Ha az iskola ezt a két feladatot betölti, akkor nem lesz baj, hogy összetörtek, demarkációs vonalakkal vettek körül minket. Mert a teremő gényuszt, az ész nem lehet tőlünk elvenni semmiféle trianoni békeszerződéssel. S ha az észnek, gényusznak szellemi integritása megvan, akkor nagyon hamar vissza tudjuk vívni a területi integritást is.

A miniszternek nagy tetszéssel fogadott beszéde után Usetty Ferenc közvetlen, élénk előadásban a tanárság s az iskola bajaira mutatott rá. A tanárságon nagy seb esett a 35 évi szolgálati idő behozatalával. Mikor minden tisztviselőn könnyített az államhatalom s szolgálati éveiket leszállította, a tanárokat ugyanakkor felemelte. Örül, hogy ezt a sebünket itt nyíltan feltárhatja miniszterünk előtt. Az aktuális kérdésekről szólva üdvözli a minisztert és köszönetet mond neki azért, hogy a tanárképzés ügyét áttette a középiskolai ügyosztályba, mert meggyőződése szerint e lépés nagy haladást jelent a tanárképzés ügyében. El kell érni azt, hogy senki ne léphessen addig kathedrára, amíg nagyon kiváló tanárok vezetése mellett nem vette át a középiskolai anyagot s ugyancsak jeles pedagógusok mellett egy gyakorláti évet el nem töltött. Ne lehessen senki tanár, aki legalább egy idegen nyelvet jól nem tud. Átszervezendő az Eötvös-kollégium is, mert ott elsősorban tudósokat és nem tanárokat nevelnek. A középiskolák élére minden tekintetben rátermett embereket kell állítani s a testületeknek vissza kell adni azt a jogot, hogy a megüresedett tanári állásokra történő pályázatoknál három tanárt jelölhessenek s a miniszter csakis e jelöltek egyikét nevezhesse ki. Minden eszközzel keresztül kell vinni, hogy nemzeti tárgyakat csakis magyar nemzeti érzésektől áthatott, a tradíciók tiszteletében felnevelkedett tanárok tanítsanak.

Haller István miniszter Usetty előadása végén kijelentette, hogy mindent el fog követni a tanárság és az iskola bajainak orvoslására; a 35 évi szolgálati időt ő is sérelmesnek tartja s a régi állapot visszaállítására fog törekedni, vagy legalább is arra, hogy a 30 évi szolgálati idő mellett megmaradt tanárok sérelmei orvosoltassanak.

A Kolozsvári Kör feloszlása. Szomorú szívvel és fájdalmas érzésekkel vesszük a hírt, hogy a Kolozsvári Tanári Kör, a magyar

Romsauer Lajos a következő határozati javaslatot terjeszti a közgyűlés elé: Utasítsa a közgyűlés az igazgatóságot, hogy a gimnáziumok és reáliskolák egyenlő jogosítását kimondó törvényjavaslat beterjesztését az illetékes hatóságnál sürgesse meg.

Pétergál Henrik meghívja az O. K. T. E. tagjait a Katholikus Tanár-egyesület október 25-én d. u. 3 órákor tartandó díszgyűlésére. A közgyűlés köszönettel fogadja a meghívást.

Az elnök hálás köszönetet mond a Kegyes Tanítórendnek a szíves vendéglátásért s Isten áldását kívánva az egyesület további működésére, a közgyűlést berekeszti.

K. m. f.

Dr. Lévaý Ede, elnök.

Dr. Koczogh András, titkár, jegyző.

Hitelesítjük:

Cseh Lajos.

Szöts Gyula.

KRÓNKA.

Főméltóságú Horthy Miklós kormányzó úr a kabinetiroda útján az Orsz. Középisk. Tanár-egyesület közgyűlésének üdvözlésére a következő távirattal válaszolt:

Lévaý Ede úrnak, az Orsz. Középisk. Tanár-egyesület elnökének. Budapest.

Kormányzó Úr főméltósága a magyar középiskolai tanárság hazafiúi érzelmeiktől áthatott hódolatát, amelyet elnök úr az egyesület LIII. közgyűlése alkalmából tolmácsolt, meleg köszönettel fogadni méltóztatott. *Kabinetiroda.*

Tiltakozás a trianoni béke ratifikálása ellen. Nemzetünk sorsdöntő óráiban a Magyar Középiskolai Tanárok Nemzeti Szövetségének választmányi ülésén Sajó Sándor adott hangot a magyar tanárság elkeseredett fájdalomának. Indítványára a választmány egyhangúlag a következő tiltakozó határozatot hozta: »A Magyar Középiskolai Tanárok Nemzeti Szövetsége mélységes megdöbbenéssel látja egyfelől a nemzet sorsát intéző tényezők megadó készségét, másfelől a magyar társadalom fásult közönyét a trianoni békeszerződés ratifikációjának kérdésében. A magyar középiskolai tanárság — e Szövetség választmányának 1920 november 14-én egyhangúlag kimondott határozata alapján — a magyar életosztón kétségbeesésének sikoltásával, az önkéntes sírbafekvés szegyenétől való iszonyattal tiltakozik a békeszerződés ratifikációja ellen, tiltakozik az ellen, hogy a békeszerződés — ezeréves multunk meggyalázásával, jövődönkről való gyáva lemondásul a magyar törvénykönyvbe cikkelyeztessék. A megtiport magyar önértzet még meglévő egész erejével tiltakozva az öngyilkosság politikája ellen, felhívja az ország kormányát s a nemzetgyűlést, hogy még az utolsó percben is újra számot vetve a maga rettentő felelősségével, a szégyenletes ratifikáció helyett önértzetesebb, elszántabb s már ennél fogva is tiszteletreméltóbb és hathatósabb módon adja bizonyosságát a magyar nemzet élniakarásának.«

A szünet után Romsauer Lajos pénztárnok tesz jelentést a pénztár állásáról. A jelentés szerint vagyonunk értékpapirokban: 47,640—K, készpénz 17,376.79 K, tagdíjhátralék 2000—K, ingóságok 3460—K. — Teher 25,056—K, lombard kölcsön, összes tartozások, melyekkel az O. K. T. E. kebelében létesített alapoknak adós 11,785—K. Ez a kép, mely a számadatokból visszatükröződik, elég szomorú; az egyesület közlönyét sem tudhatla volna megjelentetni, ha a nagyméltóságú miniszter úr 20,000—K államsegélyt ki nem utalványozott volna, amiért a pénztárnok az egyesület nevében is hálás köszönetet mond.

Az egyesület eddig külön kezelt alapjai a következők: a T. N. H.-nak értékpapirkészlete 232.450—K névértékű készpénze és egyéb követelése 34.440 K-t tesznek ki, ezzel szemben folyószámlája meg van terhelve 32.670—K-val.

Rados Ignác és Fröhlich Károly, mint a számvizsgáló-bizottság tagjai megvizsgálták a pénztárt és rendben találták.

Finály Gábor a Segélyalap elnöke a következőkben mondja el jelentését. Segélyalapunk vagyona 59,790.18 K. Bevételek 7686.56 K. Kiadás 7250.56 K. Pénztári maradvány 436.18 K. Az egész egyesületi évben 10 özvegy összesen 1110 K segélyt kapott. Siralmasan, szinte nevetségesen hangzik: 10 szegény özvegy, egyre 111 K jut átlagban, miből még egy mm. tűzifa sem telik. Minden hozzánk forduló özvegynék juttattunk, s hogy nem többet a múlt közgyűlésen megállapított 160 K-ás segélynél, azt óvatosságból tettük, hogy a később hozzánk fordulóknak is juttathassunk. Ha ezt az összeget minden hónapban kiadhatnók, akkor is csak azt jelentené, hogy szeretnénk segíteni szegény özvegyeinken. Amidőn az elszámolás kapcsán felmentést kér, a kartársi szeretet és kegyelet nevében kéri a kartársakat, adjanak a segélyalapnak. Fillérekkel kezdtük, folytassuk akár fillérekkel is: szűkölködő özvegyek és árvák háláját nyerjük.

Az elnök köszönetet mond a főtitkárnak, pénztárnoknak és a Segélyalap elnökének az egyesület érdekében kifejtett buzgó tevékenységükért, valamint jelentéseikért s indítványozza, hogy a jövő évre a számvizsgáló-bizottság tagjaiul válassza meg a közgyűlés Rados Ignácot, Csapody Verát és Fröhlich Károlyt.

A közgyűlés a jelentéseket egyhangúlag tudomásul veszi és az elnök ajánlatát elfogadja.

Ezután Jánosi Béla szakfelügyelő értekezik a szakfelügyelet jelentőségéről és feladatairól. Nemcsak tapasztalatairól számol be, hanem finom tapintattal kiemeli a helyes szempontokat is, amelyek a szakfelügyeletben irányítók lehetnek. (L. a Közlöny 26. lapját.) A tartalmas és tetszéssel fogadott előadásért az elnök köszönetet mond Jánosi Bélának.

Acsay István a különleges tanári sérelmekről tart igen találó s mindnyájunk óhajtatását tolmácsoló előadást. (L. a Közlöny 33. lapját.) Indítványát a közgyűlés tetszéssel elfogadja.

Méhes Gyula kéri az előadót, vegye be indítványába a hadviselő tanárok sérelmeit és kívánságát is, nevezetesen: a helyetteseket nevezék ki s a harctéren eltöltött időt külön számítsák be a szolgálatba. Az előadó eszerint bővíti ki indítványát.

érdemű volt elnökét, Jancsó Benedeket, az egyesület tiszteleti tagját, valamint a vidékről megjelent tagokat. Különösen testvéri szeretettel s fájdalomtól áthatott lélekkel emlékszik meg azokról a kollégákról, akik megszállott vidékeken vannak; kívánja a távolból, hogy adjon Isten nekik erőt a súlyos megpróbáltatások elviselésére.

Imre Sándor államtitkár a következő levelet intézte a közgyűlés elnökéhez: Az Országos Középiskolai Tanáregyesület tek. Elnökségének, Budapest. Az LIII. közgyűlésre szóló meghívásért fogadja a tek. Elnökség szíves köszönetemet. Nagy érdeklődés él bennem az Egyesület iránt, ma is úgy, mint tanári pályám első napja óta állandóan; az egyesület feladatát ma is ugyanannak és olyan nagynek látom, mint eddig; e feladat az egész magyar középiskolai tanárság egyesítése közös célok elérésére, közös lélek megteremtése. Ez örök feladat, mert az egyesülés folytonos ápolást kíván, a lélek közössége — ha van is — megbomlik állandó gondozás nélkül. Szívemből kívánom, hogy ez a közgyűlés mindehhez hozzájáruljon. Kiváló tisztelettel Imre Sándor. A levél felolvasását általános tetszés kíséri.

4. Madai Gyula főtitkár előterjeszti a lefolyt egyesületi évről szóló titkári jelentését, amelyben különösen a tanárság anyagi küzdelmeit és az Egyesület által eddig elért eredményekkel foglalkozik. (Lásd a Közöny 22 lapját.).

5. A zajos tetszéssel fogadott titkári jelentés után Haller István vallás- és közoktatásügyi miniszter úr emelkedett szólásra s beszédében a következőket mondotta:

Jól esett hallania, hogy a főtitkár jelentésében órola is — illetőleg működéséről s a tanárság iránt tanúsított jóindulatáról megemlékezett. Nem hiszi, hogy a tanárság szociális bajait bármelyik előde is nála jobban átérezte s munkáját és magasztos hivatásának jelentőségét inkább megértette és méltányolta volna, mint ő. Sajnos, amiket szeretne, azokból keveset valósíthat meg. Egy művész elképzelheti a legremekebb a művészi ízlés legtökéletesebb eszményének megfelelő palotát — mindhiába, nem tud annak testet adni, ha nem rendelkezik a szükséges anyagi eszközökkel. Hogy eddig a tanárság jogos igényeit kevésbé elégíthette ki, mint ő maga is óhajtotta, az tisztán az anyagi eszközök hiányának tudható be. De úgy véli, elmúlt az az idő, midőn a hatalom önmagáért élt s itt az ideje, hogy szolgája legyen azoknak, akiken felépült. Ha a talapzat gyenge, a reá felemelt épület sem lehet szilárd és állandó... Egyébiránt a függő kérdéseket már eddig is igyekezett megoldani; amint az állam anyagi ereje növekedik s táguznak a kerektek, amelyek között szabadabb a mozgás, a nagyobb problémákat is megoldja. Csak addig marad a helyén, amíg a tanárság szociális és erkölcsi ügyeit méltón képviselheti. Az iskola feladata, hogy keresztény és nemzeti szellemben neveljen s kiváló jellemeket adjon a hazának. Őszintén kívánja, hogy minél előbb valósuljon meg a tanárság régi vágya: anyagi küzdelmekről menten az iskolának élni és a magyar kultúráért dolgozni!

A közgyűlés lelkesen éljen az szép szavakért, az elnök pedig hálás köszönetet mond ónagyméltóságának s öt percre felfüggeszti a gyűlést.

jellemző sajátsága és ősi erénye — úgymond az elnök — hogy tisztelettel viseltetik az államfő iránt. A mai súlyos és kétségekkel teljes időben minden érzésünkkel, minden várakozásunkkal és minden reménységünkkel Horthy Miklós őfőméltósága felé tekintünk. Ötöle várjuk megcsontított hazánk ezer sebének a begyógyítását, ötöle az elszakított és leigázott testvérek megszabadítását, könnyeink felszárítását, sajtó lelkünknek a vigasztalását. Indítványozza az elnök, hogy most, amidőn az Országos Középiskolai Tanáregyesület az ő kormányzása alatt első ízben tart közgyűlést, táviratban üdvözljük őfőméltóságát. Felkéri a főtítkárt, olvassa fel a távirat szövegét.

Madai Gyula főtítkár felolvassa a távirat szövegét:

Horthy Miklós kormányzó úr őfőméltóságának, Budapesten. Mi Budapesten az ország minden részéből egybesereglett magyar tanárság hódolattal köszöntjük Főméltóságodat. Súlyos életgondjaink közepette is hazafiúi figyelemmel és hittel követjük Főméltóságod vezéri jogarát, amely meggyőződésünk szerint egy jobb jövő felé vezet megpróbált fajunkat. Kísérje ezt a jogart a magyarok Istenének áldása. Az Országos Középiskolai Tanáregyesület LIII-ik közgyűlésének határozatából dr. Léway Ede elnök, dr. Madai Gyula főtítkár.

Az elnök ezután Haller István vallás- és közoktatásügyi miniszter urat a következő szavakkal üdvözlí.

Nagyméltóságú Miniszter Ur! Az Országos Középiskolai Tanáregyesület nevében tisztelettel üdvözlöm Nagyméltóságodat. Szívből jövő köszönettel és mély hálával fogadjuk Nagyméltóságodnak közgyűlésünkön való megjelenését. Nagy megbecsülést jelent ez a mi számunkra. Erre a megbecsülésre, melyet a társadalomtól is méltán elvárunk, szükségünk is van, mert ez ad szárnyakat ideális, magasztos célokért hevülő, szegény, küzködő hazánkért dolgozni, alkotni és áldozni kész lelkünknek. Minél műveltebb valamely nemzet, annál inkább megérti és megbecsüli a tanárságot. Nálunk — ha magasabb célokat, törekvéseket akarunk megvalósítani, igaz ügyet és eszméket megkedveltetni s diadalra juttatni, az előkelőknek, főképen pedig a nemzet vezetőinek példaadására van szükség. Nagyméltóságod tanujelét adta, hogy a tanársággal együtt érez, hivatását megérti és megbecsüli, mi pedig igérjük, hogy mindent megteszünk szeretett hazánk érdekében és szolgálatában, hogy erre a megbecsülésre ezután is méltók legyünk.

Öszinte tisztelettel üdvözlí az elnök Viszota Gyula főigazgatót, mint a közoktatásügyi minisztérium középiskolai ügyosztályának vezetőjét, aki a tanárság érdekeit szíven viseli, szeretettel felkarolja és mindent megtesz, hogy jogos kívánságaink kielégítést nyerjenek. Egybefoglaló meleg üdvözléssel köszönti a tanáregyesületek megjelent képviselőit: Sajó Sándort, a Középiskolai Tanárok Nemzeti Szövetsége, Ravasz Árpádot, a Református, Acsay Istvánt a Katholikus Tanáregyesület, Dékány Mihályt a Tanítóképzőintézeti Tanárok Egyesülete képviselőjében. Hasonlóképen szíves szeretettel köszönti Pintér Jenő budapesti kir. tankerületi főigazgatót, aki buzgósa, lankadatlan szorgalma s mindenben lelkes példaadása által méltó vezére a budapesti tanárságnak, Fináczy Ernő egyetemi tanárt, Gaál Mózeszt, az egyesület nagy-

a nevelésre és a jellemképzésre sokkal nagyobb, igen nagy gondot kell fordítani.

A jobb belátásba és az igazi műveltségünkbe vetett jogos reményem és erős hitem alapján szent a meggyőződés, hogy nemsokára el fog jönni az az idő, midőn a magyar katedrán csak fajmagyar, igaz keresztény és európai műveltségű lelkes apostolok fognak tanítani, akik szent lelkesedéssel, igaz benső meggyőződéssel és saját maguk jó példájával fogják a rájuk bízott ifjúságot ernyedetlen munkásságra, igaz magyar érzésre és tiszta becsületes erényekre nevelni úgy, hogy Magyarország nemsokára ismét a régi határai közt mint szabad és független állam fog régi fényében és dicsőségében ragyogni, mert mi hiszünk egy Istenben, egy magyar hazában, egy isteni örök igazságban és hiszünk Magyarországot feltámadásában! Amen!

Dr. Acsay István.

EGYESÜLETI ÉLET.

Jegyzőkönyv

az Országos Középiskolai Tanáregyesületnek 1920. évi október hó 24-én, Budapesten tartott LIII. és LIV. évi rendes közgyűléséről.

Elnök: Léway Ede, jegyző: Koczogh András titkár. Az egyesület tisztikarából jelen vannak: Gaal Mózes tiszteletbeli elnök, Takáts György és Zibolen Endre alelnökök, Madai Gyula főtítkár, Marczinkó Ferenc szerkesztő, Romsauer Lajos pénztárnok, Finály Gábor, a Segítő-alap elnöke és Szentirmay Gizella, a Segítő-alap pénztárnoka.

Jelen vannak továbbá: nagyméltóságú Haller István, vallás- és közoktatásügyi miniszter, Viszota Gyula főigazgató, a vallás- és közoktatásügyi minisztérium középiskolai ügyosztályának vezetője, Pinter Jenő, Budapest székesfőváros tankerületének főigazgatója, Bozóky Endre, a Közoktatásügyi Tanács titkára, Jancsó Benedek tiszteleti tag, az Országos Szabadoktatásügyi Tanács alelnöke, Fináczy Ernő egyetemi tanár. Friml Aladár igazgató, Székely István tiszteleti tag; a testvéregyesületek részéről: Sajó Sándor, a Középiskolai Tanárok Nemzeti Szövetsége, Ravasz Árpád az Országos Református Tanáregyesület, Acsay István, a Katholikus Tanáregyesület, Dékány Mihály pedig a Tanítóképzőintézeti Tanárok Egyesülete képviselőjében. Ezenkívül mintegy 200 tag.

A közgyűlés színhelye a kegyesrendiek főgimnáziumának tornaterme.

Léway Ede elnök megnyitóbeszédében visszatekint az elmúlt két esztendő anyagi és erkölcsi pusztításaira, a magyar nemzetet végső veszedelembé sodró katasztrófára, majd áttér a tanárság küzdelmeire, a nemzeti eszmékhez való hűségére s a jövő feladataira.

A jelenlevők általános éljenzéssel és tapsal fogadják az elnöki megnyitót.

A közgyűlés minden tagjának szívéből és lelkéből fakadó megnyitó után az elnök indítványozza, hogy főméltóságú Horthy Miklós kormányzó úr iránti hódolatunknak táviratban adjunk kifejezést. A magyar ember

KIMUTATÁS

a Tanárok Nevelő Házára 1920 szeptember 15. óta befolyt összegekről.

A besztérczebányai áll. leányközépiskola adománya	268.—	K
A besztérczebányai áll. leányközépiskola Litschauer Teréz-féle alapja és az Uránia-alap fele	176·28	»
A győri áll. főreáliskola tanári karának adománya.....	116.—	»
A debreczeni áll. főreáliskola tanári karának adománya	216·50	»
A gyöngyösi áll. főgimn. tanári karának adománya.....	262·50	»
A kaposvári áll. főgimn. tanári karának adománya.....	400.—	»
A soproni áll. főreáliskola tanári karának adománya.....	467·72	»
A sümegi áll. reáliskola tanári karának adománya.....	200.—	»
A nagykőrösi ref. főgimn. tanári karának adománya.....	2200.—	»
Másodfokú fegyelmi büntetéssel sújtott középiskolai tanárok fizetésének terhére a sümegi állampénztártól	264·04	»
Folyó évi beiratási díjakból a sümegi áll. reáliskola.....	555.—	»
Folyó évi beiratási díjakból a ceglédi áll. főgimn.	2380.—	»
Folyó évi beiratási díjakból a kaposvári egyesületi leányközépiskola	770.—	»
Folyó évi beiratási díjakból a budapesti VI. ker. áll. leányközépiskola.....	810.—	»
Folyó évi beiratási díjakból az egri áll. főreáliskola.....	1610.—	»
Folyó évi beiratási díjakból a győri áll. leányközépiskola.....	1940.—	»
Folyó évi beiratási díjakból a makói áll. főgimn.	2125.—	»
Összesen.....	14761·04	K

Helyesbítés: A múlt számban az úpesti áll. főgimnázium tanári testülete adományaként szerepelt 150 K Frencz Géza állami főgimnáziumi tanár adománya.

Budapest, 1920 december hó 3-án.

Dr. Romsauer Lajos,
pénztárnok.

Tankönyvírók jutaléka. Minisztériumunk felhatalmazta az Árvizsgáló Bizottságot, hogy a középiskolai, felsőkereskedelmi, tanítóképző és polgári iskolai tankönyvek, segéd- és vezérkönyvek árát a *tankönyvíró javára* felemelve és pedig példányonként 1 koronával, illetőleg két vagy több osztályra szóló tankönyvnel példányonként két koronával. Az elemi iskolai tankönyveknél példányonként 50 fillér az emelés. A minisztérium kötelezte a kiadókat, hogy ezt a többletet a szerzőknek minden levonás nélkül — a szerződéses tiszteltdíjon felül — fizessék ki.

Tankönyvírók szindikátusa. Köztudomású, hogy a kitünően jól megismerő tankönyvekből a könyvek szerzőjének jut a legkisebb anyagi előny. A könyvkiadók kíméletlenül és sokszor cinikusan kihasználják előnyösebb helyzetüket s mialatt a tankönyvek busás jövedelmet biztosítanak nekik, a szerzők nevétségesen csekély tiszteltdíjjal kénytelenek beérni. Most a középiskolai tankönyvírók érdekeik védelmére szindikátust akarnak alapítani. Közelebbi részletek iránt dr. Székely István Budapesti kör elnökénél lehet érdeklődni.

Nyilatkozat. A *felvételi vizsgák ügyéről* írt cikkben szó van a Barcsay-utcai tanári testületről. Mivel úgy értesültem, hogy a cikknek ez a része félreértésre adott alkalmat, kijelentem a következőket: A cikk nem támadni, hanem védeni akarta a Barcsay-utcai tanárokat, a kik köztudomás szerint a legnagyobbán jártak el a felvételi vizsgálatokon. Éppen ezért keltett a háborodást Bagyó János újságcikke, melyet egyesek — természetesen — a Barcsay-utcai főgimnáziumra vonatkoztattak. A cikk tehát semmi módon sem érinti a Barcsay-utcai főgimnázium tanári karát. O. J.

Ebben az ügyben nyilatkozatot küldött be dr. Bagyó János is s ebben a következőket mondja:

Kijelentem, hogy a Barcsay-utcai főgimnázium tanári testületének semmi érdeke sincs a felvételi vizsgálat elleni akcióban. A testület egyetlenegy tagjától sem kértem s nem is kaptam információt és cikkeimben nem a Barcsay-utcai főgimnáziumbeli állapotokat tártam a nyilvánosság elé. Dr. Bagyó János.

Bizonyítványkiállítási díj. Örömmel közöljük, hogy a közoktatásügyi kormány helyt adott Egyesületünk ama kérelmének, hogy a beiratáskor bizonyítványkiállítási díj fejében bizonyos összeg szedessék az osztályfőnökök munkájának honorálására. Az összeg — 5 korona — jóval csekélyebb, mint ahogy azt az Egyesület kérte, de ezt a rendelkezést is mint a szigorúan tanítási munkán kívül eső fáradozásaink némi elismerését köszönettel vesszük.

Felekezeti tanárok családjaik kedvezményes vasúti jegye. Egyesületünknek hosszú fáradozás után végre sikerült a felekezeti tanárok családtagjainak is kieszközölni a kedvezményes jegy váltására jogosító arcképes igazolvány engedélyezését. Az erre vonatkozó rendelet már megjelent.

Tankönyvbírálati díjak. A vallás- és közoktatásügyi miniszter f. évi július havában 59224/1920. III. sz. a. kelt rendeletével az eddigi tankönyvbírálati díjak helyett a következő díjakat állapítja meg: A bírálati díj elemi népiskola számára készült új könyveknél 200, más iskoláknak szánt új könyveknél pedig 300 korona. Új kiadás bírálati díja elemi iskolai könyveknél 100, más iskola számára írt tankönyveknél 150 korona.

Állami alkalmazottak segítsége műtét esetén. A m. kir. pénzügyminiszterium 3485/1920. sz. rendeletével mindazon esetekben, melyekben tényleges szolgálatban s nyugdíjárulékot fizető alkalmazotton, vagy a vele közös háztartásban élő feleségén vagy gyermekén elkerülhetetlen műtét elvégzésének szüksége merül fel, s ha a műtét költségeit az alkalmazott beigazolt vagyontalansága folytán fedezni nem képes és a költségeknek az állam által való viselését a reá nézve irányadó szabályok nem bizonyítják, az alkalmazott a műtét költségeinek és a műtéttel szorosan kapcsolatos, számlákkal igazolt egyéb költségeknek megfelelő, azonban 3000 koronát meg nem haladó pénzbeli segítségben részesíthető. A segélyt az illetékes szakminiszter javaslatára a pénzügyminiszter engedélyezi. Segély csak az 1920 június 1. után végrehajtott műtétek eseteiben engedélyezhető.

A szolnoki áll. főgimnázium tanári testülete a következő javaslatot terjesztette a Budapestvidéki Kör elnöksége elé: 1. A magyar tanárság követeli, hogy a magyar bírósággal mindenben azonos elbánásban részesüljön; 2. Követeli a 30 évi szolgálati időnek mint régi szerzett jognak visszaállítását; 3. Követeli, hogy a nyugdíjas tanárok lakbér és családi pótlék tekintetében is a többi állami alkalmazottakkal teljesen azonos elbánásban részesüljenek; 4. Kívánja a nem állami intézeteknél eltöltött időnek teljes beszámítását; 5. A helyettes tanároknak megfelelő fizetési osztályba való beosztását.

A Tanárok Özvegyeit és Árváit Segítő Országos Egyesület a következő 1920. évi adományokról számolhat be: Székesfehérvár áll. főreál 28'20 + 138.— + 18.— K, Zalaegerszeg áll. főgimn. 263'80 + 422.— + 471.— K, Nagyszében főgimn. 87'60 K, Debreczen áll. főreál 405.— + 2915.— + 19.— + 219'50 K, Bp. V. k. áll. főgimn. 70.— + 144.— + 87.— + 79.— K, Széky István főgimn. tanár 28.— K, Frencz Géza főgimn. tanár 150.— K, Gaidenecker György 11'30 K, Pesti Hazai Takarékp. 500.— K, Sümeg áll. reál 200.— K, Bp. I. k. áll. főgimn. fiókintézete 93.— K, Bp. VI. k. áll. főgimn. 1155'16 K, Kecskemét ref. főgimn. 100.— K, Szarvas ág. ev. főgimn. 502.— K, Besztercebánya leánygimn. 176'28 K, Karczag ref. főgimn. 1142.— K, Debreczen ref. főgimn. 319.— + 310.— K, Sopron áll. főreál 674'16 K, Gyöngyös áll. főgimn. 262'50 K, Esztergom közs. főreál 150.— K, Kaposvár áll. főgimn. 1000.— K, Lőcse fiókja 91'07 + 595'68 K. Dr. Rom-sauer Lajos, ideigl. számvevő.

Menekült kartársak illetményügyeinek gyors elintézése. A vallás- és közoktatásügyi miniszter 3829/1920. eln. sz. a. elrendelte, hogy a menekültek beosztásának, illetményének és nyugdíjának ügyei úgy az ügy előkészítésénél, mint az utalvány számvevőszéki feljegyzésénél, másolásánál stb. mindenkor soron kívül intéztesse el s hogy az illetményeket mindenkor a beosztással egyidejűleg folyósítani kell.

Állásvesztésre ítélt főigazgató. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter *dr. Dénes Lajos* tankerületi főigazgatót a nemzet és állam érdekeivel össze nem egyeztethető magatartása és ezek érdekei ellen elkövetett fegyelmi vétségek miatt az 1883:XXX. t.-c. 36. és 44. §-ai alapján III. fokú fegyelmi büntetésre, állásvesztésre ítélte.

Állásvesztésre ítélt tanárok. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter *Boromisza Jenő*, *Szilasi Vilmos* és *Székány Béla* középiskolai tanárokat, továbbá *Szilágyi Adolf*, *dr. Braun Soma* és *Heim Adam* ceglédi áll. főgimn., *Alföldi Károly* kúnszentmiklósi ref. főg., *Orosz György* szolnoki áll. főg., *Hudra László* és *Szentes Béla* kaposvári áll. főg. és *Iványi Pám Márkus István* esztergomi főreáliskolai tanárokat a proleárdiktatúra alatt tanusított magatartásukért; *Hubertus Sándor* szentgotthárdi áll. főgimn. tanárt a tanári álláshoz nem méltó visszaeső viselkedéseért; *Kocsis Lajos* VIII. ker. áll. főg. tornatanítót, mert fegyelmet nem ismerő, hazafiatlan és munkakörét nem teljesítő magatartásával az 1883:XXX. t.-c. 36. §-t súlyosan megsértette — állásvesztésre ítélte.

BEKÜLDÖTT KÖNYVEK.

Magyar költők remekei. Összeállította: Pintér Jenő.

Tanárt és tanítványt egyaránt hálára kötelező munkát végzett Pintér Jenő, mikor e kis füzetben összegyűjtötte azt a harminc költeményt, melyet minden ifjúnak nemcsak ismerni, hanem egyúttal könyv nélkül is tudni kell. E költemények kiválasztása nagy gondosságnak, az irodalomtörténet-író és a gyakorlati pedagógus szempontjai egyesítésének az eredménye. A füzetet értékessé teszik a költeményekhez fűzött magyarázó jegyzetek is. E füzet a Magyar Jövő irod. r.-t. kiadásában megjelenő Zászlónk Diákkönyvtárában jelent meg. E kiadványokra a hazafias célra való tekintettel, melyet szolgálnak, felhívjuk kartársaink figyelmét. Eddig a következő számok jelentek meg: 1. Prohászka Ottokár: Iránytű a magyar diákok számára. 2. Radányi Kálmán: Mind hősök ök... Ifjúsági színdarab 3 felvonásban. 3. Kanihsay Ferenc: Diáknovellák. 4. Jandik József: Diákszínpad. (Hogyan kell ifjúsági színdarabot rendezni?) 5. Vidám jelenetek. 6—8. Orbán Dezső: Ezüst flotta kincse. Ifj. regény. 9. Donászy F.: A vaskereszt. Történeti elbeszélések. 10. Pintér Jenő: Magyar költők remekei.

Magyar Shakespeare-Tár. XI. kötet. Szerkeszti: Ferenczi Zoltán. Budapest, Kilián Frigyes utódai bizománya.

Dr. Bognár Cecél: Okság és törvényszerűség a fizikában. Magyar filozófiai Társaság Könyvtára. 3. szám. Budapest, 1919. Franklin-Társulat kiadása.

Pauler Ákos: Bevezetés a filozófiába. A Pantheon ismerettára. A Pantheon irodalmi r.-t. kiadása. Budapest, 1920. Ára 80 kor.

Dr. Takáts György: A magyar nemzet története. Gimnáziumok, reáliskolák és leánygimnáziumok VIII. o. számára. Harmadik átdolgozott kiadás. Athenacum. 1920.

Balányi György: A Balkán-probléma fejlődése a párisi kongresszustól a világháború kitöréséig. Budapest, 1920. Franklin-Társulat kiadása. Kultúra és Tudomány. 28. sz.

Baranyai Gyula: Egységes középiskola. Közoktatási teendőink a háború után. Lampel Róbert kiadása. Ára 8 kor.

Mikszáth Kálmán: A két koldusdiák. Révai-kiadás.

Mikszáth Kálmán: Pipacsok a búzában. Révai-kiadás.

Spencer: A haladás. Fordította Szabó László. Révai-kiadás.

Sir John Lubbock: Az élet örömei. Fordította Dr. Sidó Zoltán. Révai-kiadás.

Dante: A purgatórium. Fordította Babits Mihály. Révai-kiadás.

Palágyi Lajos: Az anyaföld. (Az Akadémia Nádasdy díját nyerte.) Budapest, 1920. Révai-kiadás.

Szabó Dezső: Egyenes úton. Tanulmányok. Budapest. A Táltos kiadása.

Szabó Dezső: Tanulmányok és jegyzetek. Budapest. A Táltos kiadása.

Gróf Zrinyi Miklós: Ne bánts a magyart. A Spolarich-család kiadása. Budapest. 1920. Ára 45 korona.

dor, Kresznerics Károly, Krikler Ferenc, Krizsán Gyula, Kronberger Ede, Kuncz Aladár, Lenkei Henrik, Losonezy Lajos, Lovas Imre, Malatinszky Gyula, Martos János, Marx János, Milinkovich Frigyes, Mirkva János, Mixich Lajos, Mockovesák János, Mohr Győző, Nagy Pál, Nikodemusz János, Niszler Teodor, Ondrus Pál, Örvös Károly, Papp Ferenc (Bp.), Pázmány József, Priváry Géza, Ragán Béla, Rácz Jenő, Reissig Adolf, Rédei Kornél, Roboz Andor, Roseth Arnold, Rózsa Kálmán, Samu István, Sági István, Schmidt Márton, Schwirian József, Soós Sándor, Steller Ignác (még 8 K), Sulyok János, Szabad Ferenc (2 K), Szalóki Róbert, Szentgyörgyi László (még 8 K), Tompa Béla, Tóth Géza, Trombitás Gyula, Ughy Endre, Vajda Károly (még 10 K), Vajthó László, Valentin József, Vargha György, Várdai Béla, Vujsz János, Wagner József (még 7 K), Zimányi Dániel, Zimányi József, Zolnay Dezső, Zöldi Mihály.

1919/20-ra: Alliquander Lajos, Almássy Imre, Alszegehy Zsolt, Ambrózy Pál, Ádány Gyula, Anyos Mihály, Balázs Sándor, Bardócz Lajos, Barkász Lajos, Barta Mór, Bán Aladár, Benda Jenő, Benes István, Bielek Dezső, Binder Jenő, Birkás Géza (6 K), Bodor Aladár, Boltizsár József, Borzsoyay Béla, Böhman József, Brendörfer János, Brückner József, Buday Károly, Bujdosó József, Csallóközy Jenő, Cseméz Mária, Csepreghy Kálmán, Cserey Adolf, Csetri Károly, Csopcy László, Csorba Károly, Csuday István, Czékus Kálmán, Danecz Béla (még 14 K), Dávid István, Dér István, Dingfelder Ede, Domonkos Károly, Dörner István, Dörre Tivadar, Eskulits Ferenc, Elek Oszkár, Édes Jenő, Fallenbüchl Ferenc, Faragó József, Farkas István, Fellegi Alajos, Fest Sándor, Fodor Árpád, Fodor Ferenc, Fornwald József, Földi Béla, Frenyó Lajosné, Gazdag Lajos, Geduly Olivér (18 K), Geréb József, Glatz Ferenc, Gombos F. Albin (még 12 K), Govrik Sándor, Görög Imre, Greszler Gyula, Grabovszky Camill, Gyergyay J. Dezső, Hegedüs Izidor (10 K), Hermann Győző, Hoffmann Miksa (még 12 K), Horváth Elemér, Hunyadi József, Incze Lajos, Irsik József, Jacobi Károly, Jánosi Béla (Bp. még 12 K), Juhász Margit, Kemény Lujza, Keresztes Miklós, Kerékgyártó Árpád, Klenka János, Koczab Frigyes, Koczogh András, Koch Nándor, Kohlbach Bertalan, Kopp Tibor, Korpás Ferenc, Kossányi Béla, Kottász József, Kovalovszky János, Kovács Dezső, Kovács Miklós, Kovács Sándor, Kresznerics Károly, Krizsán Gyula, Krikler Ferenc, Kronberger Ede, Kujáni Gábor, Kurtz Sándor, Ladányi Emil, Lasz Samu (még 12 K), László Ignác, Lenkei Henrik, Lersch Ernő, Lissák Jenő, Losonezy Lajos, Lovas Imre, Malatinszky Gyula, Martos János, Marx János (18 K), Márkus Jenő, Márfly Oszkár, Méssáros Ignác, Milinkovich Frigyes (2 K), Miklóssy István, Mirkva János, Mixich Lajos, Mockovesák János (8 K), Mohr Győző (4 K), Nagy István (Bp.), Nagy Miklós, Nagy Pál (6 K), Neiszer István, Nikodemusz János, Niszler Teodor (8 K), Obendorf Károly (még 12 K), Oberle Károly, Ondrus Pál, Osztrogonác Ferenc, Ottó Ilona, Örvös Károly, Pais Dezső, Papp Dezső (még 14 K), Papp Ferenc (Bp.), Pályi Sándor, Pázmány József, Petényi István (még 12 K), Péch Aladár, Pétergál Henrikné, Priváry Géza (2 K), Prudovits Lajos, Radnai Béla, Radó Simon, Ragán Béla, Rácz Jenő, Rácz Samu, Regényi Sándor, Reissig Adolf, Rédei Kornél, Roboz Andor (6 K), Roehltz Zoltán, Roseth Arnold (8 K), Rózsa Kálmán, Samu István, Sági István (18 K), Scheiring Károly, Schmiedt Alajos, Schmidt Márton, Schwirian József (8 K), Seemann Kálmán, Simon László, Soós Sándor, Staud János, Steller Ignác, Stimakovisc László (még 10 K), Sulyok János, Szabad Ferenc, Szabó Ferenc, Szalóki Róbert, Szemere Samu, Szemethy Béla, Szemkő Aladár (még 16 K), Szentesi Béla, Szentgyörgyi László, (12 K), Szijártó Miklós, Szinnyei József, Szmétana Ágost, Takács Andor, Tompa Béla, Tordai Anyos, Tóth Géza, Tóttössy Béláné, Trombitás Gyula, Ughy Endre, Vajda Károly (10 K), Vajnóczky István, Vajthó László, Várdai Béla, Valentin József, Varga Sándor (Bp.), Vaszkó Ákos, Vida Sándor (még 10 K), Virág Oszkár, Vujsz János, Wagner József, Walther Béla (még 12 K), Winter József,

Folytatjuk.

ORSZÁGOS KÖZÉPISKOLAI TANÁREGYESÜLETI KÖZLÖNY

SZERKESZTI:

DR. MARCZINKÓ FERENC

LIV. ÉVFOLYAM. ✻

1921 MÁJUS 1.

5—8. SZÁM.

KIADJA AZ ORSZÁGOS
KÖZÉPISKOLAI TANÁR-
EGYESÜLET, BUDAPEST,
AZ ATHENAEUM IROD. ÉS
NYOMDAI R.-T. NYOMÁSA

KIADÓHIVATAL: BUDA-
PEST, I., FEHÉRVÁRI-ÚT
56/a.

TARTALOMMUTATÓ.

	Oldal
Pintér Jenő: A középiskolai tanárképzés új rendje	49
Sajó Sándor: Nemzetnevelés.	52
Dr. Koczogh András: Az igazság érdekében	54

EGYESÜLETI ÉLET.

Igazgatósági és választmányi ülés a közgyűlést megelőzően (Dr. Koczogh András)	57
Igazgatósági ülés (Dr. Madai Gyula)	59
Debreceni Kör (m. b.)	60
Budapesti Kör (Dr. Kresznerics Károly)	61
Budapesti Kör	62

KRÓNIKA.

Kimutatás a Tanárok Nevelő Házáról Dr. Rom-sauer Lajos.	63
Géresi Kálmán † A. L.	64
Hírek	65

KÖNYVSZEMLE.

D. Tóth Tihamér: Levelek diákfiaimhoz Sz. Gy.	70
Gratz Gusztáv: A bolsevizmus Magyarországon r.	70

BEKÜLDÖTT KÖNYVEK	71
-------------------------	----

N É V S O R A

**azon tagoknak, akik az 1920. december 1-je és 1921 április 1-je között
tagdíjat fizettek :**

Az 1901—2. egyesületi év végéig esedékes tagdíját egészben vagy részben kiegyenlítette: Schwicker Bruno.

Az 1911—12. egyesületi év végéig esedékes tagdíját egészben vagy részben kiegyenlítette: Mátrai Vilmos.

Az 1914—15. egyesületi év végéig esedékes tagdíját egészben vagy részben kiegyenlítette: Balczér György (6 K).

Az 1916—17. egyesületi év végéig esedékes tagdíját egészben vagy részben kiegyenlítette: Lázár Béla (3 K). Vass Miklós.

Az 1918—19. egyesületi év végéig esedékes tagdíját egészben vagy részben kiegyenlítette: Alt Henrik, Farkas Pál, Jámor Miklós (10 K), Pammer Odilo, Simon Ignác, Székely József.

Az 1919—20. egyesületi év végéig esedékes tagdíját egészben vagy részben kiegyenlítette: Balogh Albin, Bátor Armin, Blau Armin (8 K), Bohn Ferenc, Bónis Pálné, Böckh Hugó, Danielisz Jenő, Danilovics János, Frick József, Gecsányi Gusztáv, Herczeg Árpád, Hézser Aurél, Incze József, Katona Mária, Konrád Ferenc, Laczkovich Ilona, Lang János (6 K), Lenkey Lajos, Lukács Béla, Lukács Károly, Mantél Armand, Mitrovics Gyula, Obermüller Ferenc, Podhorszky Győző, Sátor József, Schinner Lajos, Strauch Béla, Szabó Ferenc (Szekszárd), Szabó Márton (12 K).

Az 1920—21. egyesületi év végéig esedékes tagdíját egészben vagy részben kiegyenlítette: Ady Lajos, Altmann Jakab, Andreánszky Olga, Antal Erzsébet, Antal Géza, Arató Amália, Arató Frigyes, Ádám József, Ágh Géza, Ágh Lajos, Babich Pál, Bakos István, Baky István, Balázs Géza, Balázs Győző, Balogh Anna, Banga Sámuel, Banner János, Baranyai Zoltán (6 K), Barcza József, Barcza Sándor, Baros Gyula, Barta Miksa, Bartáné dr. Büchler Róza, Bauer Mihály, Bauer Osvald, Bálint Károly, Bánóczy József, Bárány Mária, Bászel Ernő, Bednarik Antal, Bellák Vince, Benda Jenő, Benedekné Győri Lujza, Bengni Gyula, Benisch Artur, Benke Andor, Benkő István, Bereczky Sándor, Berencz György, Bernolák Kálmán, Bessenyei Lajos, Békefi Remig, Bély Mária, Bihari Ferenc, Birkás Géza, Bleyer Jakab, Bodnár Bertalan, Bodnár Lajos, Bogár István, Bogyó Samu, Borosay Dávid, Borosnyay Károly, Bothár Dániel, Bozók Endre, Bóka István, Böhm Dezső, Böhm Gyula, Bredschneider Etelka, Breznayk János, Buda László, Budaker Károly, Csaba Jenő, Csehák Lajos, Czencz József, Cziky Vilmos, Csízik Gyula, Csorba György, Csűrös Béla, Csűrös Ferenc, Czingéry Barna, Dala Jenő, Danóczy Antal, Darkó Jenő, Darvay István, Dávid István, Dávid Lajos, Dávid László, Debreczeni Ferenc, Dekán Samu, Demes Péter, Dezső Zoltán, Décei Janka, Dienes János, Dobay László, Domby László, Domokos György, Dongó Orbán, Dóri Antal, Duray Kálmán, Durnyi Boldizsár, Eckerdt Elek, Einzig Miklós, Ember József, Erdélyi I. Irén, Erdős Tivadar, Erneyi István, Erődi Kálmán, Erőss Lajos, Égető Mihály, Éhik Gyuláné, Evva Anna, Fail Márta, Faith Mátyás, Falábu Dezső, Faragó János, Faragó József, Faragó Márton, Farkas Gyula, Farkas Pál, Farkas Soma, Fazekas Gyula, Fazekas Sándor, Fehér Géza, Fehér Miklós, Fejér József, Fejér Lajos, Fekete Antal, Ferencsik Lajos, Fischer Ferenc, Fodor Margit, Folkmann Ervin, Forgó György, Fray Jenő, Fűrész Róza, Fürst Aladár, Fűster Jenő, Gaál László, Gallner Ferencné, Gábel Pál, Gál Zsigmond, Gedeon Alajos, Gellért Jenő, Geréb Gyula, Gerő Árpád, Geszti Lajos, Glatz Ernő, Gockler György, Gohl Ödön, Goschi Péter, Gratzl Gyula, Gretzmacher Jenő, Grosz Ferenc, Gruber István, Grusz Elek, Gulyás István, Gulyás József, Gyergyay J. Dezső, Gyertyánffy István, Gyönyör Béla, Györe János, Györffy István, Gyula Sándor, Gyurkó János, Habán Mihály, Haid Ferenc, Haitsch Sámuel, Halász Zsiga, Hankiss János, Haraszti Gyula, Haraszti Sándor, Harkó Gyula, Harsányi Gyula, Harsányi Lajos, Hasenauer Andor, Háber János, Hábor Gyula, Hársing István, Hebelt Sándor, Hegedüs

(Folytatása a boríték harmadik oldalán.)

ORSZÁGOS KÖZÉPISKOLAI TANÁREGYESÜLETI KÖZLÖNY

Az egyesület ügyeiben minden irat Dr. MADAI GYULA főtitkárhoz küldendő VIII., Eszterházy-utca 14. sz. alá	Szerkeszti: DR. MARCZINKÓ FERENC II., Toldy Ferenc u. 9.	Az egyesület anyagi ügyei, valamint a lap kiadását illető ügyek Dr. ROMSAUER LAJOS pénztárnok (I., Fehérvári-út 56/a) hatáskörébe tartoznak.
--	---	--

Előfizetési díj egy évfolyamra 20 korona. — Évi tagdíj 20 korona.

A KÖZÉPISKOLAI TANÁRKÉPZÉS ÚJ RENDJE.

(Javaslat a középiskolai tanári vizsgálatok szabályozásának módosítása tárgyában.)

I.

A magyarországi tankerületi főigazgatóknak a vallás- és közoktatásügyi minisztériumban tartott 1921. évi január havi tanácskozásán panaszok hangzottak el az egyetemről a középiskolák katedrára kerülő ifjabb tanári nemzedék szaktudásának feltűnő fogyatékossága miatt. A tankerületi főigazgatók, mint a középiskola munkásságának és színvonalának őrei s a minisztérium tanácsadói, aggodalmuknak adtak kifejezést tanárképzésünk hiányosságai miatt s keresték a módját annak, hogyan lehetne orvosolni a hibákat.

A tanári vizsgálatok ügye Mária Terézia korától kezdve a tankerületi főigazgatók kezébe volt letéve, ők voltak a középiskolai tanárok vizsgáztatói és alkalmazói s csak lassankint ment át működési körükből ez a jog más hatóság és intézmény, elsősorban az egyetemek hatáskörébe. Kétségbevonhatatlan, hogy a középiskolai tanárok képzése másképpen nem is képzelhető el, mint az egyetemek segítségével s aki az egyetemtől teljesen független tanárképzést óhajtana, — amint ez irányban már merültek fel hangok a tanárság köréből — helyrehozhatatlan hibát követne el. Az is bizonyos azonban, hogy javítanunk kell a jelenlegi állapotokon, mert a mai helyzet csak nehezen viselhető el.

A tárgyilagosság megköveteli, hogy ne csak egyik oldalról világítsuk meg ezt a nehéz helyzetet. Az egyetem joggal panaszkodik, hogy a középiskolákból olyan tanulószám kerül ki, amelyet nem képes négy év alatt annyira átalakítani, hogy ezek a tanárjelöltek minden tekintetben megállják helyüket. Ez örökös körforgás. Az egyetem gyöngye készült-ségű középiskolai ifjakkal kénytelen bajlódni, a középiskola fogyatékos tudású tanárokat kap.

A budapesti tankerület szakfelügyelőinek 1921. évi március havában tartott tanácskozása is egyértelműleg megállapította, hogy a közép-

tanárok ifjabb nemzedékének tudása mennyire hézagos. Egyik tanár még a középiskolai anyagban is tapogatózik. Hasonló tapasztalatokat tettek kiváló igazgatók, úgy hogy az előbbieken köteles őszinteséggel föltárt helyzetkép semmi esetre sem mondható túlzottnak.

II.

Minden reform sikerének első föltétele a bajnak helyes fölismerése és erélyes beavatkozás a kritikus pontokon. Második föltétele, hogy minél többet tudjon a meglévő intézményekből megtartani és céljaihoz alkalmazni.

A középiskolai tanári vizsgálatok mai rendjét tapasztalt szakférfiak és jeles tudósok állapították meg s a mai vizsgáztatási rend évtizedek óta belegyökeresedett a magyar közoktatás életébe. Amit az elődök bölcsesége teremtet, azt bajos volna máról-holnapra földobni ki nem próbált újítások kedvéért. Ezt figyelembe véve, az alábbi javaslatok azt célozzák, hogy a középiskolai tanári vizsgálatok eddig szokásos rendjének fölforgatása nélkül csupán olyan újítások hozassanak be a vizsgáztatás fokozataiba, amelyek az eddigi rendet alapjában nem háborgatják s mégis hatásosan hozzájárulnak ahhoz, hogy lendületet adjanak tanárképzésünk ügyének. Tanácsos meg-egyezni egy olyan megoldásban, amely egyrészt nem sérti az egyetem tudományos érdekeit, másrészt megnyugtatta a tanári közvéleményt.

Az alapvizsgálat, szakvizsgálat és pedagógiai vizsgálat — megfelelő módosításokkal — megmaradna, azonban az alapvizsgálatot megelőzőleg beiktatandó volna a középiskolai tanári elővizsgálat intézménye.

Erre az elővizsgálatra az jelentkezhetik, aki igazolja, hogy valamelyik egyetemen két félévet hallgatott s ezen idő alatt szaktárgyain kívül a magyar nyelvet, magyar irodalmat és magyar történetet is tanulmányozta.

Az elővizsgálat írásbeli feladványa minden szakcsoportbeli jelöltre nézve szaktárgyaiból készített egy-egy dolgozat. Elkészítésére ötórai idő engedtetik. Akinek egyik dolgozata elégtelen, az három hónap múlva mindkét tárgyból megismétli írásbeli dolgozatát.

A szóbeli elővizsgálat tárgyai: magyar nyelv és irodalom és két szaktárgy. Azok, akiknek magyar a szaktárgyuk, ebből a szaktárgyból két tanárnál vizsgáznak: az egyik kérdezi a nyelvtant, stilisztikát, retorikát és poétikát; a másik az irodalomtörténetet a kötelező olvasmányokkal. A vizsgálat anyaga a szaktárgyak középiskolai anyagának szabatos ismerete. Mivel azonban minden szaktárgy anyagának összhangban kell állnia az egyes szaktárgyak természetével, a középiskolai anyag megkínálásában egyes tárgyaknál módosítások tehetők. Így a klasszika-filológiai tanulmányoknál a középiskolai tanári és az egyetemi tudós képzés szempontjából egyaránt alapfogatkozása a nyelvi tudás elégtelensége. Itt az elővizsgálat célja tisztán a nyelvi és nyelvtani tudás ellenőrzése. A zárthelyi írásbeli dolgozat: magyar szöveg fordítása latinra és magyar szöveg fordítása görögre. A szóbeli vizsgálat: a) latin és görög nyelvtan; b) meghatározott nem nagy terjedelmű olvasmányi

anyagnak nyelvi és nyelvtani földolgozásáról való beszámolója. (Görög-ből: Homerosból hat ének, Xenophon: Memorabilia.)

Ingadozó vagy bármelyik részletében fogyatékos tudás esetén a jelölt vizsgálata nem fogadható el.

A vizsgálóbizottság tagjai: elsősorban az arra kiszemelt tankerületi főigazgatók, igazgatók, szakfelügyelők és tanárok, akik mint a gyakorlat emberei legjobban tudják, hogy milyen követelményeket lehet támasztani a jelöltekkel szemben a középiskolák gyakorlati érdekeit tekintve. Szükséges, hogy ez a vizsgálóbizottság megfelelő összhangban működjék s legyen egy olyan állandó tagja, aki figyelemmel kísérezze az egyes vizsgáztatók szigorúságát és szükség esetén a vizsgáztatástól való fölmentést eszközölje. Ma nagy baja a középiskolai tanári vizsgálatoknak, hogy egyes tanárok kérdező és elbíráló módja szerfölött különböző, úgy hogy a jelöltek minden módot kieszelnek arra nézve, hogy enyhén vizsgáztató tanárokhoz kerüljenek.

Elővizsgálat évenként négyszer van: szeptember, december, március és június hónapokban. A jelölt az elővizsgálat sikeres letétele után kilenc hónap múlva jelentkezhetik alapvizsgálatra.

Minden sikertelen vizsgálat három hónap múlva megismételhető. Aki a szóbeli vizsgálaton egy tárgyból kap elégtelen jegyet, az csak ezt a tárgyat ismétli; aki két tárgyból bukik, az mind a három tárgyból vizsgázik három hónap múlva.

Folyamodványok felszerelése, vizsgadíj, érdemjegyek: mint most az alapvizsgánál.

A vizsgáztatás időtartama tárgyanként legalább félóra.

III.

Az elővizsgálatnak a mai középiskolai tanári vizsga rendjébe való beiktatása többek között a következő előnyöket is magában foglalja:

1. Biztosítékot kapunk arra nézve, hogy a jelöltek a középiskola legfontosabb tanítási anyagát szabatosan tudják.

2. Az alap- és szakvizsgálatot ezután jobban elmélyíthetjük, mert az itt vizsgáztató tanároknak nem kell bajlódniuk az elővizsgálaton már számonkért részekkel. Hely juthat pl. a történelem-szakos jelölteknek arra, hogy számot adjanak tudásukról a történeti segéd tudományokban is. (A vizsgálat anyagának kibővítésénél kellő mérsékléssel kell eljárni, mert bizonyos tárgyaknál most is oly sokat követelünk, hogy a jelenlegi anyagot is csökkenteni kell.)

3. Az alapvizsgálat terheit megkönnyebbitjük a magyar nyelvnek és irodalomnak az alapvizsgálatról való elvonásával.

4. A jelöltek több tanár rostáján mennek át s így az elbírálás biztossága az eddiginél megnyugtatóbb.

Ezen javasolt vizsgáztatási renddel összefügg a tanárképzés további kiépítése is, tekintetbe véve a középiskola gyakorlati céljait.

IV.

A következőkben vázlatosan körvonalazom, hogyan volna átalakítandó a középiskolai tanárképzés.

Az egyetemi tanszabadság nagyon szép elv, de ez olyan ideálisták elméjében fogamzott meg, akik az élet gyakorlati eredményeivel nem vetettek számot. Lehet, hogy a nyugati országokban bevált ez a tanszabadság, de nálunk nem.

Az egyetemi ifjúság jó része nem jár előadásokra. Négy féléven keresztül a félév elején és végén aláírta indexét, a negyedik félévben megkezdi a készülést silány kivonatokból. Ha ezzel a szomorú állapottal összehasonlítjuk a műegyetemi rendszert, mindjárt megértjük, miért nevelt a budapesti műegyetem olyan elsőrangú mérnöki kart hazánknak és a külföldi államoknak.

Mivel azonban az egyetemi tanszabadsághoz nem lehet hozzányúlni anélkül, hogy az ilyen kísérlet nyomában óriási felzúdulás ne támadjon, össze kell egyeztetnünk ezt a tanszabadságot a tanárképzés gyakorlati céljaival.

Minden bölcsészethallgatónak, aki középiskolai tanári oklevelet óhajt szerezni, négy éven keresztül látogatnia kell a tanárképző előadásokat. Itt a beiratkozás nem elég, itt óráról-órára meg kell jelennie minden hallgatónak. Minden félév végén kötelező kollokvium van az előadott tárgyakból s a hallgatók közül csak az mehet tovább, aki sikeresen megfelelt. Ez látogatási és feleltetési kényszer. De kényszer nélkül — a mi hazánkban — semmire sem megyünk. Mert hogyan áll a helyzet ma? Adhat elő bármely hírneves tudósunk, vagy kiváló átdó képességű tanárunk bármilyen fontos stúdiumot is az egyetemen, ha nem tagja a tanárvizsgáló bizottságnak, alig akad egy-két hallgatója. Legalább ebben az újonnan szervezendő tanárképzőben segítsünk a bajokon.

Minden jelölt naponta két órát köteles hallgatni a tanárképzőben. Ez heti 12 órát jelent, négy éven keresztül. Az órarend akképen készítenendő, hogy a hallgatók egy helyen és megfelelő időben jár hassanak az előadásokra. A legjobb ilyen idő minden nap délelőtt 8—10 óráig. A jelölteknek ilyen módon alkalmuk van látogatni az egyetemi előadásokat, sőt a délutáni órákban még mellékfoglalkozásra is jut idejük.

A négy évfolyam tanárképző előadásainak anyaga a leggondosabban építendő fel. Előadók: az ide kinevezett tanárképzőintézeti tanárok, akik egyúttal lehetőleg szakfelügyelők is; továbbá a második évfolyamtól kezdve lehetőleg egyetemi tanárok is.

A most vázolt alapon az új tanárképzőintézet terve részletesen kidolgozható.

Pintér Jenő.

NEMZETNEVELÉS.

Hazánk mai rettenetes csonkaságára, társadalmunk mai lelki letére és nemzeti létünk várható jövődjére vonatkoztatva a magyarul érzők és gondolkodók optimizmusát vagy pesszimizmusát: merem megállapítani, hogy viszonyaink helyes mérlegelésében a pesszimizmus esik nagyobb súllyal a latba s egészben véve is természetesebb és igazabb,

jövendőnk tekintetéből pedig szükségesebb is, hasznosabb is a könnyelmű optimizmusnál. A mai magyar optimizmus valójában csak könnyelműség, gondatlan és gondolatlan szajkózása a sokszor hallott s immár bosszantó »majd csak lesz valahogy«-nak. Ez a gondolkodás, ez a világnézet, szabatosabban mondva: a magyar sorsnak ilyen szemlélete, ha nem könnyelműséget, akkor ennél is rosszabbat: megnyugvást, sőt belenyugvást, — mai sorsunkba való belenyugvást jelent. Ennek ellentétéül a pesszimista szemlélet mély magyar érzésből, türelmetlenségből, a tehetetlenségünkön való elkeseredésből fakad s bizony épen a könnyelmű optimizmus láttán keseredik el leginkább s üli meg mindjobban a magyar lelket. A nemzete sorsán aggódó, a jövőtöt sötétben látó lélek azt kérdi a bizakodótól: miben bizakodol? mire vársz? mit remélsz? — s a bizakodó rendszerint zavarba jön a kérdésre s nem tud mit felelni. Csodát vár; csak azt érzi, hogy a mai állapot nem maradhat így. Ám ez még a jobbik eset; a rosszabbik az, hogy igen sokan se nem reménykednek, se nem reménytelenkednek, — egyszerűen nem gondolkodnak, egyáltalán nem töprengenek a haza sorsán, élnek, ahogy lehet, eszmélkedés nélkül törlesztik az életet, — egy szóval: közömbösek. Ily viszonyok között, az alaptalan bizakodás vagy a vétkes közömbösség fölrázására, a szunnyadó érzések eszméltetésére, a lelkek megdöbbenésére, a szólamokból fujt önámítások színes szappanbuborékainak eloszlátására igenis hasznos és szükséges a sötétben-látás, a vészkiáltás, a harangok félrevereése: hogy megsápadjon minden könnyelmű bizakodás és fölriadjon minden alvó lelkiismeret! Igenis, meg kell döbbernünk, kétségbe kell esnünk a haza sorsán: így talán még elszánt akaratra, tettere ébredünk. Amit most csinálunk, az csak önámító játék, vagy szálnalmas vergődés — a nyitott sír szélén. Ez történik a nemzetnevelés sokat hangoztatott kérdésében is.

Nemzetnevelés, szellemi integritás, a kultúra elhatárolhatatlansága, jövő nemzedék stb. — mily szépen hangzó, mily sűrűn s mily üresen röpködő szavak! A pesszimista jogosan kérdezhetné: szellemi integritás? Hogyan? — hát a területi integritásról már nincs szó? s ha nincs, miért nincs? — jövő nemzedék? nevelés? Hogyan? — hát ez a nemzedék már csak a jövő nemzedékre számít? ez a nemzedék már képtelen a tetterre? De hiszen akkor ez az optimista gondolkodás frivol játék a területi integritás, a jövő nemzedék s az egész magyar jövőnd rovására! De hát jól van, legyen: szellemi integritás; legyen: egy jobb, magyarabb nemzedék nevelése. Kérdem: hogyan teremthető meg s hogyan biztosítható a szellemi integritás területi integritás nélkül; kérdem: kik és hogyan neveljék azt a jobb, magyarabb jövő nemzedéket; kérdem és nem tudok megnyugtató feleletet reá. Az optimisták talán tudnak. Én csak azt tudom, hogy a dolog nem olyan könnyű, mint amilyennek a szónoklatok frázisainak színes ködében látszik s hogy a nemzetnevelés, a jövő nemzedék nevelése nagy problémájában még egyetlenegy igazán kemoly lépés sem történt.

Halálosan komoly magyar helyzetünkben sorsdöntően komoly elhatározásokra és tettekcre van szükség. És — bár nem szívesen — beilleszkedve most a szellemi integritást s a jövő nemzedéket emlegetők

gondolkodásába : ezen az alapon is, azaz a holnap nézőpontjából is az a legsürgősebb feladatunk, ami a ma nézőpontjából is annak tetszik : *a faji érzés tudatossá nevelése a magyar népben és kötelességérzettől áthatott erkölcsös jellem nevelése a magyar értelmiségben.* Népnevelés és ezen alapuló nemzetnevelés : ez a magyar jövőendő elengedhetlen biztosítéka, ennek a jövőendőnek az alapját azonban ennek a mai nemzedéknek kell leraknia ! Nem elég tehát, s nem szabad könnyelműen azt mondani : majd a jövő nemzedék jóvá teszi, amit ez a nemzedék elrontott ; mert fölmerül a kérdés : ki nevelje hát ezt a jövőendő jobb nemzedéket ? Nyilvánvaló : a következő nemzedéket a mostani nemzedéknek kell nevelnie ! Ez a nemzedék azonban egészben véve romlott : fáradt, ernyedő, elfásult, közömbös. Mindenki az ? Nem ! A nemzetnevelés nagy feladatára ki kell válogatni a nemzedék legjavát s e válogatás során előtérbe jutnak majd — a pesszimisták. Lelkük mélyén ők a legrajongóbb hívők : magyarságuknak az elkeseredéstől sötétben lobogó lángja új ragyogást kap a nemzetnevelés szent munkájában ! De ki kell válogatni őket ! *Es meg kell becsülni őket !* Tiszteletet, tekintélyt és fizetést kell adni nekik ! Nem tantervi reformokra — egyelőre nem ezekre —, hanem lobogó magyar lelkű és jellemes nemzetnevelőkre : tanítókra és tanárookra van szükség ! Ilyen tanítókat a falvakba — jó fizetéssel ! ilyen tanárokat a középiskolákba — jó fizetéssel ! Embert, jellemeset és magyart, a nevelés szolgálatába : ennek a megvalósítása — tett ; minden egyéb csak szó, csak játék, csak önámítás.

Ítéletidőt élünk ; szigorú ítélet alapján kell megválogatnunk a nemzetnevelés munkásait is : akiben nem lobog a magyarság, menjen ! aki fáradt, aki fásult, aki közömbös, akiben nincs eleven kötelességérzet : menjen ! Inkább kevesebbet tanítsunk, de jól ! inkább kevesebb tanár legyen, de ezek aztán egész lélekkel tanárok legyenek ! »Férfiak teszik az államot«, férfiak : a tanítók és tanárok teszik az iskolát. Ezt sokan és sokszor mondtuk már ; de — ismétlem — tekintélyt és fizetést nekik ! Ez a nemzetnevelés egész problémája. Ennek a megvalósulása érdekében intézményes gondoskodást, öntudatos és céltudatos tetteket várunk !

Sajó Sándor.

AZ IGAZSÁG ÉRDEKÉBEN.

A magyar tisztviselőknek minden reménye Hegedüs Lóránt pénzügyminiszterben összpontosul. Megszoktuk már a régebbi időben is, hogy valahányszor csak kérelmünkkel, panaszunkkal a szakminiszterekhez járultunk, azok mindig az állam szorult anyagi helyzetére hivatkoztak s ügyünket a pénzügyminisztertől tették függővé... Nem ok nélkül, mert a súlyos gazdasági viszonyok miatt a legnagyobb hatalom évek óta a pénzügyminiszter kezében van.

Fájdalom — a magyar társadalom az utóbbi időben szinte cinikus közönnnyel nézte a tisztviselők s fixfizetésű emberek kínos vergődését. Pedig a keresztyén és nemzeti szellemnek s ezáltal az állami rendnek is a fenntartói s megbízhatóbb támaszai a tisztviselők s a kereskedő, iparos

és gazda rajtuk keresztül húzta ki az állam zsebéből a sok milliót, amelyeket most vagyonadóban nem szívesen fizetnek vissza.

A tisztviselők türelme most már teljesen kifogyott s nem csoda, ha a fásultság és csüggedés erőt vesz rajtuk s könnyen és kedvetlenül végzik munkájukat. Szomorú valóság, de csak akkor lesz igazán nemzeti katasztrófává, ha a kísértésnek a tanárság is áldozatul esik. Ennek azonban nem szabad megtörténni, bár az összes tisztviselők, illetőleg szellemi munkások között a tanárságnak van legtöbb oka az elkeseredésre. Hiszen az egyik tekintélyes napilap szerint is valamennyi foglalkozású egyént ide értve, »*legjobban a tanár csúszott le, vagyis a tanárnak van a legkevesebb jövedelme*... És ez nem túlzás. Hiszen a Károlyi-kormány az összes tisztviselőknél végrehajtotta a státuszrendezést, csak a tanároknál nem, mert mire ezekre került volna a sor, akkorra megjött a hírhedt vörös uralom s az »egyenlőség hívei« a tanárokat nagyon is egyenlőtlen, illetőleg igazságtalan ellátásban részesítették. Huszár Károly miniszter korában csak némileg pótolta a mulasztottakat.

Azt mondják (még tanárok is), hogy ma oly kevés különbség van az egyes fizetési osztályok között, hogy ez szinte semmit sem jelent. Épen azért — mivel ez most keveset jelentene az állami költségvetés keretében is — *most kellene a státuszrendezést végrehajtani*. Ha ugyanis a tisztviselők általános fizetésrendezésének az ideje elérkezik, a tanárokat a mostani fizetési alapon fogják az új skálába beosztani s így ismét hátrányban lesznek a többiekkel szemben; pedig nem szabad elfelejtenünk, hogy a tanárságot mindig ezen a téren érte a legszembetűnőbb sérelem. Míg más főiskolát végzett tisztviselő könnyen eléri (néha már 42—45 éves korában) az V. fizetési osztályt, addig a tanárok közül a legkiválóbb sem emelkedhetik feljebb a VI. fizetési osztálynál. Igazán feltűnő igazságtalanság az, hogy *a tanár — ha egész életet töltött is a magyar nemzeti kultúra szolgálatában, legyen bár a Tudományos Akadémia s elsőrendű irodalmi társaságok tagja — mégsem emelkedhetik feljebb a VI. fizetési osztálynál*, csupán csak azért — mert tanár. Közepes tehetségű és képzettségű tanítványaink a legtöbbször megelőznek bennünket még állami szolgálatban is.

Illusztrációképen álljon itt egy kis táblázat annak bizonyítására, hogy a tanárság mennyivel van hátrányban más tisztviselők mögött.

Más főiskolát végzett tisztviselők:

IV. fiz. osztályban:	2%
V. „	13 „
VI. „	20 „
VII. „	20 „
VIII. „	15 „
IX. „	15 „
X. „	15 „

Középiskolai tanárok:

IV. fiz. osztályban:	—
V. „	—
VI. „	10%
VII. „	30 „
VIII. „	30 „
IX. „	30 „
X. „	—

Nem számítottam itt be az igazgatókat és a helyettes tanárokat, és pedig azért nem, mert igazgatóvá gyakran a legkiválóbb tanár sem lehet (különben az igazgatóknak is csak 10%-a van az V. fiz. osztályban), a helyettes tanároknak pedig a X. fiz. osztályú tisztviselőénél százszerosa rosszabb sorsa van. Egyébiránt a helyettes tanárok ügyét nagyon könnyen el lehetne intézni úgy, hogy beosztanák őket a X. fiz.

osztályba, kikötve azonban, hogy itt 3 évnél tovább nem maradhatnak. A címzetes igazgatóságot pedig legjobb volna végleg eltörölni s helyébe felállítani a *tanügyi tanácsosi címet* — természetesen V. fizetési osztályba való előléptetéssel. Ez méltó jutalmazása volna az igazán kiváló és érdemes tanároknak.

Érdekes különbség van a bírák és tanárok fizetése között is. A bírákat ugyanis már a jelenlegi fizetésrendezésük előtt is a VIII. fiz. osztályba nevezték ki. Így egy IX. fiz. osztályú tanárnak megfelelő korú fővárosi bíró fizetése 1919-ben a következő volt:

3600 K	fizetés (VIII. oszt.) és személyi pótlék
2300 »	háborús segély
4800 »	havi drágasági segély
400 »	fővárosi pótlék
1800 »	bírói pótlék
2400 »	átmeneti pótlék
1300 »	lakásbér

összesen: 16800 K

Ezzel szemben a IX. fiz. osztályba kinevezett tanár fizetése 1919-ben a következő:

2600 K	fizetés és személyi pótlék
2000 »	háborús segély
4800 »	havi drágasági segély
1000 »	lakásbér

összesen: 10400 K

Szóval egy a VIII. fizetési osztályba kinevezett bírónak a fizetése 1919-ben épen 6400 koronával volt több, mint egy vele egyenlő korú, de csak a IX. fiz. osztályba kinevezett tanárnak. Azóta a különbség még jobban eltolódott, természetesen a mi rovásunkra. A világért sem irigyeljük, — hiszen a bírák is megérdemlik — csak a különbség okáért tüntetjük fel. De nemcsak a fizetésben, hanem más kedvezményekben is fájdalmasan érezzük a mellőzést. Így pl. míg a földművelésügyi minisztérium tisztviselői külön kedvezményes fát, a vasutasok minímális áron szénét és fát kapnak, mások karácsonyi ajándékban részesülnek, addig a tanárok úgyszólván mindenből ki vannak zárva.

Jól tudom, hogy kollégáim nagy része minden bajért az Országos Középiskolai Tanáregyesület vezetőségét teszi felelőssé. Igaz, hogy a Tanáregyesület a tanárság legrégibb és legtekintélyesebb szerve, de az is igaz, hogy az Egyesület vezetősége minden tőle kitelhetőt megtesz a bajok orvoslására s egynémely esetben ért is el eredményt. Így pl. közbenjárására a minisztérium felemelte a vizsgadíjakat, a felekezeti tanároknak megadta a kedvezményes vasúti igazolványt stb. Ahányszor miniszterváltás volt, az Egyesület vezetősége mindannyiszor részint szóval, részint memorandumban kifejezést adott a tanárság panaszainak és jogos kívánságainak, de pusztá jóindulatnál egyebet még a legerélyesebb sürgetésre sem kapott. Hogy pedig túlzó agresszív fellépéssel többet érünk el, mint higgadt mérséklettel, az nagy kérdés. Az is igaz, hogy valahányszor anyagi ügyeink megvitatására a budapesti tanárságot az Egyesület vezetősége egybehívta, a legnagyobb közönnyel találkozott. Néhány is verős arcnál többet soha nem lehetett látni.

Már pedig minél több oldalról kapunk támogatást, annál nagyobb nyomatékkal léphetünk fel.

Az bizonyos, hogy a tanárság anyagi ügyeit is csak a többi tisztviselőkével együtt lehet elintézni; nekünk azonban vannak *speciális sérelmeink* is, amelyeket az illetékes tényezők kevés jóakarattal orvosolni tudnának. Hiszen nem kívánunk mást, csak igazságot és méltányos elbánást, s ha elsőnek nem is tolakodunk fel, de utolsók sem akarunk lenni.

Mi valamennyien idealizmussal és lelkesedéssel eltelve léptünk a tanári pályára, de ha a társadalom jobb része és felsőbb hatóságunk sem becsül és értékel bennünket kellőképen, lelkesedésünk lángja kialszik, idealizmusunk elfogy. Már pedig anyagiilag tönkrement s lelkileg megroppant erőkkal ifjúságot nevelni igen nehéz. *Dr. Koczogh András.*

EGYESÜLETI ÉLET.

Az igazgatóság és választmány ülése a közgyűlést megelőzően.

Egyesületünk igazgatósága és választmánya a közgyűlés előkészítésére október 24-én d. e. 9 órakor ülést tartott.

Jelen voltak: Lévay Ede elnök, Takáts György alelnök, Madai Gyula főtitkár, Marczinkó Ferenc szerkesztő, Romsauer Lajos pénztárnok, Finály Gábor, a Segítőalap pénztárnoka, Koczogh András titkár, Acsay István, Balanyi György, Bozóky Endre, Csapody Vera, Kisparti János, Kiss Gábor, Krompaszky Miksa, Korpás Ferenc, Liber Endréné, Olgyay Bertalan, Péch Aladár, Pintér Jenő, Rados Ignác, Ravasz Árpád, Rátz László, Sajó Sándor, Straub L. Gyula, Szabó Ignác, Szalay László, Szóts Gyula, Theisz Gyula, Vargha György, Vargha Zoltán.

Az elnök felhívja a főtitkárt, tegyen jelentést a közgyűlés előkészítéséről.

Madai Gyula főtitkár jelenti, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter urat, az államtitkár urakat, valamint Viszot Gyula főigazgató urat mint az V. ügyosztály vezetőjét meghívták a közgyűlésre. Haller István excellenciája megígérte megjelenését, Jekár Gyula államtitkár úrszintén elfogadta a meghívást, Imre Sándor államtitkár úr pedig levelet írt, amelyben az Egyesület iránti szeretetének és hűségének ad kifejezést s a közgyűlést az egyetértés megteremtésére és a lelki közösség ápolására buzdítja.

A Kisfaludy-Társaság a Rákosi Jenő 50 éves jubileuma alkalmából rendezett emlékünnepre meghívta az Egyesületet. A főtitkár indítványára az ünnepeltet levélben fogjuk üdvözölni.

A közgyűlésre eddig egy indítvány érkezett. Csengő Nándor balassagyarmati állami főgimnáziumi tanár indítványozza: 1. hogy az iskolák tanulmányi, építkezési, fűtési stb. hiányainak és bajainak tanulmányozására küldjön ki a közgyűlés bizottságot, amely aztán lépéseket tegyen a bajok orvoslására; 2. az új tanterv megvitatására minden tanári kar válasszon egy nyelv-történelmi és természettudomány-mennyiségtani bizottságot. Az elnök indítványára a gyűlés mindkét indítványt tudo-

másul veszi s egyszersmind kimondja, hogy az első indítvány a minisztérium, a második pedig a Tanárok Nemzeti Szövetségének a hatáskörébe tartozik.

Elnök jelenti, hogy a minisztériumban lépéseket tett a tanári szolgálatnak az abszolutóriumtól való beszámítására, valamint arra nézve, hogy a 30 évet választott tanárok is kapjanak a nyugdíj időben lakásbért és családi pótlékot. Legközelebb a gimnáziumok és reáliskolák egyenjogúsítása érdekében óhajt közbenjárni s az erre vonatkozó indítvány megtételével a közgyűlésen Romsauer Lajost kéri fel.

A gyűlés köszönettel veszi tudomásul az elnök jelentését.

Ezután rövid vita indult meg arról, hogy vajjon a fővárosi iskolák államosításának kérdésével foglalkozzék-e a közgyűlés, vagy nem. Pintér Jenő kir. tankerületi főigazgató indítványára kimondja a gyűlés, hogy a kérdés a Tanárok Nemzeti Szövetségének a hatáskörébe tartozik.

Lévay Ede elnök indítványozza, hogy a Kormányzó úr főfméltósága iránti hódolatának a közgyűlés táviratban adjon kifejezést.

Maday Gyula főtitkár felolvassa a távirat szövegét, amelyet az igazgatóság és választmány mély tisztelettel tudomásul vesz.

Acsay István a Katholikus Tanáregyesület nevében meghívja az igazgatóságot és választmányt az egyesületnek az országos katolikus nagygyűlés alkalmából tartandó díszgyűlésére.

Az elnök megköszöni a meghívást s indítványozza, hogy üdvözljük a testvér-egyesületet, amelynek közgyűlésén ő fogja egyesületünket képviselni.

Romsauer Lajos pénztárnok a következő indítványt terjeszti elő:

a) A kárpáti elpusztult falu iskolájának alapja, mely 300 K 6%-os hadikölcsönkötvényt és 5399— K készpénzt jelent, csatoltassék a Tanárok Nevelő Háza alapjához. — b) A háborúban elesett tanárok özvegyeit és árváit segítő alap, mely 6750— K 6%-os hadikölcsönkötvényt, 100 K 5½%-os hadikölcsönkötvényt és 1491·97 K készpénzt jelent, csatoltassék a Tanárok Nevelő Háza alapjához. — c) Az Országos Középiskolai Tanáregyesület vagyonát terhelő 25,056— K lombarkölcsön átirandó a Tanárok Nevelő Háza terhére és ugyanannyi értékű hadikölcsönkötvény az egyesület terhére csatolandó a Tanárok Nevelő Háza értékpapirkészletéhez.

Az indítványokat az igazgatóság elfogadja és az elfogadott határozatok végrehajtására a pénztárnokot felhatalmazza.

Az elnök felhívására a titkár felolvassa az igazgatóság által a proletárdiktatúra idején hazafiatlan magatartást tanúsított tanárok ügyének megvizsgálására kiküldött bizottság névsorát. A gyűlés helybenhagyja a jelölést.

Pénztárvizsgálatra Csapody Vera, Fröhlich Károly és Rados Ignác küldetnek ki.

Miután az igazgatóság Karácsony Sándor VIII. kerületi állami főgimnáziumi és Moravcsik Gyula VI. kerületi leánygimnáziumi tanárokat az Egyesület tagjai közé felvette,

az elnök bezárta a gyűlést.

Dr. Koczogh András, titkár, jegyző.

Igazgatósági ülés.

Az Országos Középiskolai Tanáregyesület igazgatósága 1921 febr. 18-án ülést tartott. Elnök: *Lévay Ede*. Az ülés jegyzőkönyvét alulírott főtítkár vezette. Jelen voltak: *Viszota Gyula*, *Pintér Jenő*, *Székelly István*, *Zibolen Endre*, *Marczinkó Ferenc*, *Koczogh András*, *Romsauer Lajos*, *Finály Gábor*, *Szentirmay Gizella*, *Sajó Sándor*, *Ravasz Árpád*, *Liber Endréné*, *Rados Ignác*, *Theisz Gyula*, *Baross Gyula*, *Schmiedt Alajos*, *Bozóky Endre*, *Kisparti János*. — Távolmaradásukat kimentették *Takáts György*, *Schmiedt Márton*, *Péch Aladár*.

Elnök megemlékeztén arról a körülményről, hogy *Haller István* vallás- és közoktatásügyi miniszter úr legutóbbi közgyűlésünket személyes jelenlétével tisztelte meg, indítványozza, hogy ezért neki írásban is mondjunk köszönetet. Minthogy pedig ő időközben megvált a kultuszminisztérium vezetésétől, mondjunk köszönetet azért a tettekben megnyilatkozó, állandó jóakarátért is, melyet Egyesületünk iránt miniszterségének egész tartama alatt tanúsított. Az igazgatóság az indítványt egyhangúlag magáévá teszi.

Elnök előterjesztéseinek további során jelentést tesz: az államsegély folyósításáról s arról, hogy a minisztérium az Egyesület szűkös anyagi helyzetére való tekintettel államsegélyünket az eddiginek kétszeresére hajlandó felemleni. — Az igazgatóság annak tudatában, hogy a miniszteri támogatás kieszközlésében *Viszota Gyula* ügyosztályfőnök főigazgatónak jelentős része van, neki ezért jegyzőkönyvileg mond köszönetet.

A magyar intelligencia felsegítésére alakult amerikai egyesület mérsékelt számban élelmiszercsomagokat osztott szét egyesületünk tagjai között is, minek megtörténtét az igazgatóság tudomásul vette s hálás köszönetének az amerikai egyesülethez intézendő átiratban ad kifejezést.

Az Egyesület vezetősége *Vass József* vallás- és közoktatásügyi minisztert hivatalba lépése alkalmából küldöttségileg üdvözölte. *Lévay Ede* elnök a miniszterhez intézett beszédében részletesen kiterjeszkedett a közismert tanári bajoknak, különösen azoknak a kodifikált sérelmeknek ismertetésére, miket annak idején egy tanári hivatás fontosságát át nem értő törvényhozás iktatott törvénybe s miknek jóvátételét a kultúra érdekei iránt több fogékonysággal bíró, keresztényen kormányzattól várjuk. *Vass József* miniszter úr válasza sok megértésről és segítő hajlandóságról tett bizonyosságot, aminek azzal is nyomatékosan kifejezést adott, hogy az elhangzott panaszok írásba foglalását és sürgős benyújtását kérte. A küldöttség, illetőleg az igazgatóság megnyugvással és komoly várakozással vette ezt tudomásul.

Tárgyaltattott az I. ker. állami főgimnázium tanári karának beadványa a magán- és érettségi vizsgálati díjak újabb felemelése ügyében. A beadvány a vizsgálati díjak emelését szorosan a közszükségleti cikkek áremelkedésének mértékéhez kívánja szabni. Bár az igazgatóság tagjai között aggodalmak merültek fel aziránt, vajjon az emelés nem fogja-e a középosztálynak azt a részét sújtani, amely nem fényűzésből, de épen anyagi eszközeinek elégtelensége miatt választja a magánúton való taníttatást, többek felvilágosító hozzájárulása után úgy határozott, hogy az általános tanári nyomorúság kényszerítő nyomása folytán a magánvizsgálati díjak felemelését fogja szorgalmazni illetékes helyen.

Romsauer Lajos pénztárnok az Egyesület pénzügyi helyzetét ismertette. — Az igazgatóság a jelentést tudomásul vette és határozatilag kimondta, hogy a Tanárok Nevelő Háza vagyongyarapodása folytán bekövetkezett, nagyobb pénzforgalomra és bonyodalmasabb ügykezelésre való tekintettel a pénztáros tiszteletdíját 1921 jan. 1-től számítva évi 2000 koronával emeli fel.

Finály Gábor, a segítő alap elnöke, a segélyalap anyagi helyzetéről és a kiosztott segélyekről tett jelentést. Örvendetes, hogy a segélyalap most oly adományhoz jutott, amelyből 16 özvegynek 1000—1000 K rendkívüli segélyt adhatott. Az igazgatóság a jelentést jóváhagyólag tudomásul vette.

Végül *Madai Gyula* főtítkár ismertette az Egyesület elnökségéhez, illetőleg titkári hivatalához érkezett fontosabb megkereséseket és átiratokat.

Azokra nézve, amelyeknek elintézése a kultuszminisztérium illetékességi körébe tartozik, Viszota Gyula főigazgató nyomban felvilágosítással szolgált, egyben ígéretet tett, hogy a jövőben a tanárság panaszait is óhajainak közvetlen megismerése céljából lehetőleg minden igazgatóság ülésén meg fog jelenni, illetőleg akadályoztatása esetén valamelyik berendelt kártyárral fogja az ügyosztályt képviseltetni. Az igazgatóság ezt a bejelentést, mint a tanári érdekekre nézve feltétlenül üdvös kezdeményezést, nagy megelégedéssel vette tudomásul.

Dr. Madai Gyula, főtítkár.

Debreczeni Kör.

Az O. K. T. E. Debreczeni Köre 1920 okt. hó 22-én tartotta meg tisztújító közgyűlését. Elnökké választotta: dr. Bessenyei Lajost, ref. főgimn. tanárt; alelnökké: Konecz Aurélné, ref. leányközépisk. igazg. és dr. Zivuska Jenő egyet. m. t., áll. főreálisk. tanárt; titkárrá: Majoros Béla áll. főreálisk. tanárt (aki egyúttal a jegyzői teendőket is végzi); pénztárossá: Reithoffer Rezső áll. főreálisk. tanárt. A gyűlés nagyfontosságú és nagyértékű pontja volt dr. Zivuska Jenő beszéde, amellyel az új elnököt üdvözölte. Előbb megállapította, hogy az új elnök neve, egyénisége egész programot jelent abban a körben, amely hivatva van, hogy az iskolai rendtartás rideg formáiba éltető lelket, eszényeket lehellen. Az iskola nemcsak didaktikum, hanem a legmagasabb értelemben vett politikum is, kiesinyben előre vetített képe a nemzet jövőbeli értelmi és erkölcsi arculatának. Majd végigtekintett Debreczen nagynevelő pedagógusainak eszményi alakjain s megállapította, hogy »a ma és holnap iskolája csakis akkor állhat hivatása magaslatán, ha a nemzet egyetemében létre tudja hozni a szentek egyességét, a világnézetek és hitvallások átérzett és követett összhangját«, nekünk szükségünk van erőteljes, ellenmondást nem tűrő nemzeti szervezkedésre, áldozatkészésre, engedelmességre és öntudatosan felajánlott alázatosságra. Vissza kell állítanunk a tekintélyek tiszteletét, a hagyományokhoz való ragaszkodást, a faji öntudatot, a magyar élet — önérvényesítés vágyát: szóval in integrum restituálni kell a magyar világot.

Dr. Bessenyei Lajos tartotta meg ezután székfoglalóját, amelyben mostani közállapotaink okát kutatva úgy látja, hogy csonka Magyarország tragédiájának fonalát régóta szövégették a pártok. Nemzetünk lelkét megülte mindig fokozódó és elbódítóbb hatással a liberalizmus egészen addig, míg csak hiperliberalizmussá nem gyarapodott és ekkor lassan ölt mérgeivel benünk a sír szélére nem juttatott. Ennek jegyében a szabadságból vakmerő szabadság, az egyenlőségből a legszélsőségesebb különféleség, a testvériségből a legádázabb gyűlölség lett. Mindeme bajoktól csak úgy szabadulhatunk, ha visszatérünk a keresztény valláserkölc és a nemzeti hagyományok alapjaihoz. Megköszöni a kör bizalmát s kijelenti, hogy ő eddig is ezen eszme harcosa volt, az lesz továbbra is, s e munkájában való támogatást kér a kör tagjaitól.

Végül Majoros Béla terjesztett elő több indítványt (státuszrendezés végrehajtása, menekült tanárok ügye, helyettes tanárok, vasúti kedvezmény-ügy) s ezzel a gyűlés véget ért.

1921 január hó 26-án tartotta a kör első rendes gyűlését. Az elnöki megnyitó 1. üdvözlő a debreczeni kegyestanítórendiek, akik kétszázéves munkálkodásra tekintenek vissza Debreczenben; 2. elparentálja Géresi Kálmán ny. tank. kir. főigazgató, kinek érdemeit a kör jegyzőkönyvben örökíti meg; 3. felhívja a figyelmet a Pintér-féle reformtervezetre és 4. jelentést tesz a Majoros-féle indítványok eredményéről.

Az előző gyűlés jegyzőkönyvének hitelesítése után dr. Tankó Béla egyet. tanár tartott előadást: »A bölcészettan tanítása a középiskolákban« címmel. A mély gondolatokat fellelő előadás és keletkezett vita után, melyben Horvay Róbert dr., Zivuska J. dr., Kardos A. dr., Szabó M. dr., Kosztka N. és Bessenyei L. dr. vettek részt, a kör elfogadta a következő előterjesztett javaslatot:

»A debreczeni tanári kör örömmel fogadja a filozófiának a reálgimnázium 3 felső osztályában leendő tanítása tervét s minthogy éppen olyan szükséges-

nek érzi ezt a reformot a világkép és életfolytatás rendszeres tudatosítása érdekében a másik 2 középiskolai típusban is, ezekre is kiterjesztendőnek tartja a 3 évi filozófiai tanítást, azonban az utolsó évben is elégnek tart mindenütt heti 2 órát.

— m. b. —

Budapesti Kör.

— A Budapesti Tanári Kör 1920 november hó 7-én ülést tartott. —

Jelen voltak: Székely István elnök, Pintér Jenő, Ady Lajos, Bozóky Endre, Kujáni Gábor, Kemény Ferenc, Léway Ede, Marczinkó Ferenc, Cseh Lajos, Dongó Orbán, Faragó Andor, Frank János, Jámbor György, Kisparti János, Kresznerics Károly, Máthé Lajos, Nagy József Béla, Osztrogonac Ferenc, Romsauer Lajos, Szóts Gyula, Takáts György, Vayer Lajos, Vargha György és mások.

Székely István elnök megnyitja az ülést. Megnyitóbeszédében kifejti, hogy a középiskola még a régi, habár közgazdaságtant, egészségtant, gyorsírást tanítanak benne. A halálra szánt nemzetet csak erős nacionalista szellem mentheti meg. Az iskola szelleme nem változott, sem külseje. Az iskolákban felirat, márványtábla nem hirdeti, hogy kartársaink, tanítványaink életüket áldozták a hazáért. Osztályában a »Hiszek egy Istenben...« imádsággal kezdi és végzi tanítását.

Bozóky Endre tartotta meg ezután előadását iskolapolitikánkról. Előadó kultúrprogrammot szeretne látni a bölcsőtől az egyetemig, csak azután lehet szó a részletkérdésekről. A vörös rém az iskolákra feküdt, mert belátta, hogy akié az iskola, azé az ország. Statisztikát ad iskolákról, tanulókról. A tanügyi állapotokat adatokkal világítja meg és megállapítja a tennivalókat. Cél volt idegen anyanyelvű polgártársainkat a magyar nyelvre megtanítani és a magyar érzésnek felnevelni. Helytelen tanügyi politikát követtünk, mert a határokon állítottunk fel állami iskolákat és azokat nem mindig megfelelő személyezettel láttuk el. Az okos tanügyi politikának belülről kifelé kellett volna terjeszkedni. A politika volt a döntő, deledgetni kellett a perifériákat, amelyek a liberális többséget választották. Előadó 1911-ben a tanfelügyelői jelentések előadója volt a Közoktatásügyi Tanácsban, ezekre az adatokra hivatkozva megállapítja a következőket: 1. a falusi iskolákat jó helyen kell elhelyezni és jól felszerelni; 2. osztott iskolák legyenek, legalább kéttanítós iskolák, ezeket is később teljesen osztottá kell tenni; 3. új iskolákat felállítani, ahol erre a helyi viszonyoknál fogva szükség van; 4. óvoda legyen minden községben, elemivel kapcsolatban; 5. elemi iskolák számára új tantervet készíteni.

Az iskolák költségeit a parasztokra kell hárítani, ha tudnak ékszerekre áldozni, költsenek iskolákra is.

1911-ben egy tanfelügyelőség alatt 705 iskola állott! Az analfabéták számát csökkenteni kell felnőttek tanításával. A tanítónő anya- és csecsemővédelmet intézményesen gyakoroljon. A magzatelhajtókat büntetni, az egyikét megszüntetni kell. Az elemi iskolát életképesse kell tenni. A falusi gyermek járjon még négy évig az ismétlőiskolába. A tankötelesség két évvel tovább tartson. Tíz hónap legyen a szorgalmi idő, nem pedig csak hét hónap. Mezei munkákra ne használják az iskolaköteles gyermekeket. Huszadik életévéig köteles legyen az ifjú ifjúsági körökben munkálkodni. Ezek tanügyi teendőink.

Intelligenciát kell nevelni, tiszta parasztság nem állhat fenn. Az intelligencia nevelésére szolgál a polgári iskola. Ez ne akarjon középiskola lenni. A polgári iskola művelt polgárságot neveljen, a középiskola tudományos pályára készítsen elő. A polgári iskola a múlt kornak mostohagyermek volt. Rendtartása nincsen, felügyelete elégtelen és nem szakszerű. Négy év teljesen elég a polgári iskolának, melynek folytatása legyen a gazdasági, ipari, kereskedelmi, pénzügyi, közlekedési stb. pályára előkészítő szakiskola. Agrárállam vagyunk és nincs gazdasági középiskolánk. A középiskolákat előadó csak a háború előtti színvonalra akarja emelni.

Ajánlja a német nyelvet eddigi kedvezményes helyzetéből kivenni és az angollal, franciával fakultatívvá tenni. A gyakorlati nyelvismeret megszerzését kell célul kitűzni.

Érdekes mozzanat, hogy a tanítóképzés hat évig fog tartani, ezzel nem segítünk a bajon, mert a jelölteknek már korán kell pedagógiai, filozófiai stb. tanulmányokkal foglalkozni, ezzel nem tudnak megbirkózni. Inkább később, érettebb korban kellene kezdeni. Behatódóbbnak kellene lenni a polgári iskolai tanárképzésnek. A polgári iskolából ki kell szorítani az ott elégedetlen középiskolai okleveles tanárokat. A középiskolai tanárképzés ötéves legyen. Önálló tanárképzés, külön tanári karral és gyakorló iskolával. Az egyetem a tudományos képzése legyen. Tantervi változtatás kell. Előkészítő osztály legyen minden középiskolában, ebben mehetne végbe a szelekció, a mostani felvételi vizsgálat fölösleges és igazságtalan. Az előkészítő osztályból a polgári iskola II. osztályába mehetnének. Több időt szenteljünk természettudományokra és a nemzeti tárgyakra. Inkább irodalom, mint irodalomtörténet.

Kemény Ferenc hozzászólása után, ki előadó véleményét elfogadja, csak a német nyelv megszorítására nem tartja alkalmasnak a mostani időt, elnök az előadónak meleg szavakkal mond köszönetet az értékes előadásért.

Ezután anyagi ügyeink megbeszélésére került a sor. Több hozzászólás után a kör bizottságot küld ki tervezet készítésére. A bizottság tagjai: Szemkö Aladár, Gaál és Dongó Orbán.

Elnök a jelenlévőknek megköszönte a megjelenést s az ülést bezárta.

Dr. Kresznerics Károly, jegyző.

Budapesti Kör.

A Budapesti Tanári Kör április 2-án a kegyesrendi gimnázium rajztermében tartotta felolvasó-ülését *Székely István* elnöklete alatt. Az elnök üdvözölte *Sehr Ferenc* alezredest, a katonai főreáliskola parancsnokát, aki ez alkalommal először jelent meg körünkben, majd néhány szóval annak a várakozásnak adott kifejezést, hogy a készülő középiskolai reform a tanárság bevonása nélkül nem fog elkészülni; különösen szükségesnek jelezte az irreudenta tanoknak az iskolába való intézményes bevezetését. Azután bejelentette, hogy a haarlemi és dordrechtli tanárok gyűjtését (15.843-50 koronát) átvette, melyet az ottani kartársak értesítése szerint folytatni fognak. Annak idején a végleges összeg kiosztására bizottság kiküldését fogja kérni. — Erre *Bozóky Endre* kir. tanácsos benyújtotta indítványát a destruktív sajtó ellen, melyet a Kör *Méhes, Lévy* és *Kisparti* hozzászólása után elfogadott.

Következett *Székely György* előadása. A vallás és erkölcs viszonyát fejtegetve, rámutatott ezeknek közös gyökerére, a *kozmoszus életérzelemre*. Ez akkor támad, mikor az emberegén tudatára jut annak, hogy az ő *életérzelmét*: jólétét vagy rosszulletét nemcsak a saját belső organikus állapotai, hanem a külső világnak és életnek tőle sok tekintetben független eseményei, folyamatai határozzák meg, tehát ő nem egy zárt valami, hanem a természetben uralkodó *oksági láncolat*-nak egyik neme, ok és okozat egyaránt, mozgató és mozgott, mint *Aristoteles* mondta. Azonkívül alá van vetve a folytonos fejlődés törvényének. Ez a kozmikus életérzelem alapja és forrása úgy a filozófia, mint a vallásos *világnézet*nek. Két sarkalatos eleme, tényezője van egy magasabb erőtlől, hatalomtól való függésnek és saját végességünknek az érzése. Ezért maga nem azonos a speciális vallásos érzéssel. *Spinoza* azt a magasabb erőt, hatalmat mint a világ lelkét képzelte, a vallásos kedély *Istennek* nevezi. Vanak alacsonyabb és magasabb vallások, melyeknek értéke különböző. A pozitív vallásnak tartalma a dogma és a kultusz, amaz az értelemszerű, ez az akarathoz szól. A pozitív vallás olyan szellemi koncentráció, aggregáció, mint a filozófia és csak később válik ki a vallásból a képzet vagy az akarati tartalom, a tudomány és az erkölcs. Ebből fakad aztán az ellentét a hit és a tudás között, a teológiai ethika és a filozófiai ethika között. Mennél több ethikai elemet vesz

fel valamely vallás az idők folyamán és a fejlődés folytán, annál értékesebb tökéletesebb az. A keresztyén vallás tökéletesebb, mint a Mózes vagy a Buddha vallása. Vannak emberi természetek, melyek a szellemi tartalom iránt csak a vallás *sűriteti* formájában fogékonyak s a gyermeknek is megfelelőbb táplálék ez a koncentrált szellemi tartalom. A keresztyén felekezetek között a protestantizmusban több az *intellektuális* tartalom, a katolicizmusban az esztétikai és kultuszbeli tartalom. A kettőnek közös alapja lévén, nem vezethet gyűlölködséres és szétválásra, nem ellensége a nemzeti egységnek, ellenkezőleg, a vallás a lelkeket összetartó, összeforrasztó, nemesítő és ethizáló erőtenyező. A protestáns egyén lelkületileg közelebb állhat egy másik katolikus egyénhez, bár a dogmák el is választják őket. Magyarországon sohasem volt nagyobb szükség a *krisztiana konkordiára*, mint napjainkban. Egy új reformációra van szükség, de ennek a szintézis, a koncentráció jegyében kell megtörténnie, és nem a differenciáció, a szétválás elve szerint. Egy Tompa-citátummal záródott az előadás.

Az elnök az előadónak mélységes vallásfilozófiai értekezésért a Kőr köszönetét tolmácsolta és ezt a kijelentést a jelenlevők zajos helyeslése kísérte. Erre köszönetet mondott dr. *Lóky Béla* igazgatónak a terem átengedéseért és dr. *Kopp Tibornak* a meghívók elkészítéseért, mire az ülés véget ért.

KRÓNKA.

KIMUTATÁS

a Tanárok Nevelő Házára 1920 december 1.—1921 április 1-ig befolyt összegekről.

A budapesti VIII. ker. Tavaszmező-u. áll. főgimn. tanári karának adománya	1000.— K
A debreczeni áll. főreáliskola tanári karának adománya	150.— »
Dr. Bányai-Bischitz Béla adománya	108.— »
Dr. Málnai Mihály adománya	140.— »
A nagykovácsi ref. főgimn. Arany János Önképzőkör műsoros estélyének jövedelme	1000.— »
Később megnevezendő helyről (megszállott területről) Sajó Sándor közvetítésével	6356.80 »
Később megnevezendő helyről (megszállott területről) Sajó Sándor közvetítésével 6% kadikölcsön	100.— »
A budapesti X. ker. tisztviselőtelepi áll. főgimn. tanári karának adománya	350.— »
A budapesti VI. ker. áll. főgimn. igazgatóságától.....	170.— »
Az aszódi ág. h. evang. főgimn. tanári karának adománya....	500.— »
A soproni áll. főreáliskola tanári karának adománya.....	167.20 »
A kisújszállási ref. főgimn. tanári karának adománya.....	200.— »
A budapesti IX. ker. áll. főgimn. tanári karának adománya..	145.— »
A kaposvári áll. főgimn. tanári karának adománya.....	250.— »
Másodfokú fegyelmi büntetéssel sújtott középiskolai tanárok fizetésének terhére összesen	4196.14 »
A nagyikindai áll. főgimn. tanári karának adománya hadikölcsönkötvényekben	3000.— »
Osszesen.....	17833.14 K

A VKM. 108967/1920. V. sz. rendelete alapján az 1920/21. isk. évre beírt tanulóktól beszedett 5 koronák fejében befolyt a

Békéscsabai felső leány- és keresk. iskolától.....	970.— K
Budapesti I. ker. áll. főgimnáziumtól	4000.— »
Budapesti I. ker. áll. főgimnázium fiókintézetétől.....	1215.— »
Budapesti I. ker. községi leánygimnáziumtól	3355.— »

Budapesti II. ker. áll. főreáliskolától	3160.—	K
Budapesti III. ker. áll. főgimnáziumtól	2100.—	»
Budapesti IV. ker. községi leánygimnáziumtól	2850.—	»
Budapesti IV. ker. községi főreáliskolától	4295.—	»
Budapesti V. ker. áll. főgimnáziumtól	3500.—	»
Budapesti V. ker. községi leánygimnáziumtól	1120.—	»
Budapesti V. ker. áll. főreáliskolától	4120.—	»
Budapesti VI. ker. áll. főgimnáziumtól	3980.—	»
Budapesti VI. ker. felső leányiskola és leánygimnáziumtól	2900.—	»
Budapesti VI. ker. áll. főreáliskolától	3500.—	»
Budapesti VII. ker. Barcsay-u. áll. főgimnáziumtól	4815.—	»
Budapesti VII. ker. István-úti áll. főgimnáziumtól	4045.—	»
Budapesti VIII. ker. községi leánygimnáziumtól	2915.—	»
Budapesti VIII. ker. községi főreáliskolától	3010.—	»
Budapesti IX. ker. áll. főgimnáziumtól	1900.—	»
Budapesti X. ker. kőbányai áll. főgimnáziumtól	2310.—	»
Budapesti X. ker. tisztviselőtelepi áll. főgimnáziumtól	2830.—	»
Budapesti Málnai-téle felső leányiskolától	1060.—	»
Csongrádi áll. főgimnázium (Szentesi fiókintézet)-től	140.—	»
Debreczeni áll. főreáliskolától	2350.—	»
Erzsébetfalvai áll. főgimnázium (Bp. IX. ker. áll. főgimn. fiókintézet)-től	865.—	»
Esztergomi közs. főreáliskolától	1026-20	»
Gyöngyösi áll. főgimnáziumtól	2125.—	»
Jászberényi áll. főgimnáziumtól	1775.—	»
Kaposvári áll. főgimnáziumtól	3275.—	»
Miskolczi áll. főreáliskolától	1650.—	»
Soproni áll. leánygimnáziumtól	1040.—	»
Soproni áll. főreáliskolától	1974.—	»
Szegedi áll. főgimnáziumtól	1655.—	»
Szegedi áll. főreáliskolától	1200.—	»
Szentgotthárdi áll. főgimnáziumtól	965.—	»
Székesfehérvári községi leánygimnáziumtól	1815.—	»
Székesfehérvári áll. főreáliskolától	2640.—	»
Szolnoki áll. főgimnáziumtól	1665.—	»
Szombathelyi áll. főreáliskolától	2100.—	»
Tarpa (Beregszászi) áll. főgimnáziumtól	835.—	»
Ujpesti áll. leánygimnáziumtól	1065.—	»
Zalaegerszegi áll. főgimnáziumtól	1760.—	»
Összesen.....	95870-20	K

Harc téren elesett középiskolai tanárok árváinak (51 árva) nevelési segély fejében küldtünk

Összesen..... 24600.— K

Budapest, 1921 április hó 6-án.

Dr. Romsauer Lajos
pénztárnok

Géresi Kálmán †.

(1841—1921.)

Patriarcha-korban, de az utolsó percekig szellemi erejének teljes és kivételes frissességében hagyott itt bennünket a magyar tanárság egyik legtisztelietreméltóbb alakja és neszтора: Géresi Kálmán, debreczeni tankerületi nyugalmozott kir. főigazgató.

Elhúnyta nemcsak tanári rendünkre nézve gyász, hanem veszteség a magyar tudományosságra, s bizonyos vonatkozásban a magyar közéletre is, mert amannak a nemzeti történet- és irodalomtörténetírás terén érdemes munkása, emennek, főleg a Tiszántúl és református egyház közügyeiben, általánosan tisztelt vezető férfa volt.

Mint az idősebb protestáns tanférfiak legtöbbje, Géresi Kálmán is voltaképpen teológiát végzett, majd a 60-as évek derekán a pesti ref. főgimnázium-

nak lesz segédtanára. Itt volt tanítványa többek között Beöthy Zsolt is. Közben egyetemi előadásokat hallgat s jogi vizsgálatot tesz. A 70-es évek elején kerül a geszti kúriára, hol négy éven át Tisza Istvánnak és hugának nevelését vezeti, s így jut a legbizalmasabb baráti viszonyba a Tisza-családdal. Még geszti nevelő, mikor az ősi debreczeni ref. kollégium főiskolai tanárnak, s egyben a híres kollégiumi anyakönyvtár igazgatójának hívja meg, de új állása elfoglalása előtt Andrássy Gyula gróf külügyminiszter ajánlólevelével előbb Oroszországba megy s ott egy éven át a moszkvai és pétervári levéltárakban magyar történelmi vonatkozású oklevelek után kutat.

Hazatérte után elfoglalja kettős állását, melyeknek buzgó betöltése mellett arra is van ideje, hogy a Károlyi-család gazdag levéltárát hatalmas kötetekben kiadja. Közben élénk részt vesz Debreczen és a Tiszántúli egyházi, köz- és kultúrális-ügyeinek vezetésében, a Tiszántúli Ref. Tanáregyesületnek (a mai Ország. Ref. Tanáregyesület ősenek) elnöke, egyházmegyei, később egyházkerületi tanácsbíró s a Csokonai Körnek előbb alelnöke, később — évtizedeken át — elnöke. 1896-ban a debreczeni tankerület főigazgatója lesz, mely állásban 22 éven keresztül nagy szolgálatokat tett a magyar középfokú oktatásügynek.

Géresi Kálmánban a tudós, a pedagógus és a közéleti férfiú mellett mindig külön kellett értékelni az *embert*. A kálvinista puritánságnak aligha volt jellegzetesebb képviselője az utolsó félszázadban nála. Ez a puritánság nem képromboló türelmetlenségben, vagy különködő szordidusságban nyilatkozott meg, hanem az erkölcsi felfogásnak szigorúságában, a gondolkodás komolyságában s a hiúságot nem ismerő egyszerűségben. Egész sereg barátja miniszterré lett — közöttük Tisza István is, ki holtáig sűrűen érintkező és levelező baráti viszonyban volt vele — az *ordo*, *cím* és *rang* után tehát csak a kezét kellett volna kinyújtania Géresi Kálmánnak. S ő ki is nyújtotta, de csak azért, hogy — elhárítsa őket magától.

Ám ő csak saját magával szemben volt szigorú, a mások gyarlóságait ellenben mindig meg tudta érteni és bocsátani. Erkölcsi rigorozitása se vált komorsággá, hanem még a 80-ik életéve körül is frissen maradt, derűs kedéllyel párosult. Mély és buzgó vallásossága pedig egyaránt távolállott a köldök-néző túlzástól, avagy fanatikus türelmetlenségtől.

Nyolc évtizedre nyúló élete nem volcsó időnek hasztalan soka volt, hanem valóban »jó multság: férfimunka« — s az akácos debreczeni temető halottjára borongó emlékezéssel gondolunk vissza mindnyájan, akik őt közelebből ismertük és tiszteltük.

A. L.

Elhunyt kartársak. A következő kartársaink elhunytáról értesültünk:

Dr. Opré Tivadar egri áll. főreáliskolai tornatanár 1920 okt. 23-án, életének 34-ik évében.

Molnár Gyula nagykálloi áll. főgimn. igazgató 1920 december hó 17-én, 42 éves korában.

Géresi Kálmán nyug. tanker. kir. főigazgató, a Csokonai Kör elnöke, 1921 január hó 23-án, 80 éves korában.

Dr. Török Veremund, a soproni Sz. Benedekrendi kath. főgimnázium tanára 1921 február hó 18-án, életének 54. évében.

Dudinszky Emil nyug. főgimn. igazgató, c. főigazgató, 1921 március hó 4-én 67 éves korában Nagykállóban.

Simonyi Miklós egri áll. főreáliskolai r. tanár 1921 március 18-án, életének 38., tanári működésének 10-ik évében.

Illés István budapesti V. ker. áll. főgimn. tanár 1921 április 1-én 37 éves korában.

Változás a közoktatásügyi kormányban. A kormányzó úr öfömlétsége 1920. dec. 16-án kelt elhatározásával Haller István vallás- és közoktatásügyi minisztert állásától felmentette s utódává dr. Vass József egyetemi tanárt nevezte ki.

Haller István aránylag rövid ideig, egy esztendeig és igen nehéz időben állt a magyar közoktatásügy élén s így ideje sem volt ahhoz,

hogy nagyobb jelentőségű, a magyar közoktatásügy egész szervezetét lényegesen érintő problémákat megoldhasson. A középiskolai oktatás terén kiadott rendelkezései azt mutatják, hogy a középiskoláknak alászállott színvonalát emelni akarta. Mi magyar tanárok pedig szívesen gondolkodunk rá azért, mert érdeklődött sorsunk iránt, többször megfordult körünkben, meghallgatott minket s gyűléseinken volt számunkra mondanivalója és nem egy kérésünket teljesítette. Hogy nem tett többet érdekünkben — szeretjük hinni — nem rajta múlt.

Dr. Vass Józsefben, a jelenlegi miniszterben egyetemi tanár s nagytudású szociológus lett közoktatásügyünk vezetője s a mi sorsunk intézője. Múltja s az a megértés, mellyel egyesületünk vezetőségét s panaszainkat fogadta, s az a nagy fontosság, melyet a nemzetújjáépítő munkában ő a tanári munkának tulajdonít, reményeket ébreszt bennünk s hinnünk engedi, hogy közoktatásügyünk az ő személyében e fontos tárcának a nehéz időkben mindenképen hivatott betöltőjét, mi az élet szörnyű mostohaságával küzdő, a legprimitívebb megélhetésért állandóan élethalálharcot vívó és épen ezért, a továbbképzés lehetőségeitől megfosztott magyar tanárok benne megértő s ezt nem csupán szóval, de tettekkel is kimutató vezérünkre találtunk.

Az Országos Középiskolai Tanáregyesület küldöttsége Vass József miniszter úrnál. Dr. Lévy Ede egyesületi elnök vezetésével január 14-én egyesületünk tagjaiból álló nagyobb küldöttség járult újonnan hivatalba lépett miniszterünk elé abból a célból, hogy egyrészt az új minisztert hivatalba lépése alkalmából üdvözlje, másrészt pedig, hogy tájékoztassa őt a magyar középiskolai tanárok sanyarú helyzetéről és sérelmeinkről. A küldöttség tagjai voltak: dr. Pintér Jenő tankerületi főigazgató, Takáts György, Acsay István, Finály Gábor, Lóky Béla, Rados Ignác, Korpás Ferenc, Madai Gyula, Kisparti János, Marczinkó Ferenc. Lévy Ede elnök beszédében üdvözölte a minisztert, biztosította őt a magyar középiskolai tanárok munkakészségéről, nemes szándékairól s kifejezte, hogy az új Magyarország megépítésénél a miniszter minden tekintetben számíthat hazafias lélekből fakadó buzgalmunkra és munkánkra. Rámutatott arra, hogy a többi tisztviselői ágazatokhoz hasonlóan mi is a teljes összeomlás szélén állunk. Általános, tisztviselői mivoltunkból eredő sebeink annyira közismertek, hogy ezekkel most külön nem kíván foglalkozni, de kötelességének tartja, hogy speciális tanári sérelmeinket ez alkalommal feltárja s azok orvoslását kérje. Kéri a minisztert, hogy a 35 szolgálati év behozatalával előállott hátrányokat szüntesse meg s a régóta elmaradt előléptetéseket foganatosítsa. Státuszrendezésünket nem hajtották végre úgy, mint ahogy azt megérdemeltük, pályánk alig biztosít nekünk több előmenetelt, mint a csakis érettségi vizsgával rendelkező többi állami tisztviselőknél. Figyelmébe ajánlotta a helyettes tanárok ügyét is stb.

A miniszter úr válaszában megköszönte a bizalmat; kifejtette, hogy egynek érzi magát a professzorátussal s teljesen át van hatva a tanári hivatás fontosságától. Nem tesz már most pozitív ígéreteket, mert ilyen módon nem kíván olesó és pillanatnyi sikerekhez jutni, de megígéri, hogy tájékozódni fog s ezért kéri, hogy az itt elhangzott panaszokat

röviden foglaljuk írásba s juttassuk hozzá. Már most is átérzi, hogy itt a tanárokkal szemben méltánytalanságok történtek s épen ezért ígéri, hogy amit csak az ország mai, nehéz helyzetében meg lehet csinálni, azt ő meg fogja tenni. Ezt megtenni kötelesség, mert még sohasem háramlottak oly nagy és alapvető feladatok egy osztályra sem, mint aminő feladatok várnak most a magyar tanárokra.

A miniszter úr ezután behatóbban is érdeklődött bajaink iránt. Kívánságainkat egyébként írásba foglalva az audiencia után külön is eljuttattuk hozzá.

A Közlöny megjelenése. Többször hallottuk már a kérdést, helyesebben mondva panaszt, mikor jelenik meg már a Közlöny s egyáltalában miért jelenik meg oly ritkán? A panasz tényleg jogosult; tény az is, hogy az egyesületi élet, a vezetőség és a tagoknak, a köröknek egymással és a központtal való érintkezése a Közlöny ritkán való megjelenése miatt nem folyhat le azzal a vérkeringésszerű gyors, szabályos mozgással, mely életet, egymás inspirációján alapuló munkát teremthet. A mostani állapot nem élet, inkább csak rangdés egy jobb jövő reményében. A szomorú benne az, hogy nem is tudunk segíteni: hiányzanak hozzá az anyagi erőforrások. Hogy ezt mindenki előtt világossá tegyük, közöljük, mibe került Egyesületünknek a Közlöny ezidei évfolyama; az október 1-én 1—2 számmal megjelent 1 fves füzet nyomdai költsége 8884 kor. 34 f.; a decemberi 3—4. számú 2 fves füzet 14.309 K; az azóta emelkedett nyomdai árak következtében a mostani szám költsége 18.000 kor. körül fog járni. Ezzel szemben az egyesületnek van mintegy 1200 tényleg fizető tagja à 20 kor., ez összesen 24.000 koronát jelent. Ily nehéz viszonyok mellett többre igazán nem vagyunk képesek! Várjuk azt a boldog időt, amikor majd legalább is úgy mint a háborús években havonta egyszer pontosan megjelenhetünk. Addig is kérjük kartársaink szíves türelmét, lehetőség szerint segítségét s egyúttal ha ritkán is, de néha mégis csak megjelenő Közlönyünknek frásaikkal való támogatását is.

Tájékoztatásul — többeknek. Szó ért bennünket egyik-másik kartársunk részéről, hogy az elnökséghez vagy titkári hivatalhoz intézett beadványaik válasz nélkül, tehát eo ipso elintézés nélkül is maradtak s a hallgatásból a Központ nemtörődömségére vonnak következtetést. Ez tévedés, mert nincs olyan beadvány, levél vagy levelezőlap, amely itt lelkiismeretes megvizsgálásban s elintézésben ne részesülne. Ami az egyetemes tanárságot érintő gondolatot vagy kezdeményezést tartalmaz, azt felhasználjuk az általános akcióknál, ami egyéni ügy, azt jogos vagy jogtalan voltának mértéke szerint szemmel tartjuk a megfelelő fórumoknál. De hogy tett lépéseinkről esetről-esetre levélben beszámoljunk, erre őszintén szólva se papirosunk, se bélyegünk, se időnk. A kérdéses ügyek kedvező vagy kedvezőtlen elintézéséről t. tagjaink ügyis értesülnek vagy hivatalos úton, vagy pedig nyilvános publikáció útján. A levélírást ezért korlátozzuk mi — munkával és abnormis életterhekkel szintén megrakott egyesületi tisztviselők — csakis a legelkerülhetetlenebb esetekre. Amelyik tagtársunknak tehát akár közérdekű, akár egyéni vonatkozású, de fontos közölnivalója van, kérem, csak forduljon hozzánk továbbra is teljes bizalommal, mi mint felfogó és továbbító állomás minden komoly esetben teljesítjük a kötelességünket még akkor is, ha talán levélbeileg nyomban nem is ekhózzunk vissza rá. *Dr. Madai Gyula* főtitkár.

Kinevezések. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére a kormányzó úr ő főméltósága *Vass Bertalan* tanker. kir. főigazgatót és *Faith Mátyas* áll. főreálisk. igazgatót az V.; *Gedeon Alajos*, *Szöke József*, *Mayer György*, *Kardos Albert*, *Tompá Árpád*, *Kovács Gergely*, *Rédai János*, *Kuzmics Ferenc*, *Mozog István* állami fiúközépiskolai, *Ottrok Mihály*, *Czeizel János*, *Vozári Miksa*, *Gajda Béla*, *Schill Fülöp* állami leányközépiskolai igazgatót, továbbá *Hauszner Ignác*, *Bozsénik Béla*, *Rácz Soma*, *Hortobágyi Zsigmond*, *Krisztáni István*, *Király László*, *Huszár Frigyes*, *Pálffy József*, *Farkas János* és *Jancsó Géza* áll. fiúközépiskolai rendes tanárt a VI. fiz. osztályba,

rangsorozás szempontjából 1919. évi január hó 1-től kezdődő hatállyal kinevezni méltóztatott.

Státuszrendezés. A közalkalmazottak Nemzeti Szövetségének középiskolai csoportjai 1921. ápr. 10-én Acsay István elnöke alatt tartott ülésében Ince József előadása után státuszrendezési kívánságainkat a következőkben állapították meg: A rendes tanár a VIII. fizetési osztályba neveztesse ki és az V. osztályban végezzen. Az egyes fizetési osztályokban a tanárok a következőképpen osztassanak be: az összlétszám (igazgatókkal együtt) 10%-a az V., 30%-a VI., 30%-a VII. és 30%-a VIII. fizetési osztályba. Az V. osztály aránya úgy állapítandó meg, hogy az igazgatók 58%-a, a rendes tanárok 5%-a neveztesse ki az V. osztályba. A helyettes tanárok legfeljebb 3 évre a IX. fizetési osztályba, a gyakorló tanárok pedig a X. fizetési osztályba soroztassanak be. Ez a státuszrendezés nem hártana nagy megterhelést az államkincstárra, emelne a tanári pályát s az annyi energiát elpazarolt speciális tanári sérelmeknek kiküszöbölését hozná maga után.

A Közzolgálati Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége már a múlt év folyamán részletesen megindokolt memorandumban fordult a kormányhoz, s e memorandumban egyrészt rámutatott: mire van jogos igényük még az állam mai nehéz helyzetében is a tisztviselőknek, másrészt e jogos igények biztosítását kérte. Mivel ez a memorandum még elintézését nem nyert, a Szövetség egyes szakcsoportjai küldöttségileg felkeresték illetékes miniszterüket s megsürgötték a felterjesztés elintézését. A kultuszminisztériumi tisztviselők, a középfokú és elemi iskolák csoportja dr. Pogány Frigyes min. tanácsos vezetésével járultak Vass József miniszter elé. Dr. Pogány Frigyes beszédében rámutatott arra, hogy a magyar tisztviselői kar a legnagyobb nélkülözések, nyomorúság ellenére is becsülettel teljesítette kötelességét, de minthogy komoly bajoktól lehet tartani, kéri a miniszter útján a kormányt, vegye az összel benyújtott javaslatokat tárgyalás alá, különben a Szövetség a következményekért nem vállalhat felelősséget.

A miniszter válaszában kijelentette, hogy ő nem akar könnyelmű ígéretek tenni, ismeri a tisztviselők szörnyű helyzetét, kijelenti azonban, hogy a tisztviselők kérelmét a mai viszonyok között az állam teljesíteni nem tudja. A teljesítésnek a következő módjai lehetnek: 1. Vegyük el a milliárdokat, a milliókat, de talán a százazreket is (s ki tudja, hol lehet megállni) azoktól, akik ezzel rendelkeznek. De ez a kommunizmus, ezen már egyszer keresztül mentünk. 2. Ismét megindítjuk a bankóprést, de ez csak a drágulást fogja előidézni s még nehezebb viszonyokat teremti. 3. Az ország gazdasági helyzetének javítása, valutánknak a szomszédos államok valutájával való egyenlősítése. Ezt remélhetőleg ősszel el fogjuk érni s akkor a tisztviselőknek aránylag jó helyzetük lesz. A tisztviselők nyugodtak lehetnek, hogy fizetésük a pénz értékének tetemes feljavulása esetén is 1921–22-ben a mostani marad.

Új alapító tag. *Frencz Géza*, újpesti áll. főgymnáziumi tanár, az egyesület vezetőségéhez írt levélben hivatkozva arra, hogy »Tanáregyesületünk mily becses munkát végez nemcsak tagjainak érdekeiért, hanem a magyar nemzetnevelésért s ezáltal hazánk jövődjének erkölcsi boldogulásáért is« — bejelentette, hogy 500 koronával az egyesület alapító tagjai sorába lép.

A magánvizsgálati díjak felemelése. Egyesületünk kérelmére a minisztérium a középiskolai felvételi, magán érettségi és javítóvizsgálatok díjait szabályozó rendeletet — méltányossági okokból — odamódosította, hogy a magánvizsgálat díját 1–1 tárgy után 75 koronában, az érettségi vizsgálat díját a nyilvános tanulókra nézve 150 K, a magántanulókra nézve 300 K-ban állapította meg. E módosítással szemben viszont azok a tanulók, akiknek a hivatkozott rendelet 7. pontja értelmében kedvezményes vizsgadíjra van igényük, a most megállapított vizsgadíjaknak $\frac{2}{3}$ része alól mentendők fel. A rendkívüli időben tartott magánvizsgálatokért a fenti díjak másfélszerese fizetendő.

Meghívó a Tanárok Özvegyeit és Árváit Segítő Országos Egyesületnek 1921. május 22-én d. e. 10 órakor Budapesten, az V. ker. Markó-utcai áll. főreáliskola tanácstermében tartandó *negyedik rendes közgyűlésére*. Ezt megelőzően d. e. 9 órakor igazgatószobai, illetőleg választmányi ülés lesz ugyanott. *A közgyűlés napirendje:* 1. Theisz Gyula dr. elnök megnyitója. 2. Szóts

Gyula titkár jelentése. 3. Romsauer Lajos dr. számvevő jelentése. 4. Steller Ignác számvizsgáló jelentése. 5. Határozathozatal a tisztviselőknek és az igazgatóságnak szóló felmentvény megadásáról. 6. Az igazgatóság javaslatai az özvegyi segélyösszeg megállapításának, valamint a titkár és számvevő tiszteletdíjának ügyében. 7. Indítványok. — Alapszabálmódosítás. 8. Tisztújítás. Az indítványok május 21-ig frásban nyújtandók be Theisz Gyula dr. elnöknel (I., Krisztina-körút 61.). (Alapszabályok 46. § 4. p.) *Az elnökség.*

A Tanárok Árváit és Özvegyeit Segítő Országos Egyesület igazgatósága áthatva annak a kötelességnek az érzetétől, mely az Egyesület fejlődése körül reá nehezedik, elhatározta, hogy a tagok segítségével új lendületet visz bele az Egyesület működésébe.

1921 május 22-re Budapestre közgyűlést hív össze. A közgyűlés elé fontos javaslatokkal kíván lépni. Az alapszabályt akként kívánja módosítani, hogy a tagdíjat, mely 25 K-t tesz ki, egyszerre előre kelljen fizetni, nem pedig havi 2 K-ás részletekben. Mindenki előtt világos lehet, hogy ez az Egyesületnek nagy kamattöbbletet, a számvevőnek pedig roppant munka- és papíryanagymegtakarítást jelent. Kérjük tisztelt tagtársainkat, hogy már most is alkalmazkodjanak ehhez a nemsokára kötelező erővel életbelépő újításhoz. A fiókelnökök pedig szíveskedjenek minden pénzküldemény rendeltetését a számvevővel levelezőlapon tudatni.

Az igazgatóság javasolni kívánja a közgyűlésnek, hogy az özvegyi segélyt évi 160 K-ra emelje föl. Hogy ezt az Egyesület elbíra, ahhoz a jövedelem szaporítása szükséges, ez pedig a tagok buzgóságától függ. Felkérjük azért tisztelt tagtársainkat, főleg fiókelnökeinket, szíveskedjenek hangversenyek, ünnepélyek rendezésével, adományok, vizsgadíjak százalékának gyűjtésével, koszorúmegváltással és más hasonló eszközök felhasználásával az Egyesület hagyományaihoz visszatérve a jövedelmet a régi keretek közé fölemelni.

Az igazgatóság arra nézve is javaslatot kíván tenni, hogy a Tanáregyesület mindenkor elnöke és az Egyesület tiszteleti tagjai az igazgatóságban helyet foglaljanak és hogy az igazgatóság tagjai szabadon legyenek választhatók. (A mostani alapszabályok szerint csak a választmány kebeléből választhatók.)

Az igazgatóság azzal a felhívással fordul tisztelt tagtársaihoz, hogy a közgyűlésen minél számosabban megjelenni és öt érdeklődésükkel támogatni szíveskedjenek. — *A titkár.*

Elnök: Theisz Gyula dr. I., Krisztina-körút 61. Számvevő: Romsauer Lajos dr. I., Fehérvári-út 56a. Titkár: Szóts Gyula I., Mátray-u. 5.

Finn-ugor tanárgyűlés Helsingforsban. Míg a világháború bennünket, magyarokat megfosztott hazánk nagy részétől, testvéreinknek, a finneknek és az észteknek szabadságot és függetlenséget hozott és pedig oly mértékben, amilyenről álmodni sem mertek. A nemzeti fölbuzdulás minden téren kedvet és pezsgő életet támaszt a két főlzabadult nép körében s ennek egyik eredménye az az elhatározás, melyre a finn és az észt tanférfiak jutottak. 1921 június havában Helsingforsban az összes finn-ugor népek részvételével tanáris tanítógyűlést rendeznek, melyen megvitatják mindama kérdéseket, melyek a nevezett népek testvéri együttérzésének fölkeltésére és ápolására s iskolaügyük fejlesztésére, fölvirágoztatására vonatkoznak. A három napig tartó tanácskozás után kirándulások lesznek Finnország gyönyörű vidékeinek s a nevezetesebb tanintézeteknek megismertetésére. A gyűléssel kapcsolatban nagyszabású tanügyi kiállítás nyílik meg Helsingforsban, melyen be akarják mutatni mindazt, amit a tanítás terén a finn, a magyar és az észt géniusz újat és szépet alkotott. Hogy e nagy célt elérhessék, az egyes országok kormányait és tanügyi vezéreit támogatásra, jóindulatú segítségre kéri föl a helsingforsi főrendező bizottság. Nálunk különösen a *Turáni Társaság* fogadta örömmel ez eszmét, mely a turáni gondolat megvalósítását nagy lépéssel fogja előbbre vinni. A bizottság, melynek a Magyarországon is ismert nevű *Ojansuu Henrik* egyetemi tanár és *Jotuni Alfréd*, a helsingforsi iskolák felügyelője tevékeny tagjai, a magyar osztály ügyeinek vezetésére dr. *Bán Aladár* tanárt, mint a Finn és az Észt Irodalmi Társaság tagját kérte föl, ki az érdeklődőknek felvilágosítással szolgál. (Lakása: Budapest, I., Bercsényi-utca 5.)

KÖNYVSZEMLE.

Dr. Tóth Tihamér: Levelek diákjaimhoz. I. Tiszta férfúság. II. Dohányzol? III. Ne igyál! Még oláh cenzura éktelenkedik azon a három különben kellemes megjelenésű füzetben, amelyre a Közlöny soványága és ritka megjelenése miatt csak most hívhatom fel a figyelmet. Pedig határozottan figyelmet érdemelnek. A szerző bátor kézzel és rendkívüli pedagógiai tapintattal nyúlt hozzá a kényes témák megvilágításához. Az időpontot is jól választotta meg. Mert sohasem volt oly szükség az ifjúság őszinte útbaigazítására, mint a forradalmak lélekromboló munkája után. Az ifjúsági könyvtárak kezelői igen jó szolgálatot tesznek a nevelés ügyének, ha minél több példányban adják az ifjúság kezébe az illusztrált füzeteket. (Kaphatók a szerzőnél: IV., Papnövelde-u. 7.) — *Sz. Gy.*

A bolsevizmus Magyarországon. Andrássy Gyula gróf, Matlekovits Sándor, Berzeviczy Albert, Wlassics Gyula báró közreműködésével szerkesztette *Gratz Gusztáv*. 864 l. Budapest. 1921. A Franklin-Társulat kiadása. Ára 480 korona.

133 napig tartott a tanácsköztársaság uralma hazánkban. Mintha csak a rombolás fúriái szabadultak volna az ötéves háborútól és egy forradalomtól megtépázott, agyongyőrt országra, úgy láttak neki a »magasabb társadalmi rend, a boldogabb jövő előkészítője«, hogy elpusztítsanak itt mindent, amit a polgári társadalom kultúrája alkotott. Nem csoda, ha ez az aránylag oly rövid időszak — az új rend visszatérése után — egyre-másra e 133 nap összefoglalására serkentette arra hivatott és kevésbé hivatott tudósainkat és íróinkat. Az eddig megjelent munkák közül úgy értéke, mint terjedelme az elsőrendű és hivatott munkatársak kitűnő megválogatása tekintetében magasan kiemelkedik a Gratz Gusztáv szerkesztésében megjelent mű: A bolsevizmus Magyarországon.

Sajnos, nincs terünk, hogy e művel részletesebben foglalkozzunk. A bevezetésben a szerkesztő, Gratz Gusztáv mélyreható tanulmányban foglalkozik azokkal a hajtörőkkel, melyek a bolsevista mozgalmat általában és különösen Magyarországon felidéztek s néhány vonásban megrögzíti e mozgalom jelentőségét úgy az általános emberi fejlődés, mint pedig Magyarország szempontjából. A kötet első könyve az állami és politikai élettel, a II. a gazdasági élettel, a III. a közigazgatás, igazságszolgáltatással, a IV. a kultúrával foglalkozik. Kiegészíti a kötetet Berzeviczy Albertnek a bolsevizmus alatt írt naplója.

Bennünket, középiskolai tanárokat kétségtelenül a IV-ik, a kultúrával foglalkozó könyvnek a közoktatásról szóló fejezete érdekel elsősorban. E fejezetet Imre Sándor, Riedl Frigyes és Császár Elemér írták. Imre Sándor a tudós tárgyilagosságával számol be a bolsevistáknak a kisdédóvó, a népiskolák, a tanítóképzés terén elkövetett rendszertelen, kellemetlen át nem gondolt, a »minden-áron változtatni« elvet szem előtt tartó, kapkodó intézkedéseiről, Császár Elemér pedig színes, érzéssel és lendülettel megírt részben a főiskolák helyzetét festi meg e nehéz napokban. Hogy mit élt át a középiskola a tanácsuralom alatt, azt aránylag rövid tanulmányban Riedl Frigyes eleveníti meg.

A nagy felforgatóknak a bolsevista káté volt az evangéliumuk. Céljaik, melyek megvalósítása érdekében középiskolában dolgoztak: 1. A proletár osztályuralom megalapítása. 2. A nemzetköziség és a hazafias szellemnek kiirtása. 3. A tanulóknak új állami életre nevelése. Közoktatási eszméiket különböző forrásokból merítették: a párisi kommun eszméiből, Marx irataiból, de főleg a német szocialisták tanügyi programjából. Meg akarták valósítani a német szocialisták által ideálul elfogadott Egységes Iskolát, mely minden tartóztató tagolás és megszakítás nélkül az első iskolai évtől a legmagasabbig viszi a tanulót. A magyar bolsevisták azonban itt sem a német eredeti mintát állították maguk elé, hanem szolgailag lemásolták az orosz viszonyok közé átültetett, orosz sajátosságokkal és zavarossággal elrontott Egységes Munka-iskolát.

Hogy mi mindent műveltek a középiskolákkal, azt mindnyájan végig-szenvedtük s Riedl Frigyes művészi előadásában még egyszer átélhetjük. Valóságos dühvel vetették rá magukat a középiskolára, melyet a hazafias neve-

lés és a burzsoá osztály iskolájának tartottak. Gyors egymásutánban jöttek: az államosítás, (de a budapesti iskolák a község kezén maradtak!) a főigazgatóságok eltörlése, művelődési osztályok, új iskolavezetők. Itt a fődolog az volt, hogy az iskolavezető kipróbált szocialista-kommunista legyen, de nem egy esetben politikai mult nélkül is neveztek ki ilyen új igazgatókat; ily esetekben azután egyoldalúan inkább az illetőnek vallására voltak tekintettel. A tanítói, diákbizottságok létesítése, az ifjúság forradalmosítása, a tanulóknak a tanárokkal, helyesen tanítókkal mint »kizsákmányoló szellemi kapitalistákra« való ráuszítása, a nemi felvilágosítás, osztályzatok, vizsgák, érettségi vizsgálat eltörlése, tanítói cím, hetenkénti bérfizetés stb. Szóval: a tanácskormány »lázos tevékenységet látszott kifejteni a középiskolák átalakítására nézve; de ha azt kérdezzük, mit teremtett a középiskolákban? azt kell felelnünk: Semmit! Működésük kapkodás volt, »sok mindenféle épületet lerontottak, de építeni nem építettek semmit!«

E nagy munka, hazánk legszomorúbb idejének, nemzetünk legnagyobb süllyedése korának története, a késő utódok ámulva fogják olvasni e lapokat s hitetlenül fogják rázni fejüket; nem fogják elhinni, hogy volt Magyarországon egy időszak, mikor saját fiai tudatosan akarták megölni hazájukat. r.

BEKÜLDÖTT KÖNYVEK.

Dr. Imre Lajos: Vezérjónál az ifjúság gondozására. Magyar Paedagógiai Társaság Könyvtára. 3. sz. Budapest, Franklin társulat. Ára 80 kor.

Szekfü Gyula: Három nemzedék. Egy hanyatló kor története. Budapest. 1920. Élet irod. r. t. kiadása.

Dr. Takács György: Történelem leányközépiskolák VII. o. számára. A magyar nemzet története. Budapest, Az Athenaeum kiadása.

Váry Rezső: Szibéria. Képek a magyar hadifoglyok életéből.

Váry Rezső: Az aranymarkolatú kard. Elbeszélések. Budapest. Légrády testvérek kiadása.

Benedek Marcell: A modern világirodalom 1800–1920. Kultura és tudomány. 31. sz. Budapest. Franklin-Társulat kiadása.

Dr. Gulyás József: Pompa és a nevelő oktatás. Sárospataki Hírlap füzetek 4. f. Sárospatak, 1920.

Zászlónk Diákkönyvtára: Karácsonyi elbeszélések. 13. sz.; *Janeiro: Karcsi, a mintadiák válogatott kalandjai* 14. sz.; *Tordai Ányos: Mikes Kelemen.* Ifj. színjáték 4 képben. 15–16. sz.; *Sárányi István: A magyar aviatika története.* 17. sz. Budapest. 1921. a Magyar Jövő irod. r. t. kiadása.

Harsányi István: Gyöngyösi István és László sárospataki diáksága. Sárospataki Hírlap füzetek 5. sz. Sárospatak, 1920. Ára 8 kor.

Fodor Árpád: Gyermeknaplár 1921-re. Az Orsz. Állatvédő Egyesület kiadása. 5 kor.

Horváth János: Aranytól Adyig. Pallas kiadása.

Szekfü Gyula: Széchenyi igéi. Pallas kiadása.

Lovász Károly: Szívem. Pallas kiadása.

NÉVSORA

azon tagoknak, akik az 1920 szept. 15. és dec. 1. között tagdíjat fizettek: (Folytatás.)

1919/20-ra: Wirth Gyula, Zimányi Dániel, Zimányi József, Zipser Sándor, Zolnay Dezső (10 K), Zöldi Mihály.

1920/21-re: Acsay István, Alliquander Lajos, Almássy Imre, Ambrózy Pál, Ádám Gyula, Ányos Mihály, Balázs Sándor, Baranyai Mária, Bardócz Lajos, Barkász Lajos, Barta Mór, Barthos Indár, Bán Aladár, Benedek Margit, Beges István, Bielek Dezső, Bodor Aladár, Boltizsár József, Borzovay Béla, Böhmán József, Brenndörfer János, Buday Károly, Bujdosó József, Csabai István, Csallóközy Jenő, Csanádi Sándor, Cseh Lajos, Csepregy Kálmán, Cserey Adolf, Csetri Károly, Csopey László, Csuday István, Czékus Kálmán, Danczer Béla, Dér István, Dingfelder Ede, Domonkos Károly,

Dörner István, Elek Oszkár, Endrei Gerzson, Endróci László, Eskulits Ferenc, Édes Jenő, Farkas Ignác, Fáy Árpád (még 16 K), Fellegi Alajos, Finály Gábor, Fodor Árpád, Fodor Ferenc, Földi Béla, Frank Ferenc, Fröhlich Károly, Futó Mihály, Gazda Samu, Gazdag Lajos, Gáspár Pál, Geréb József, Gombos F. Albin, Govrik Sándor, Görög Imre, Grabovszky Camill, Greszler Gyula, Gröger Rezső, Győri János (még 14 K), Hajdu János, Hoffmann Miksa, Hollendonner Ferenc, Homonnai Imre, Horváth Béla, Horváth Elemér, Hruska Károly, Hunyadi József, Incze Lajos, Jánosi Béla (Bp.), Karády Győző, Kemény Ferenc, Keresztes Miklós, Kerékgyártó Árpád, Kiss Gyula, Kiss Pál, Klenka János, Koczab Frigyes, Koczogh András, Koch Nándor, Kohlbach Bertalan, Kopp Tibor, Korpás Ferenc, Kossányi Béla, Kottász József, Kovács Dezső, Kovács Miklós, Kovács Sándor, Kresznerics Károly, Krikler Ferenc, Krizsán Gyula, Kronberger Ede, Kujáni Gábor, Kurtz Sándor, Ladányi Emil, Lasz Samu, Lányi Ernő, László Ignác, Lenkei Henrik, Lersch Ernő, Lévy Ede, Lissák Jenő, Losonczy Lajos, Lovas Imre, Martos János, Marezinkó Ferenc, Matkovics László, Matusik István (még 14 K), Máté Lajos, Medveczky Lajos, Mészáros Ignác, Miklóssy István, Mirkva János, Mixich Lajos, Nagy István (Bp.), Neiszer István, Nikodemusz János, (8 K), Neukomm Gyula, Obendorf Károly, Oberle Károly, Olgyai Bertalan, Ondrus Pál, Osztrogonác Ferenc, Pais Dezső, Papp Dezső, Papp Ferenc, Pauer Arnold, Pázmány József, Petényi István, Péch Aladár, Pongrácz Alajos, Radó Simon, Radnai Béla, Ragán Béla, Rác Jenő (4 K), Rác Samu, Reissig Adolf, Reibner Márton, Regényi Sándor, Rédei Kornél, Rodt Lajos, Romsauer Lajos, Rózsa Kálmán, Schidella István, Schmidt Márton, Schmiedt Mária, Schweiger Sándor, Simon László, Soós Sándor, Stagl Artur, Staud János, Steller Ignác, Stimakovics László, Sulyok János, Szabad Ferenc, Szabó Ferenc, Szalay László, Szalóki Róbert, Szemere Samu, Szemethy Béla, Szemkő Aladár, Szentesi Béla, Széky István, Szijártó Miklós, Szinnyi József (12 K), Taborszky Ottó, Takács Andor, Teke Sándor, Tompa Béla, Tóth Géza, Tordai Ányos, Trombitás Gyula, Turkovich Ferenc, Ughy Endre, Vajnóczky István, Vajthó László, Valentin József, Vaszkó Ákos, Veszprémi Vilmos, Vida Sándor, Vujsz János, Walther Béla, Winter József, Woyciechowszky József, Zimányi Dániel, Zimányi József, Zipser Sándor, Zöldi Mihály.

1921/22-re: Barthos Indár, Gáspár Pál, Matusik István (4 K), Rodt Lajos.

1922/23-ra: Barthos Indár (20 K).

1923/24-re: Barthos Indár (10 K).

Előfizettek 1918/19-re: a kaposvári közs. felső kereskedelmi iskola, a kecskeméti ref. főgimnázium.

1919/20-ra: a kecskeméti ref. főgimnázium.

1920/21-re: g. békéscsabai ág. ev. főgimnázium, a budapesti katonai főreáliskola, a győri áll. polgári fiúiskola, a kaposvári női felső kereskedelmi iskola, a kecskeméti ref. főgimnázium, a kőszegi katonai alreáliskola, a nagykanizsai MOVE sajtóosztály, a sárbogárdi községi gimnázium, a soproni áll. polgári fiúiskola.

Felvételi díjat fizettek: Bardócz Lajos, Barkász Lajos, Brebovszky Elemér, Csabai István, Dingfelder Ede, Fodor Árpád, Földi Béla, Gáspár Pál, Grabovszky Camill, Hermann Győző, Hollendonner Ferenc, Horváth Elemér, Hruska Károly, Kerékgyártó Árpád, Kiss Gyula, Klenka János, Korpás Ferenc, Kossányi Béla, Krikler Ferenc, Kujáni Gábor, Losonczy Lajos, Marx János, Matkovics László, Nagy István (Bp.), Nagy Pál, Neukomm Gyula, Oberle Károly, Osztrogonác Ferenc, Péch Aladár, Radnai Béla, Schweiger Sándor, Sulyok János, Szalay László, Szentesi Béla, Szőke Elemér, Taborszky Ottó, Takács Andor, Teke Sándor, Trombitás Gyula, Vaszkó Ákos, Wirth Gyula, Zipser Sándor. Összesen 42 tag.

Budapest, 1920 dec. 3.

Dr. Romsauer Lajos,
pénztárnok.

István, Hegedüs Izidor (10 K), Heinlein Istvánné, Heinrich Gusztáv, Heiser Mihály, Heller Bernát, Hemző Lajos, Hencz Antal, Hensch Artur, Herbály András, Hermann Győző, Hettesheimer Ernő, Hetvényi Lajos, Hirschberg Jenő, Hittrich Ödön, Hoffmann Károly, Holló Alajos, Hollós Ildefonz, Hollós János, Hollós Béla, Hollós Kálmán, Hommer József, Hornyánszky Viktor, Horvay Róbert, Horváth Antal, Horváth Ferenc, Cz. Horváth Gyula, Horváth János (Bpest), Horváth József, Hosszú Lajos, Hudyma Emil, Ignátz Ernő, Ila Tóth József, Imre Lajos, Jaeger Imre, Jakuts István, Janecz Erzsébet, Janicsk József, Jánossy Béla, Jesch Mátyás, Jégh Gyula, Jókay Lajos, Jólész Béla, Jóvér Antal, Józsa Menyhért, Józsy Ferenc, Juba Adolf, Jurkovich Viktor, Katona Mihály, Karai Sándor, Kardos Albert, Kardos Ilona, Kálmán Piroksa, Kálovics Rezső, Kályáni Ferenc, Kárpáti Károly, Kárpáti Kelemen, Kecskeméthy Lajos, Kellemen Károly, Kemenes Illés, Kengyel Miklós, Kertész Ilona, Kilár István, Király László, Kirner Dezső, Kis Albert, Kissparti János, Kiss Ferenc, Kiss István, Kiss Lajos, Klekner János, Kletz Gábor, Klug Lipót, Kmoschek Elek, Koch Antal, Koch István, Kocsis Gábor, Kollwentz Rezső, Kolos Lajos, Konez Erzsébet, Kondor József, Konrád Teréz, Kontz Aurélné, Koren Dénes, Koritsánszky-né Kubass Anna, Kosch János, Kosch Rezső, Kosztolányi Gusztáv, Kosztolányi Zoltán, Kovács Géza, Kovács Gyula, Kovács János (Bp.), Kovács Jenő, Kovács Lajos, Kovács Antal, König József, Korber Tivadar, Kőrös Endre, Kőrösi Henrik, Kőrösi Sándor, Kővári Aladár, Králik Gusztáv, Krécsy Béla, Krémusz Róbert, Kronberger Béla, Kronstein Béla, Krywald Ottó, Kubacska András, Kulcsár Endre, Kuthy Erzsébet, Kuthy József, Kutlik Endre, Laky Mátyás, Lauringer Ernő, Láczer István, Láng Éde, László Mihály, Lázár Jánosné, Lázár József, Cs. Lázár Ottó, Legányi Dezső, Lehel István, Lengyel Jenő, Lengyel Miklós, Leszczynski Kornél, Lezsánszky Ferenc, Lévai Sándor, Liberman Manó, Lindtner Mátyás, Lintia Izsák, Liska János, Losonezi Jenő, Losonezi Zoltán, Lőrincz Gyula, Madai Pál, Madáchy István, Madzsar Gusztáv, Madzsar Imre, Magdies Gáspár, Magi Antal, Major Aladár, Major Károly, Majoros Béla, Majorné Kenessey Anna, Makó Irén, Makoldy Viktor, Marezell Mihály, Maressek Tibor, Marosi Arnold, Marton Boldizsár, Mathiasz Artur, Matolesy László, Matusz György, Matyó Sándor, Mattyasovszky Kasszián, Maurer Endre, Mágoesi-Dietz Sándor, Málnai Mihály, Mányoky Vilma, Márczy Béla, Márczyné Szathmáry Ilona, Márkus Jenő, Márton Jakab, Márton Nándor (12 K), Mártonffy Józsefné, Mátéfi Mária, Mátrai Ferenc, Mázy Engelbert, Mentovich Ferenc, Mezey Sándor, Mező Ferenc, Méhes Gyula, Mérey Gyula, Mihalovits Alajos, Mihályi Ernő, Miklósvári Endre, Miklósy Ferenc, Miklósy István, Mikola Sándor, Milakovszky László, Moeskonyi József, Mokos Gyula, Molecz Béla, Molnár Bertalan, Molnár József, Molnár Szulpic, Moravcsik Géza, Moravcsik Gyula, Morvay Ferenc, Muzsi János, Müller József, Müller Kálmán, Müller Lajos, Nagy Imre, Nagy István, Nagy János, Nagy Márk, Nagy Miklós, Nagy Kálmán, Nagy Lajos, Nagy Zsigmond, Nádasdi Alajos, Nádasdi József, Nánay Béla, Neisser Irén, Nelky István, Nessler Alajos, Neumann Jenő, Nissler Teodor, Novák Kálmán, Nyáry Béla, Nyilasy Lajos, Oberle József, Odor Henriette, Olasz Imre, Oláh Károly, Oláh Sándor, Ollé István, Olofson Gusztáv, Opper Imre, Orosz József, Orovecz Lajos, Országh József, Osváth Gedeon, Osváth Gyula, Osváth Ödön, Óváry Imre, Óváry Zoltán, Örvös Károly, Pammer Odiló, Palatin Gergely, Pap Zoltán, Papp Ferenc (Debreczen), Papp Imre, Papp József, Papp Károly (Debreczen), Partecsih Vince, Patay Pálné, Patkó József, Pauer Imre, Pazár Lajos, Pálffy József, Páthy János, Pásztor József, Pátkay Imre, Pecz Vilmos, Peczina Endre, Perepatits István, Perhács Sándor, Pesti Balázs, Petrich Béla, Petrován Oszkár, Petz Gedeon, Péchy Alán, Péter Pál, Piukovich Sándor, Pintér Kornél, Póka Gyula, Pokorny Emánuel, Polay Vilmos, Polgár Sándor, Pollner Arnold, Poór Sándor, Porcs Kálmán, Posch Jenő, Posch Károly, öz. Radnai Jenőné, Radó Endre, Rayman János, Rátka Károly, Reithoffer Rezső, Renner János, Resofszky Zoltán, Réthi Prikkel Marián, Réti Béla, Révész Lajos, Richter Rezső, Ritter Jenő, Róder Pál, Roseth Arnold, Rubinyi Mózes, Ruttkay Irén, Safáry Irma, Sallay Géza, Sándor Pál, Sárközy Pál, Schlatter Alfrédné, Schlosser János, Schmidt József,

Schneider Mátyás, Schnirtzné Scholtz Margit, Scholz Irén, Schwarz Artur, Schwirian József, Schwirian László, Sereghy Lajos, Singer és Wolfner, Simkó Gyula, Simon Ignác, Simonyi Gyula, Sinczky Géza, Sinka Sándor, Skrovina Samu, Somogyi István, Somogyi Kálmán, Somosi Vilmos (16 K), Soós József, Soós Mihály, Sorger József, Spannberger Aranka, Spanner Géza, Spanyolné Csopey Vilma, Stanits Fulgent, Steiner Miklós, Steiner Szilárd, Stodolni Gyula, Strauch Jenő, Szabados Gyula, Szabó Gizella, Szabó Ferencné, (Szekszárd) Szabó Jenő, Szabó József (Sopron), S. Szabó József, Szabó Kálmán, Szabó László, Szalay Károly, Szalay László (Nagykőrös), Szegfi Ilona, Szekeres Kálmán, Szentirmay Gizella, Szentirmay Ottó, Szentiványi Albert, Széőke Kálmán, Szepessy István, Szerecz Imre, Szeremley Béla, Szerémi Alajos, Székely János, Székely József, Széll Sándor, Szidarovszky János, Sziebelth Sándor, Szikla Gábor, Sziklai Jenő, Szikra Gyula, Szilágyi Géza, Szimneyi József, Szirtes Ignác, Szombathy István, Szőke Béla, Szőlgyémy Ferenc, Szóts Gyula, Sztramszky István, Szücs István, Takáts György, Takáts Györgyné, Tancó Béla, Tarján Ödön, Tauszig Mária, Telkes Sándor, Telmán Gyula, Teveli Mihály, Theisz Gyula, Thiering Oszkár, Thurzó Ferenc, Thym Adolf, Tichy Margit, Tihanyi Márkus, Torday Lajos, Tóth Etelka, Tóth György, Tóth Gyula (Bpest), Tóth Irén, Tóth Józsefné, Török Veremund, Töttössy Béla, Tüske Béla, Uferbach Jenő, Ulmanek Gyula, Urbányi Emília, Vadai Ferenc, Vakarcs Kálmán, Valent József, Varga Bálint, Vargha István, Vargha Zoltán, Vass Árpád, Vayer Lajos, Váczy József, Várady István, Váradi Mihály, Veszprémi Etelka, Wesszprémy Jenő, Vétesy Sándor, Vid Gábor, Vidóczy Asztrik, Vidovszky Kálmán, Villányi Andor, Virágh Teofil, Vogel Richárd, Vörös Cyrill, Vörös István, Wagner József, Wallisch Oszkár, Wallner Ernő, Weinmann Sándor, Wirker Ernő, Wolkenberg Ilona, Wollek Géza (8 K), Zala Miksa, Zalai János, Zelenka Gyula, Zivuska Jenő, Zlinszky Aladár, Zolnay Dezső, Zolt-vány Irén, Zsámboki Lajos, Zsigmond Ferenc, Zsupán László, Zvarinyi Lajos, Zwickl Pál.

Az 1921–22. egyesületi év végéig esedékes tagdíjat egészben vagy részben megfizette: Apostol Pál, Balanyi György, Berkes Ottó, Biró Lajos, Bor-sos Károly (2 K), Dékán Samu (4 K), Gábor Áron, Gebe Mihály, Kemenes Illés (5 K), Kélár István (8 K), Krisztiáni István, Krompaszky Miksa (12 K), Kucsera Rezső (5 K), Láng Emil, Medveczky Károly (10 K), Moravszky Ferenc, Schmidt Mária, Strohmajer Antal, Valent István (11 K), Zalai Mi-hály (12 K).

Az 1922–23. egyesületi év végéig tagdíjat fizetett: Faragó László (Békés), Rodt Lajos.

Az 1924–25. egyesületi év végéig tagdíjat fizetett: Magyar Sámuel.

Felvételi díjat fizettek: Balanyi György, Balázs Győző, Baranyai Zol-tán, Bednarik Antal, Bély Mária, Bohn Ferenc, Budaker Károly, Cziky Vil-mos, Dezső Zoltán, Dóri Antal, Éhik Gyuláné, Fejér József, Fischer Ferenc, Fray Jenő, Gallner Ferencné, Gratzl Gyula, Gruber Miklós, Gyönyör Béla, Gyula Sándor, Hankiss János, Hollósy Béla, Hommer József, Jaeger Imre, Jánosi Béla, Jégh Gyula, Jurkovich Viktor, Kardos Ilona, Kályáni Ferenc, Kálmán Piroksa, Kálovics Rezső, Kilár István, Konrád Ferenc, Láczer Ist-ván, Lenkey Lajos, Mányoky Vilma, Márkus Jenő, Mező Ferenc, Miklósvári Endre, Oberle József, Ollé István, Schwarz Artur, Schwirian László, Somogyi Kálmán, Spányikné Csopey Vilma, Sziebelth Sándor, Szőlgyémy Ferenc, Tanco Béla, Tichy Margit, Töttössy Béla, Vörös Cyrill, Wallisch Oszkár, Weinmann Sándor.

Budapest, 1921 ápr. 6-án.

Dr. Romsauer Lajos,
pénztárnok.